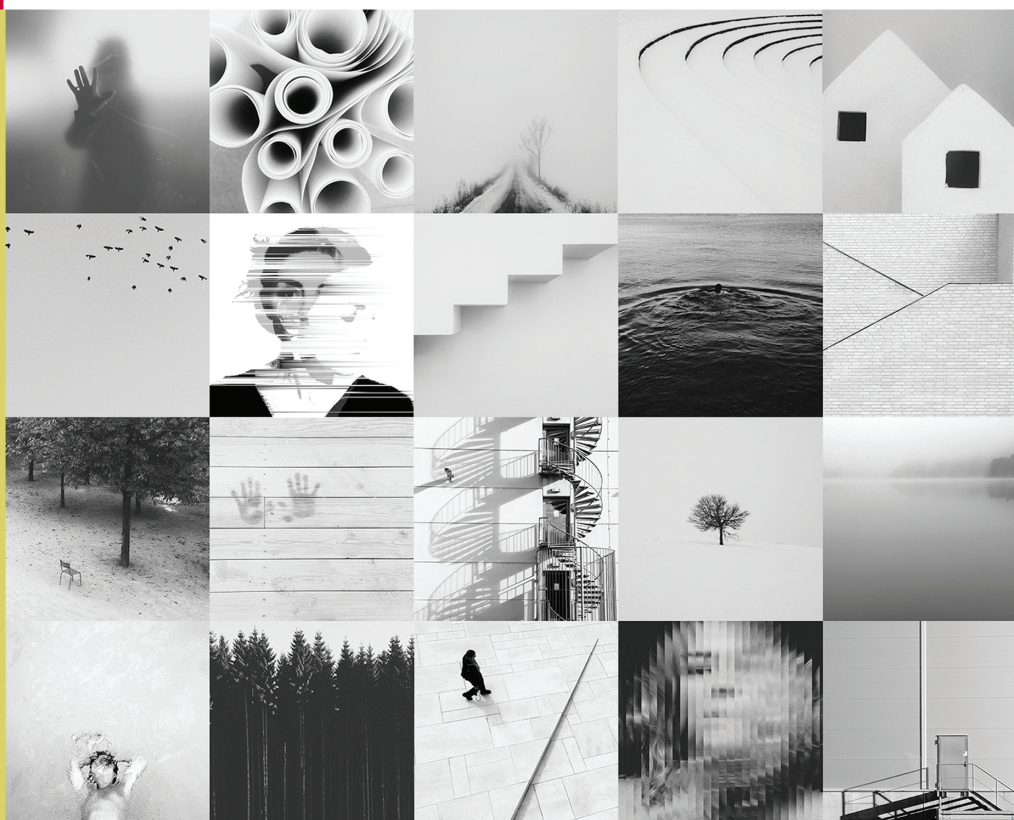

Mastergradsavhandling

Kristine Norlander

Mobilfotografiet

Undersøkelse av smarttelefonen som
skapende verktøy

Høgskolen i Telemark

Fakultet for estetiske fag, folkekultur og lærerutdanning

Mastergradsavhandling i Formgiving, Kunst og Håndverk, 2014

Kristine Norlander

Mobilfotografiet

Undersøkelse av smarttelefonen som skapende verktøy

Høgskolen i Telemark

Fakultetet for estetiske fag, folkekultur og lærerutdanning

Høgskolen i Telemark

Fakultetet for estetiske fag, folkekultur og lærerutdanning

Institutt for forming og formgiving

Lærerskolevegen 40

3679 Notodden

<http://www.hit.no>

©2014 Kristine Norlander

Denne avhandlingen sammen med utstilling av praktisk estetiske
arbeider, muntlig presentasjon og et sammendrag representerer 60
studiepoeng

Sammendrag

I denne rapporten dokumenteres store deler av arbeidet med mobilfotografiet som skapende uttrykk på bildedelingstjenesten Instagram¹. Egne erfaringer holdes opp mot data innhentet fra en gruppe superbrukere fra hele verden. Videre gjør jeg rede for en utprøving i skolen der jeg undersøker hvordan man kan ta i bruk smarttelefonen og Instagram i en didaktisk kontekst².

Parallellt med det praktiske arbeidet har jeg satt meg inn i teoretisk fagstoff jeg synes var relevant for problemområdet. Estetiske læringsprosesser blir et grunnleggende utgangspunkt der jeg forsøker peke på hvordan disse blir aktivisert i eget problemfelt. Deretter gjør jeg rede for hvordan senere tids utvikling av læringsteorier kan relateres til undersøkelsen, og løfter frem noen sentrale begrep innenfor visuell kultur i et digitalt kommunikasjonssamfunn som oppleves aktuelle. Den teoretiske delen avsluttes med en fenomenologisk tilnærming til fotografiet. Til sist gir jeg en oppsummering, noen refleksjoner rundt og svar på problemstillingen.

Oppgavens problemområde tilhører vår visuelle samtid der omfanget av kommunikasjon med bilder stadig vokser. Digitale medier gjør det lettere både å produsere og å dele bilder, og dette delingsperspektivet er noe som særlig gjelder for dagens oppvoksende generasjon. Den elevmassen jeg til daglig forholder meg til i videregående skole bruker smarttelefonen

---

¹ Bildearbeid fra hele masteroppgaven er publisert på <http://instagram.com/kristinenor#>

² Elevarbeid fra undersøkelse i skolen er publisert på http://instagram.com/ig_nvgs#

som et kommunikasjonsverktøy på et langt mer avansert plan i dag enn for 5 år siden. Smarttelefonen er blitt et verktøy som gjør det enkelt å fotografere og dele bilder, og sosiale bildedelingstjenester på nett er en betydelig del av dagens ungdomskultur. Når jeg skal undervise i visuelle kunsthøgskole, ser jeg det som sentralt å kjenne til den visuelle kulturen mine elever er en del av.

Forord

Jeg ønsker å takke mine medstudenter for et unikt og inspirerende felleskap gjennom tre år som nettstudent.

En stor takk rettes også til mine veiledere Morteza Amari og Berit Ingebretsen ved Høgskolen i Telemark, Notodden. Oppmuntring underveis og gode innspill har vært til stor støtte.

Sist men ikke minst dedikeres arbeidet i sin helhet til min nærmeste familie; Johan, Emma, Bendik, Ola og Erik. Nå ser jeg frem til å være mer tilstede for dere!

Ski, mai 2014

Kristine Norlander

Sammendrag s. 3

Forord s. 5

Innholdsfortegnelse:

1. Innledning s.9

- 1.1. Problemområde s. 9
- 1.2. Problemstilling s.12
- 1.3. Beskrivelse av forskningsfelt s.13
  - 1.3.1. Mobilfotografiet s.14*
  - 1.3.2. Verktøy for bildeskaping s.15*
  - 1.3.3. Det sosialt delte bildet s.17*
  - 1.3.4. Bildedelingstjenesten Instagram s.18*
  - 1.3.5. Forskningsområde s.19*

2. Teori s. 22

- 2.1. Estetiske læringsprosesser s.22
  - 2.1.1. Fra imitasjon til kommunikasjon s.23*
  - 2.1.2. Den estetiske erfaring s.24*
  - 2.1.3. Behovet for interaksjon, analyse og opplevelse s 25*
- 2.2. Sosiokulturell læringsteori s. 30
  - 2.2.1. Overgang til en mer elevsentrert læringsprosess s.34*
  - 2.2.2. Nyere teorier om læring s.36*
- 2.3. Visuell kultur i et digitalt kommunikasjonssamfunn s. 38
  - 2.3.1. Literacy – og evnen til å lese verden s.39*
  - 2.3.2. Medialisering av samfunnets. 41*
  - 2.3.3. Affordance s.42*
- 2.4. Smarttelefonen som kulturelt redskap s.44
  - 2.4.1. Primære, sekundære og teriære artefakter s.46*
- 2.5. En fenomenologisk tilnærming til fotografiet s.48
  - 2.5.1. Fotografiets indeksialitet s.49*
  - 2.5.2. En eidetisk tilnærming til fotografiet s.50*

3. Metode s. 57

- 3.1. Vitenskapsteoretisk tilnærming s. 58
- 3.2. Fremgangsmåte, eget skapende arbeid s.62
- 3.3. Teksanalyse s. 65
  - 3.3.1. *Innhenting av data fra superbrukere s.66*
  - 3.3.2. *Innhenting av data fra elever s.67*

4. Eget skapende arbeid s.69

- 4.1. På leting i eget blikk s. 69
  - 4.1.1. *Kategorisering s.72*
  - 4.1.2. *Barthes' punctum og egen erfaringsbakgrunn s.79*
- 4.2. En eidetisk tilnærming til fotografiet s. 85
  - 4.2.1. *Inskripsjon s.86*
  - 4.2.2. *Utsnitt s.88*
  - 4.2.3. *Romlighet s.89*
  - 4.2.4. *Tidsopplevelse s.90*
  - 4.2.5. *Bildets minimale intensjon s.92*
  - 4.2.6. *Kontekst s.93*
  - 4.2.7. *Teknologi s.94*
  - 4.2.8. *Det synliggjorte s.96*
- 4.3. Kjennetegn ved mobilfotografiet s.98
  - 4.3.1. *Å se s 99*
  - 4.3.2. *Å redigere s.102*
  - 4.3.3. *Å dele s.105*
  - 4.3.4. *Å kommunisere s.106*
- 4.4. Oppsummering, eget skapende arbeid s.104

5. Innhenting av data fra superbrukere s.111

- 5.1. Intervju av superbrukere s.111
- 5.2. Analyse og tolkning av superbrukernes svar s.114
  - 5.2.1. *Personene bak brukernavnet s.114*
  - 5.2.2. *Å se s.115*
  - 5.2.3. *Å redigere s.120*

5.2.4. *Å dele s.122*

5.2.5. *Å kommunisere s.124*

5.3. Oppsummering og konklusjon s.125

6. Utprøving og undersøkelse i skolen s. 128

6.1. Undervisningsprosjekt i to deler s.128

6.1.1. *Pilotprosjekt – de første erfaringene s.129*

6.1.2. *En ny læringsarena s.131*

6.1.3. *Prosjektperiode 2 s.133*

6.1.4. *Oppgaverammer s.135*

6.1.5. *Forklaring av tagger illustrert med elevarbeid s.137*

6.2. Spørreundersøkelse s.146

6.2.1. *Analyse og tolkning av elevenes besvarelser s.146*

6.2.2 *Oppsummering av undervisningsprosjekt s.153*

7. Oppsummering og refleksjoner s.156

7.1. *Å uttrykke seg gjennom fotografiet s.157*

7.2. Drøfting av mobiltelefonen som kulturell artefakt s.160

7.2.1. *Primær artefakt s.162*

7.2.2. *Sekundær artefakt s 165*

7.2.3. *Tertiær artefakt s.166*

7.2.4. *Oppsummering s.167*

7.3. Deling og kommunikasjon som del av skapende arbeid s.170

7.4. Utprøving og erfaring med nyere læringsstrategier s.174

7.4.1. *Mellom subjektivering og kommunikasjon s.177*

7.5. Konklusjon s.183

7.6. Veien videre s.186

8. Referanser/litteraturliste s. 189

9. Oversikt over bilder og illustrasjoner s.195

10. Vedlegg s.198

1. Innledning

1.1. Problemområde

Mobilfotografering er en blomstrende aktivitet i dagens samfunn. Folk tar bilder av alt; seg selv, verden rundt – alt linsen peker på. Så skal det deles, med andre, venner, bekjente, ukjente. Sosiale bildedelingstjenester er et veletablert konsept i dagens samfunn. Ikke bare elevgruppen vi daglig forholder oss til, men i alle samfunnslag finner vi en utbredt og økende behov for å dele visuelle utsnitt fra vår hverdag. Etter over 15 år i videregående skole, har jeg selv erfart hvordan elevgruppen jeg daglig møter i skolen i økende grad forholder seg til sosiale medier som en naturlig del av hverdagslivet. Samfunnet digitaliseres, og ikke minst den oppvoksende generasjon lever sin hverdag i grensesnittet mellom internett og den fysiske verden. Smarttelefonen blir som en utvidet del av kroppen, og den innebygde kamerafunksjonen legger til rette for at vi bruker fotografiet til å kommunisere med. Denne type bildekommunikasjon blir en grunnleggende og sentral måte å samhandle på. Mobilfotografiet brukes for å aktivt illustrere en type offentlig hverdag på ulike sosiale plattformer som for eksempel Facebook, Snapchat og Instagram.

Man kan være fristet til å si at denne delen av den visuelle ungdomskulturen preges av en type ukritiske fotografi. Med det ukritiske fotografiet sikter jeg til tilfeldige snapshots; festebilder, utfordrende selvportrett med kyssemunn, bilder av bestevenner og lignende. Bilder

som i seg selv kan være interessante, men som allikevel representerer en overveldende mengde billeduttrykk uten særlig grad av estetisk refleksjon. Hverdagen skal deles visuelt, og gjennom bilder definerer og forteller man hvem man er i større grad enn før.

At vi tar i bruk digitale verktøy som er en naturlig del av elevenes livsverden blir et viktig pedagogisk poeng. Dagens delingskultur er på mange måter et nytt paradigme innenfor sosial og personlig kommunikasjon, og læringsarenaen flyttes stadig videre og utover. Som lærer kan man ta stilling til om man vil følge med i tiden. Skal man ta del i den rivende utviklingen, eller stå trygt i gamle metoder? De fleste beveger seg naturligvis i mellomrommet, og nye måter å lære på er uansett kommet godt inn i skolen. Vi tar i bruk digitale verktøy og internett som en mer og mer naturlig del av undervisningssituasjonen. Men læringsarenaen beveger seg utover klasserommet, og den uformelle læringsarenaen er ikke lenger så håndgripelig som før. Å ta i bruk digitale verktøy i undervisningen er blitt en selvfølge for de fleste skoler, men det handler om mer enn det. Hvilken type kunnskap man skal nå, og hvilke metoder som skal tas i bruk på veien dit er et langt viktigere felt. At vi som lærere også er med på å skaffe oss den kulturelle kompetansen og digitale dannelsen som behøves for å kunne ha innflytelse på den oppvoksende generasjon, opplever jeg som et sentralt område. Ikke minst innenfor visuelle fagområder. For med internettets bildeflom og delingskultur endres også rammene for vår undervisningssituasjon.

Hvilke ferdigheter og hvilken kompetanse bør vi som underviser i visuelle kunstfag ha for å kunne utnytte potensialet innenfor denne delingskulturen?

Dette danner utgangspunktet for min undersøkelse. Jeg ønsket å få en større faglig tyngde og ny erkjennelse i et problemområde som oppleves sentralt. Hvordan kan jeg være kompetent nok til å kunne påvirke elevene mine innenfor denne dynamiske læringsarenaen? Hvordan kan jeg utnytte delingskulturen, og la egen kunnskap ikke bare deles men også smitte over på og inspirere andre?

For å finne svar på dette valgte jeg å grundig undersøke det sosialt delte mobilfotografiet som skapende verktøy både gjennom eget arbeid, elevundersøkelse og intervju av superbrukere. Ved å skaffe meg større kjennskap til bruk av mobilfotografiet på denne måten, kunne jeg bli en mer kompetent deltaker i egen kultur. Kan jeg påvirke andre eller la meg selv påvirkes til en større visuell følsomhet i mylderet av bilder? Var det mulig for meg å berike elevenes evner til å tenke, bruke, uttrykke seg og å lese bilder gjennom bruk av mobilfoto der en sosial bildedelingstjeneste var rammen? Kan mobilfotografiet på samme måte også brukes som et skapende, kreativt verktøy der estetisk sans og visuelt språk blir hovedfokus?

Noe av målet for kunstfagene i skolen, er at elever skaffer seg *kunnskap om og erfaringer med formale virkemidler*. Mål er at de *utvikler en visuell våkenhet, og et estetisk språk*- og at det utvikles en type *kulturell*

*kompetanse for å forstå estetiske uttrykksformer i egen og andres kultur.*³ Hvordan kan mobilfotografiet fungere som et verktøy til en slik estetisk dannelse?

Jeg har valgt et problemområde oppfattet som aktuell i tiden. Aktuelt både for meg som skapende menneske, som lærer og som deltaker i et samfunn i utvikling. Hverdagen leves i grensesnittet mellom internett og den fysiske verden, og smarttelefonen er et sentralt mellomledd.

Smarttelefonenes kamerafunksjon legger til rette for at det delte bildet preger vår måte å kommunisere på, noe som danner et meget relevant problemområde for vårt vagoområde. Oppgavens mål blir å favne inn et relevant område for et fenomen som preger vår samtid, og å undersøke hvilken relevanse og konsekvens dette har for vår undervisningspraksis. På denne måten vil jeg finne ny kommuniserbar kunnskap for både samfunn og undervisning.

1.2. Problemstilling

For min egen del erfarte jeg fort hvordan smarttelefonen åpnet for en ny måte å se verden på. Gjennom å dele egne fotografier på sosiale bildedelingstjenester ble evnen til å uttrykke meg visuelt skjerpet. Jeg tok i bruk og utviklet en visuell stemme jeg tidligere ikke hadde reflektert over. På enkle måter kunne jeg skape nye bildeuttrykk, og det å uttrykke følelser og stemninger gjennom fotografi og enkle redigeringsteknikker opplevdes inspirerende og meningsfylt.

---

³ Kunnskapsløftet

Denne fasinasjonen danner utgangspunkt for min masteroppgaves problemstilling. Jeg ville ta i bruk denne tidens verktøy – smarttelefonen – og undersøke hvordan dette verktøyet preger måten jeg uttrykker meg visuelt på, for så å se hvordan denne kunnskapen kunne anvendes i skolen.

Problemstilling:

Hva kjennetegner bruk av det sosialt delte mobilfotografiet som et verktøy for bildekapning?

Målet med denne masteroppgaven er å undersøke et område som tar utgangspunkt i hvordan dagens visuelle populærkultur kan danne et fruktbart estetisk utgangspunkt for eget skapende arbeid, og kunnskap om hvordan dette området kan utnyttes i skolen.

Med visuell populærkultur sikter jeg til nyere og typiske fenomen som preger dagens visuelle kultur, og plasserer meg selv i et felt der smarttelefonen brukes som et verktøy for å fotografere og dele bilder videre⁴. Å sette eget skapende arbeid inn i en slik kontekst, virket som et inspirerende og aktuelt forskningsområde.

1.3. Beskrivelse av forskningsfelt

I denne oppgaven går jeg inn i et forskningsfelt som har vokst frem som et resultat av hvordan sosiale medier er blitt en del av vårt samfunn. Det

---

⁴ Sosiale bildedelingsapper; Instagram, Snapchat, Vine, Tumblr, Flickr, Facebook, Pinterest, StarMatic, EyeEm osv

sosiale nettet – også kalt web 2.0. – bygger på at det ikke er mediene i seg selv som er sosiale, men at menneskene bruker mediene til å være sosiale med (Jackson:2010). Sosiale medier utvikles fortløpende, og underveis skapes det hele tiden nye måter å kommunisere på. Min oppgave handler om mobilfotografiet og den delen av sosiale medier som fokuserer på bildedeling. Jeg vil videre gi en avklaring og beskrivelse av områder som danner utgangspunktet for min forskning.

1.3.1. Mobilfotografiet

Når jeg fokuserer på mobilfotografiet, setter jeg fokus på smarttelefonen og hvordan dette lille håndholdte produktet kan danne rammen for et forskningsprosjekt innenfor estetiske fag. Smarttelefonen i seg selv er blitt et verktøy for kommunikasjon og informasjonsutveksling på linje med datamaskiner og nettbrett. Denne personliggjorte gjenstanden også har en kamerafunksjon, vil jeg hevde at mobilfotografiets motivkrets på mange måter er en annen enn det tradisjonelle speilreflekskameraets. Mobilkameraet er lettere tilgjengelig, og terskelen for å fotografere er lavere. Mobilkameraet stiller i en særegen posisjon ved at det alltid er med deg. Det gir brukeren anledning til å fotografere mer intuitivt. Intuitiviteten kan legge til rette for å fange inn de uventede øyeblikkene som dukker opp – i form av en hendelse eller en detalj, en soloppgang som akkurat da ga det perfekte lyset, mannen som mater fuglene og får den ene duen til å sitte ved hånden, eller kameratens reaksjon når du forteller en sensasjonell overraskelse.

Konsekvensen blir at en som fotograferer med mobiltelefonen får en annerledes og trolig mer intuitiv bildeproduksjon enn den gjennomsnittlige speilreflekskamerafantasten. Det handler om at man hele tiden har det fotografiske blikket med seg – og det at den lille mobiltelefonen er både lett å håndtere gjør at den heller ikke skremmer bort et vart øyeblikk slik et stort kamera gjør.

Et mobilfotografi i seg selv behøver allikevel ikke være spesielt personlig eller skapende. Mange bruker antakelig det innebygde fotografiapparatet som et hvilket som helst annet kamera, uten særlig refleksjon over hvordan blick og bruk av motivkrets endres. Allikevel vil jeg i denne oppgaven ta for meg og undersøke denne nye nærheten til omgivelsene som jeg mener mobilfotografiet kan legge til rette for, fordi jeg underviser i estetiske fag.

1.3.2. Verktøy for bildeskaping

Når man tar i bruk smarttelefonen som et kamera, stopper man ikke nødvendigvis opp ved at motivet er festet til linsen. Det som fotograferes kan fungere videre som en type råmateriale for en ny kreativ prosess. Det er mulig å hevde at et intetsigende fotografi kan forvandles til noe vakkert ved hjelp av en mengde redigeringsapplikasjoner som kan lastes ned gratis eller til summer under tjuekronen. Det faktum at redigeringsapplikasjonene i såpass stor grad kan prege mobilfotografiet, har gjort at det har fått tåle mye kritikk ved at de bearbeidede bildene i større eller mindre grad har lite sammenheng med virkeligheten. Det man imidlertid ofte glemmer er at også at tradisjonelle speilreflekskamera

manipulerer virkeligheten – ved bruk av ulik type film, innstilling av iso, blender og lukkertid – små elementer som forvrenger virkeligheten. Dessuten er det flere år siden man tok det for gitt at et fotografi var den rene dokumentasjon på "det riktige". Med den digitale tidsalderen har redigeringsprogram som Photoshop slettet ideén og idealet om det objektive fotografiet. Vi ser hele tiden virkeligheten i øynene, - kanskje er det nettopp derfor det blir interessant å leke seg litt med den. Bilderredigeringsapplikasjone kan gjøre bildebearbeidingen til en lystbetont, kreativ arbeidsprosess som man kan leke seg med hvorsomhelst – og ikke bare foran datamaskinen som tidligere. Plutselig er hver ledige stund en anledning til å både ta og bearbeide bilder. Applikasjonene kan bidra til å stimulere den kreative prosessen, samtidig som man på en enkel måte kan være mer kreativ oftere.

Et argument som ofte opptrer er at bildekvaliteten smarttelefonene gir holder en lavere standard enn de flotteste speilreflekskameraene. Dette er en relativ verdi. Bildeuttrykk kan måles i andre egenskaper enn dybdeskarphet og oppløsning. Komposisjon, personlig uttrykk og bevisst bruk av virkemidler er noen av de alternative verdiene som er med og danner bakteppe for min masteroppgave.

Jeg har gjort erfaringer om hvordan smarttelefonen ble et særegent skapende verktøy. Det handlet ikke kun om å ta i bruk et fotografisk blikk, men også om utprøving av ulike redigeringsapplikasjoner der jeg bearbeider fotografiet. Helheten av dette danner utgangspunkt for en prosess der man kan trekke ut eller legge til noe ved fotografiet, gjøre det til noe eget, skape et bildeuttrykk basert på fotografiet.

1.3.3. Det sosialt delte bildet

Hovedmengden av mobilfoto generelt er nok snapshots fra hverdagslivet. Vi har fått som vane å "facebooke" livene våre; dele hverdagens store og små hendelser med hverandre. Men siden kameraet nå alltid er med oss, har mange sett at det går an å fotografere mer enn bursdager, barn og katter – man kan samhandle sosialt gjennom bilder med bildene sine – og millioner av mennesker har tatt fatt på fotografiet gjennom smarttelefonen som en type kreativ hobby. Plutselig har fotografiet gjennom de sosiale plattformene fått en mening. Noen begynner å ta foto der den estetiske verdien blir det bærende, og man kan kommunisere med fremmede mennesker over hele kloden. Applikasjonene har gjort at muligheten for å leke seg med fotografiske uttrykk har blitt enklere enn før. Mennesker som ellers aldri ville vært interessert i foto, finner nå stor glede i det. Muligheten til å dele bildene sine på plattformer som EyeEm og Instagram har gjort mobilfotografi til en levende sjanger. Ved et tastetrykk kan du gjøre "kunstverket" ditt tilgjengelig for hele verden – og en bred og global målgruppe kan kommentere og gi tilbakemeldinger der og da. De aller fleste synes det er tilfredstillende og oppmuntrende å få positive tilbakemeldinger på bildene sine, og det å i tillegg hente inspirasjon ved å se på andres bilder – gjør denne måten å utveksle et visuelt språk til et fenomen som har eksplodert i den siste tiden. Millioner av mennesker fotograferer hver dag, eksperimenterer med ulike redigeringsapper – og presenterer for resten av verden – og lar andre komme med vurderinger umiddelbart. Med smarttelefonenes naturlige tilgang til internett og sosiale bildedelingstjenester, legges det til rette for

en utvidet kommunikasjon gjennom fotografiet. Det er dette potensialet jeg har som mål å finne mer kunnskap om.

1.3.4. Instagram – en bildedelingstjeneste

Underveis i arbeidet med masteroppgaven bestemte jeg meg for å konsentrere meg om applikasjonen Instagram⁵ som sosial bildedelingstjeneste. Applikasjonen vokste frem for tre år siden med en filosofi om at fine bilder fortjener oppmerksomhet, og er blitt gitt tilnavnet *The Twitter of Photography*. Den representerer et enormt globalt nettverk med sine godt over 150 millioner aktive brukere⁶. Med en så stor brukermasse har denne sosiale bildedelingstjenesten ingen enhetlig struktur eller målgruppe, men representerer en mengde ulike sjangre, formål og uttrykk. Dette er også den bildedelingstjenesten de fleste av elevene mine bruker aktivt. En muntlig spørreundersøkelse i fire klasser ved egen skole viste at samtlige elever brukte Facebook og Instagram daglig. Fellesnevneren var også at de brukte mobilfotografiet når de skulle dele bildene sine.

“Bilder er også språk, og de som bruker det mest, lærer best.

Instagramgenerasjonen er i ferd med å bli mestere i bildekommunikasjon.

Ungdom kan et språk de voksne ikke kan”

(Maren Ørstavik, Aftenpostens kultursider s. 13, 15. Juni 2013)

---

⁵ <http://en.wikipedia.org/wiki/Instagram>

⁶ <http://ipsos-mmi.no/Bruken-av-sosiale-medier-er-fortsatt-stigende-i-Norge>

Slik lyder overskriften i en artikkel jeg leste i fjor sommer. Artikkelen handlet blant annet om hvordan skolen svikter på denne voksende visuelle arenaen, og hvordan ungdom eier en nett- og billedkompetanse som ikke blir tatt i bruk på en konstruktiv måte i skolen. Dette er et utsagn som kan diskuteres, men også legitimerer min personlige og didaktiske interesse for feltet.

1.3.5. Forskningsområdet

“Educators dismiss mobile phones, instant messaging and other popular technology communication tools as “distracting” to classroom learning. Yet if educational technology theory, research and pedagogy are reconceptualised to include the tools and knowledge that students already possess, then students will have better opportunities to connect learning inside and outside school ”

(Kolb, 2009:4)

Mitt forskningsfelt er formet ut fra et større forskningsområde der jeg har trukket ut en del funn, erfaringer og kunnskap som allerede foreligger. Først og fremst handler det om undersøkelser om læring i en digital tid, og hvordan enkelte mener at vi må tenke nytt når det gjelder både læringssyn og kunnskapssyn.

Jean Lave og Etienne Wenger (Lave & Wenger, 2003) har undersøkt hvordan læring skjedde effektivt gjennom et sosialt system uten at det var noe mål, et pensum eller en plan. Dette inspirerte dem til å utvikle sin teori om *situert læring* der relasjonen mellom nykommere og erfarne er sentralt. Nykommeren skal ikke reduseres til å kopiere de erfarne, men

skal utvikle en selvstendig kompetanse. Den erfarne – eller læreren – representerer den organisasjonen eller kulturen som nykommeren tar del i. Det er her ikke snakk om en læringsform eller en undervisningsteknikk, men en måte å tenke læring på som danner en forståelsesramme rundt en del av det teoristoffes og det praktiske arbeidet som behandles i min oppgave. Teorien om situert læring viser hvordan de sosiokulturelle forholdene rundt den lærende er av avgjørende betydning for læringen, og viser hvordan læring effektivt kan skje uten den tradisjonelle skolekonteksten. Et sosialt nettverk som Instagram tillater for eksempel brukerne å favne inn et visuelt læringsnettverk der det å kommunisere med andre blir en viktig del av læringsprosessen (Hung, 2002:393). Arne Krokan er en av de som i senere tid har analysert hvordan dagens bruk av IKT og sosiale medier endrer læring (Krokan, 2012). Han poengterer at sosiale medier er teknologi som skolen trenger å bruke, ikke stenge ute.

Det finnes mange måter å ta i bruk både delingskultur og sosiale medier i en daglig undervisningspraksis. Med utgangspunkt i visuelle fag, syntes jeg det var vanskelig å finne konkret forskningsmateriale som gikk på de mest populære sosiale mediene som baserte seg på bildeproduksjon og bildedeling. Jeg kom imidlertid over en del av et forskningsprosjekt ved Cambridge, utført av Zachary McCune i 2011. Han hadde undersøkt fenomenet "iPhoneography", og sett på hvordan Instagrambrukere ble motivert til å ta og dele fotografier på denne bildedelingsplattformen. Selv om dette studiet ble utført mens Instagram enda var noe relativt ferskt, og funnene var samlet opp fra et sosiologisk synspunkt, fattet jeg stor

interesse for hvordan han beskrev Instagrambrukeres tilbøyelighet for å utvikle en arbeidflyt innenfor de ulike redigeringsapplikasjonene, og hvordan de så på bildene som noe de selv hadde skapt fremfor et øyeblikk de simpelthen delte (McCune, 2011:68).

2. Teori

I dette kapitlet gjør jeg rede for et teoretisk bakteppe for problemområdet. Estetiske læringsprosesser er det området jeg anser som mest grunnleggende i og med at masteroppgaven som helhet handler om en undersøkelse av min egen, men også mine elever og superbrukeres estetiske læringsprosess sett i lys av en bestemt kontekst. Det er en kontekst der jeg favner inn et par av samtidens artefakter; mobiltelefon og sosiale medier - og undersøker hvordan disse fungerer som rammefaktorer i skapende arbeid. Denne type læringsprosesser kan også settes i samband med læringsteorier generelt, og den sosiokulturelle læringsteori spesielt. Derfor løfter jeg videre frem områder som oppleves aktuelle – aspekter fra grunnleggende sosiokulturelle læringsteoretikere og frem til nyere teori om læring. Siden jeg tar for meg visuelle uttrykk som vokser frem i et digitalt kommunikasjonssamfunn har jeg også valgt å trekke frem begrep som literacy, teknokulturell danning, medialisering av samfunnet og affordance. Dette er begrep som bidrar til å belyse sentrale epistemologiske områder innenfor mitt arbeidsfelt. Hvordan smarttelefonen fungerer som en kulturell artefakt blir også et sentralt felt. Til slutt i kapitlet gjør jeg rede for teorier som tilhører den fenomenologiske tilnærmingen jeg har til det kunstneriske mediet jeg gjennom hele oppgaven har arbeidet med; fotografiet.

1.4. Estetiske læringsprosesser

"Et av bildets virtualiteter er dets båndskapende kraft."

Nicolas Bourriaud (1998:19)

Store deler av mitt arbeid har handlet om sette meg inn i en estetisk læringsprosess der rammene er definert av smarttelefonen som redskap og et sosialt medie som kontekst. Det å *skape* er en sentral del av min problemstilling. I følgende kapittel definerer jeg et teoretisk grunnlag som er aktuelt for den estetiske læreprosessen jeg mener har vært karakteristisk innenfor min valgte kontekst.

1.4.1. Fra imitasjon til kommunikasjon

En rekke filosofer har gjennom tidene interessert seg for kunst. I antikken ble det vakre først og fremst sett på som håndverk som etterlignet naturen. Estetikk ble derfor forstått som mimesis; etterligning (Bale, 2009:35). Med sitt verk *Vorlesungen über die Ästhetik* (1818), flyttet Hegel fokus fra det naturskjønne til det kunstskjønne, og rangerer skjønnheten i kunsten høyere enn skjønnheten i naturen. For Hegel er et kunstverk både sanselig og åndelig,- det har en sanselig form hvor det åndelige innhold uttrykket seg. Kunst kan dermed forstås som ideenes sanselige fremførelse. Mennesket skaper noe, dette åndelige, og når mennesket møter hva det skaper, vil det møte noe av seg selv (Bale,2009:11). Disse tankene er til inspirasjon for Gadammers tenkning når han ser på de antropologiske forutsetningene for den estetiske erfaringen i "Die Aktualität des Schönen. Kunst als Spiel, Symbol und Fest", 1977 (Bale,2009:15). Kunstverket er resultatet av en arbeidsprosess som det frigjøres fra når den er ferdigstilt. Kunst er altså en erfaring mer enn det tradisjonelle objektet. Gadammers fremste metafor for den estetiske erfaring er *leken*. Leken handler om at et kunstverk er

en form for kommunikasjon som fordrer at betrakteren spiller med. Med henvisning til det symbolske peker han på hvordan et kunstverk ikke bare er en bærer av mening, men også bærer av å være noe mer – noe unikt; det har en atmosfære eller aura. Gjennom dette symbolske og unike, bidrar kunstverket til et potensielt felleskap i sin mest fullendte form; *festen* (Bale,2009:16). Denne feiringen blir for Gadamer selve bildet på kunsterfaringen. For Gadamer er altså ikke kunstbegrepet noe som foreligger i ferdig stand, men er en erfaring som først finner sted når vi som publikum forholder oss aktivt til verket gjennom medskapning. Og medskapningen har altså sin antropologiske forankring i leken. Og som i spill og lek forutsettes det at man har lært seg reglene,- altså at man tilegnet seg det som kreves av kunnskaper om form og innhold for å kunne delta i medskapningen av verket. Kunsterfaringen kan tolkes som en type felleskaps erfaring. En kommunikasjonsstiftelse.

1.4.2. Den estetiske erfaring

Begrepet om estetisk erfaring er et av kjernebegrepene innen den filosofiske estetikken. Alexander Baumgarten som introduserte selve estetikkbegrepet i 1735, ser på estetikk som *vitenskapen om den sanselige erkjennelse* (Bale,2009:10). Altså en type sjelsevne som består i å kunne kombinere et mangfold av sanseinntrykk til et hele, - den estetiske erfaringen blir altså med og oversetter sanseinntrykkene. John Dewey⁷ vektlegger også kunst som erfaring, og peker blandt annet på hvordan høyverdig kunst er blitt skilt fra den daglige erfaring ved at

---

⁷ "Art as Experience" ,1934

den blir betraktet som avsluttede verk innelukket i museer og gallerier (Bale,2009:17). Hans prosjekt var å binde den estetiske erfaringen sammen med alminnelige livsprosesser. Erfaring, estetisk erfaring og kunst er grader av opplevelse. Dewey ser på erfaring som en type høynet vitalitet – en aktiv og våken samhandling med verden. En estetisk erfaring er av høyere kvalitet ved at den regnes som en vurderende, sansende og nytende handling. Det som kjennetegner den estetiske erfaringen er at deler forbindes til en helhet – og erfaringen får en egen struktur. Denne helheten har igjen en emosjonell kvalitet som gjennomsyrrer hele erfaringen. Og i denne kvaliteten ligger kunstpotensialet. Dewey løfter frem kunst som en slags feiring av særlig intense livsøyeblikk (Bale,2009:19). Hos både Dewey og Gadamer bestemmes kunst som erfaring, men også som kommunikasjon. Samspill mellom verk og publikum gjør at kunsten tilfredstiller et dypt antropologisk behov for spill og lek⁸. Forståelsen skapes i erfaringen,- den helhetlige estetiske erfaringen – og følelsene og handlingen danner en integrert del av forståelsen

1.4.3. Behovet for interaksjon, analyse og opplevelse

Hansjörg Hohr og Kristian Pedersen beskriver i sin bok *Perspektiver på æstetiske læreprosesser* (1996) et erkjennelsesteoretisk og et didaktisk nivå innenfor estetiske læringsprosesser knyttet til billedspråklig virksomhet. På det erkjennelsesteoretiske nivå beskrives tre

---

⁸ Schusterman pragmatiske estetikk er også av betydning her,- hele bredden av kunstuttrykk skal med – samme ideal som Dewey; kunst skal knyttes til hverdagserfaringer

erfaringsformer som bygger på hverandre; *følelse, opplevelse og analyse* (Hohr og Pedersen, 1996:15). Den mest grunnleggende og mest omfattende erfaringsformen er nettopp *følelsen*. Følelse forstås som en forlengelse av en *bestemt interaksjonsform* som betegner den grunnleggende psykiske struktur⁹. Hohrs bestemte interaksjonsform rommer et *sosialiseringsperspektiv* – en understrekning av det allerede bestemte og samfunnsgitte adferdsmønster som barn sosialiseres inn i. Følelse har altså et dynamisk og et kognitivt aspekt - en type *dynamiske emosjon*; en kognitiv fornemmelse eller sansning. Følelse er ikke å forstå som noe subjektivt, men en betegnelse på det handlende individ – *man føler verden i interaksjon* med den (Hohr og Pedersen, 1996:18). Følelse er ikke en biologisk kategori, men et resultat av sosialiseringen – og dermed en kulturell kategori basert på interaksjon mellom den erkjennende og samfunnet denne omgir seg med.

Den motsatte erkjennelsesmessige erfaringsform er analysen. Analysen innebærer en erkjennelse som oppløser en situasjon i deler og bygger opp en verden av enkeltfenomen. På dette planet formes gjerne begrepserfaringene. Akkurat som barnet knytter sammen egne erfaringer og følelser med språklig abstrakte betydninger. Hohr understreker her at det er en feil å sette likhetstegn mellom språk og analyse. Språk er mediet som gjør diskurs og analyse mulig, men språket har også sitt eget formaspekt – som ikke kommuniserer diskursivt (Hohr og Pedersen, 1996:19). Videre kan man spørre seg om erfaringer som ikke kan formuleres i et diskursivt språk er utelukkende følelser, og om det

---

⁹ Kan sees i sammenheng med Schillers tanker om det estetiske som binder sammen følelse og analyse.

diskursive i språket dermed definerer grensen mellom bevisst tanke og kunnskap. Det er her Høhr trekker inn den tredje erfaringsformen; *opplevelsen*. Opplevelsen ligger mellom følelse og analyse, og innebærer en helhetlig og kompleks symbolsk forståelsesform. Et subjektivt formarbeid som dreier seg om hvordan man opplever verden. Opplevelse er en sammenblanding av fakta, emosjoner og normer. Den sier noe om hvordan virkeligheten er, hvordan den bør være og hvordan man skulle ønske den var.

Disse tre erfaringsformer bygger med andre ord på hverandre. De er ikke å forstå som stadier, men som noe som etableres etter hverandre i en sosialiseringssprosess – og supplerer hverandre. Følelsen er den mest grunnleggende og omfattende, og danner grunnlaget for alt vi kan vite. I møtet med kulturens sanselige symbolsystemer utvikles følelser videre til bevisst opplevelse, som igjen danner grunnlag for analytisk tenkning. Men opplevelsen er en egen, selvstendig erfaringsform. *“verdens sansbare fylde kan kun bevidst oppfattes i opplevelsen, og uten opplevelse vil verden falde fra hinanden i meningsløse enkelthendelser”* (Høhr og Pedersen, 1996:21). Bevegelsen fra følelse til analyse kan beskrives som en tiltagende emosjonell nøytralisering og abstraksjon.

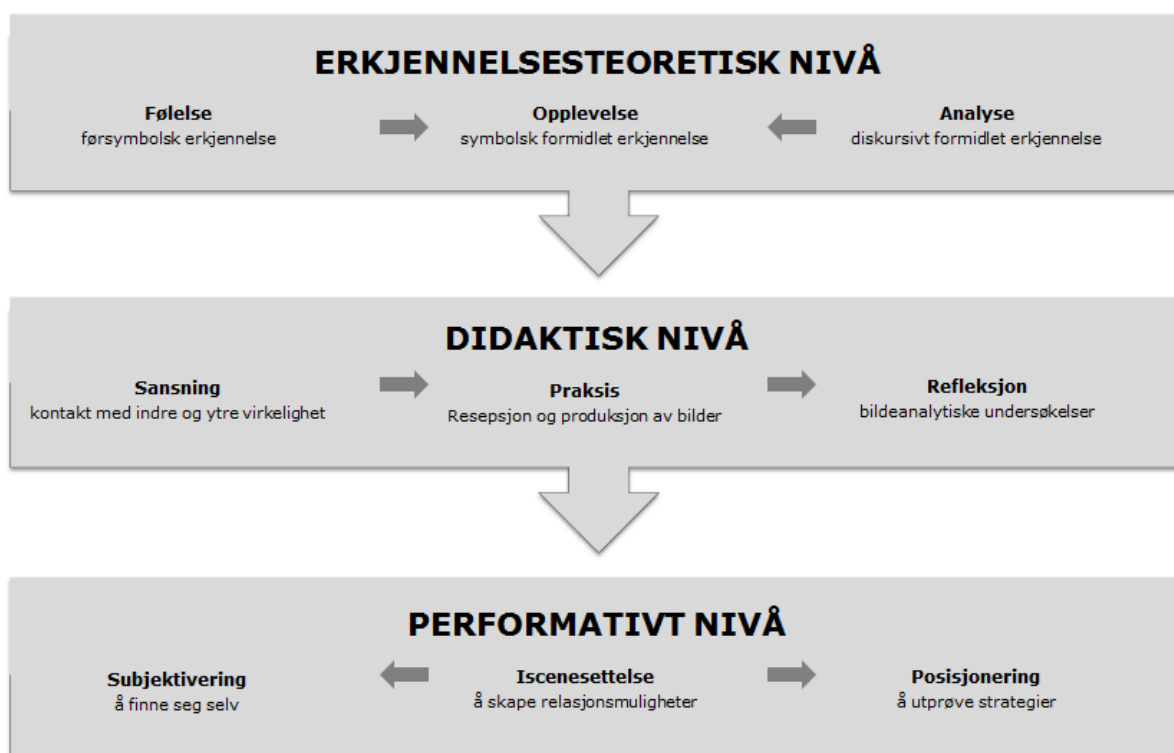
Det estetiske som kunnskapsform handler altså om at det estetiske formulerer innsikter som ikke kan fanges inn på en diskursiv måte. Opplevelse er en symbolsk formidlet erkjennelsesform, som formuleres gjennom formarbeid, - det vi også kan kalle en *kunstnerisk uttrykksform*.

I Høhr og Pedersens didaktiske nivå lanseres en modell og en ramme for et undervisningsforløp som kan knyttes til det erkjennelsesteoretiske

nivå. Utgangspunktet er at man starter der elevene befinner seg – med deres interesser og behov, for så å gi de mulighet til direkte sansning gjennom kontakt med indre og ytre virkelighet. Deretter kommer elevenes eget bildearbeid, der de får mulighet til å oversette egen sansning. Til slutt ender man opp i refleksjonsdelen der elevene får arbeide med bildeanalytiske undersøkelser.

I *Æstetiske læreprosesser i et senmoderne perspektiv* (2006), setter Helene Illeris opp et skjema der hun relaterer de ulike erkjennelsesnivå med de tre fasene som foreslås i Høhr og Pedersens didaktiske forløp. Videre peker hun på hvilke utfordringer en slik modell kan møte i senmoderne tid, og lanserer et performativt nivå. Her tar hun i bruk begrepene subjektivering, posisjonering og iscenesettelse. Subjektivering handler om hvordan den kulturelle frisettingen har resultert i en annen type bevissthetsform blant unge. En bevissthetsform som setter hvert enkelt individs personlighet foran de tradisjonelle strukturelt betingede sosiale forskjeller. Som en pedagogisk konsekvens av dette, henviser Illeris til Ziehes begrep *desentrering* (Illeris,2006:86) – der tanken er å gi de unge en mulighet til å tre ut av seg selv. På lignende måte opererer konstruktivistisk inspirerte psykologer med begrepet *posisjonering* som en løsning på det å kunne slippe ut av en fastlagt identitetsforestilling. Illeris peker på posisjoneringsbegrepet som et pedagogisk begrep, og hvordan dette kan handle om å gi og få mulighet til å oppleve handlemuligheter som kan utfordre de sider av subjektiviseringen som er låst fast i en begrenset selvsentrering (Illeris,2006:88). En annen måte å utfordre subjektiveringskravet på er å ta i bruk den relasjonelle estetikk.

Innenfor den relasjonelle estetiske tankemåten blir kunstverk ikke betraktet som det geniale subjekt, men snarere noe som kan avkodes individuelt. Gjennom iscenesettelse kan unge i møte med kunst på denne måte selv være deltaker fremfor betrakter. Illeris legger det performative nivå inn i et skjema der det settes opp mot Hohrs erkjennelsesteoretiske- og Pedersens didaktiske nivå. Illustrasjonen under viser de estetiske læringsprosesser hentet fra Illeris (2006:92). Som helhetlig modell synes jeg dette systemet danner et godt utgangspunkt for senere refleksjon rundt eget problemområde.

Illustrasjon 1 - Estetiske læringsprosesser, basert på Hahr, Pedersen og Illeris teorier.

1.5. Sosiokulturell læringsteori

"The very process of living together educates"

John Dewey

Synet på hva læring og kunnskap er har utviklet seg gjennom historien. Spørsmål om hva det betyr å lære, hvordan vi lærer best og om alle lærer på samme måte har vært gransket fra ulike synspunkt. Grovt sett finnes det tre hovedtyper av forklaringsmodeller for hvordan vi lærer.

Adferdsteoretiske modeller måler læring på hvordan vi endrer adferd, kognitive læringsteorier vektlegger vårt behov for å forstå og se sammenhenger, mens de konstruktivistiske teoriene legger vekt på prosessene som fører frem til forståelse (Imsen, 2008). Disse teoriene bygger også på ulike oppfatninger av hva kunnskap faktisk er. Kunnskap kan sees på som strukturer som finnes i samfunnet - nærmest som objektive sannheter, men kan også tolkes som noe sosialt konstruert. Nå gjør jeg rede for utviklingen av den type læringsteorier jeg synes danner et fruktbart bakteppe for mitt problemfelt.

John Dewey blir forbundet med en læringsteori som vokste frem rundt forrige årtusenskifte med slagordet *learning by doing*. Undervisning skulle ikke lenger være en innlæring av døde fakta, men ferdigheter og kunnskap skulle integreres i elevenes egne liv som mennesker. Han introduserer teorier om *interaksjonisme* (Halvorsen, 2007); hvordan oppdragelse og læring skjer gjennom interaksjon med kulturen. Oppdragelsens mål var ifølge Dewey en gradvis bevissthetsprosess

konstruert gjennom en praktisk aktivitet i et kulturelt felleskap (Halvorsen, 2008:54).

Den sosiokulturelle læringsteorien bygger på antakelsen om at læring skjer gjennom bruk av språk og deltakelse i sosial praksis. Dette perspektivet har sitt utgangspunkt i Lev S. Vygotskijs skrifter fra 1920- og 30-tallet. Han introduserer en tenkemåte som skiller seg fra tidligere teorier rundt læring og menneskelig utvikling ved at han fokuserer på betydningen av de sosiale rammene som hele tiden preger våre handlinger. Det sosiale felleskapet, kulturen og språket danner grunnsteinene for utvikling og læring (Imsen, 2008:254).

Det sosiale felleskapet er her ikke begrenset til skolekonteksten, men inkluderer alle våre sosiale arenaer, både fritid, jobb og skole. Den sosiokulturelle læringsteorien favner altså om den ubevisste læring som finner sted i både strukturerte lærings situasjoner og gjennom hverdagen generelt. Det fenomenologiske begrepet *livsverden* blir sentralt som et utgangspunkt for denne skjulte læringen (Säljö, 2000:13).

Kulturen vi er en del av setter både grenser og muligheter for utvikling. Det å vokse inn i kulturen handler om å vokse inn i det kulturelle repertoar som tidligere generasjoner har utformet, og som leves ut i konkrete praksisfelleskap. Vygotskijs teori om "den proksimale utviklingssonen" (Halvorsen, 2008) blir dermed av stor betydning. Den bygger på interaksjonen mellom lærer og elev, der læreren skal kunne fungere som en støttespiller for den enkelte elev og legge til rette for utfordringer som passer til det nivået den enkelte elev befinner seg på (Halvorsen 2008:55). Det eleven mestrer på sitt nåværende nivå, kaller

Vygotsky *det aktuelle utviklingsnivå*. Eleven har utviklingspotensial utover dette nivået, og her finner vi *den nærmeste utviklingssonen*. Området som befinner seg mellom det eleven behersker selv, og det som eleven kan mestre med hjelp av andre, danner dermed den proksimale sone. Den gode undervisning skal altså etter Vygotskijs syn gå forut for utviklingen og trekker den etter seg.

Vygotskijs tanker danner videre grunnlag for boken *Læring i praksis – et sosiokulturelt perspektiv* av Roger Säljö (2001), der mye av budskapet handler om hvordan menneskers læring bør forstås i et kommunikativt og sosiohistorisk perspektiv. Säljö poengterer hvordan de mer hverdagslige praksiser av kommunikative aktiviteter i seg selv inneholder en pedagogikk som ofte er mer overbevisende enn den formelle undervisningen vi har i klasserommet (Säljö, 2001:13). Han peker også på hvordan det ikke bare er hva og hvor mye vi skal lære som stadig endres,- men også hvilke måter vi lærer og tar del i kunnskap på (Säljö, 2001:14). Grunnlaget er at vi mennesker som art ikke har utviklet oss særlig mye de siste tusener av år med tanke på våre biologiske evner. Vi har riktignok fått mindre hår på kroppen, blitt noe høyere og lever litt lenger enn steinaldermennesket. Hjernen derimot, nervesystemet og våre evner til å sanse har ikke endret seg merkbart. Vår arts intellektuelle og fysiske forutsetning har altså ikke utviklet seg stort, men gjennom historien har det skjedd omveltende forandringer i våre intellektuelle og fysiske ferdigheter - og i våre kunnskaper. Disse forandringene kan ikke måles gjennom å analysere hjernens kjemi eller eget nervesystem, men gjennom å betrakte de redskap eller verktøy som vi bruker til å observere

eller bearbeide omverdenen vår med. Som art har vi gjennom historien bygget opp en kollektiv kunnskap der vi anvender hjelpemidler til å håndtere omverdenen vesentlig annerledes enn våre forfedre. Vi har utviklet et system for å samarbeide med hverandre. Säljö kaller dette *virksomhetssystemer* (Säljö, 2001:20), - varige og kraftige sosiale systemer som bygger på kompliserte former for samvirke mellom mennesker. Eksempel på dette kan være fenomen som skole, fabrikker, eller helseinstitusjoner.

Säljö peker på undervisningens problem ved at den tradisjonelle læringen i skolen baserer seg på den såkalte transport- eller overføringsmetoden. En metode basert på at kunnskap er noe som gir et sant bilde av virkeligheten. Kunnskap handler om en objektiv sannhet - upåvirket av betrakterens posisjon,- nøytral og uavhengig av hvem som har produsert den. Dette betegner Säljö som *kald kunnskap* (Säljö,2001:25). Den *varme kunnskapen* er derimot den som ofte er et resultat av kamp og engasjement; kunnskap som er knyttet til handling i sosiale kontekster som kjennetegnes av at man inntar ulike perspektiv på virkeligheten. På samme måte er også det moderne samfunn preget av at det finnes ulike måter å forklare virkeligheten på.

Kunnskap er altså et dynamisk begrep. Kunnskap kan vinnes gjennom en mengde ulike læringsprosesser, både positive og negative. *Målet blir dermed å kunne ta i bruk motiverende læringsprosesser – skape varm og engasjert kunnskap inn i skolen.*

Historien viser oss en stor variasjon i hva og hvor mye som skal læres, og endringer i læringsprosesser og i måter å tenke på som kan føres tilbake

til forandringer i tekniske og samfunnsmessige forhold er mange. I dagens samfunn er ikke behovet for å memorere kunnskap slik den var for 15 år siden. Rammer for lese- og skriveferdigheter har endret seg kraftig de siste 50 år. Utviklingen har gitt oss maskiner og hjelpemidler som frigjør en stor del av vår mentale energi som tidligere ble brukt til å memorere og huske. Internett og sosiale medier preger i stor grad den sosiokulturelle virkeligheten vi omgir oss med i dag, og hvordan vi er istand til å utnytte slike typer hjelpemidler og verktøy som denne virkeligheten stiller til vår disposisjon danner rammen for mitt problemområde.

1.5.1. Overgang til en mer elevsentrert læreprosess

De siste årenes digitale revolusjon har også endret en del premisser for hva som skaper god læring og gode arbeidsprosesser i dag.

I denne sammenheng vil jeg trekke frem den tyske sosiologen og pedagogen Thomas Ziehes begrep om *kulturell frisetting* (Ziehe,1989). Han påpeker hvordan ungdom befinner seg i en situasjon der identitet ikke lenger er noe som blir overlevert fra foreldre, men er et prosjekt de selv må velge og skape. I dagens samfunn er ekspertisen (foreldre, voksne, skolen) blitt desentralisert; de voksne har ikke lenger den samme betydning som før. Ungdom er mer opptatt av å posisjonere seg i forhold andre enn de tradisjonelle autoriteter. Dette kaller Ziehe et *aurafall*, - de voksne har mistet sin posisjon (Ziehe,1989).

John Hattie har i nyere tid gjort en studie av læreprosesser og grunnlag for læring (Hattie,2010). Han studerte forskningsartikler som

oppsummerte andres forskning, og lagde lister over hvilke faktorer som var viktigst, basert på over 50000 originalartikler i vitenskapelige tidsskrifter med data samlet inn fra flere millioner elever. Han ville finne en forklaring på hva som virker og ikke virker når det gjelder pedagogisk praksis. Øverst på listen over hva som fører til de beste læringsresultatene står elevenes selvinnsett, og evne til å bedømme egne prestasjoner. Deretter følger lærerens evne til å skjønne hvilket nivå eleven faktisk er på, for så å velge undervisningsmateriell og oppgaver som passer til dette nivået. Videre følger formative vurderinger, det å gi tydelige tilbakemeldinger på hva de så ut til å beherske, og hva de må arbeide mer med å forstå. Lærerens tydelighet i undervisningen og relasjon til eleven er også blant de viktigste faktorene.

Selv sier han i et intervju at det beste tiltaket ville være å la elevene være sin egen lærer; *"...the biggest effects on students learning occur when teachers become learners of their own teaching, and when students become their own teachers"* (Krokan,2012:30).

Så ser vi altså fruktene av den kulturelle frisettingen Ziehe snakket om,- posisjonering og læring går hand i hånd. De fleste elever er jo også lærere for hverandre, også utenfor skolen. Om det gjelder å spille i band eller dataspill, eller om det gjelder opplæring i metoder for hvordan man skal opptre på de ulike sosiale mediene. Hatties metastudie kan altså dokumentere at læreren fortsatt er en hovedressurs, men man må tilpasse læremateriell og utfordringer ut fra den enkelte elevs spesielle forutsetninger for å skape gode læreprosesser.

1.5.2. Nyere teorier om læring

I artikkelen *Theories for Learning With Emerging Technologies* går Anderson (2011) gjennom teorier han mener kan bidra til å forstå læring i et perspektiv knyttet til de nye teknologiene og nye måter å arbeide med informasjon og kunnskap på. Tre av disse teoriene har vokst frem etter at teknologien har fått en tyngde innenfor læring, og danner en fruktbar ramme for hvordan jeg har arbeidet med læring underveis i oppgaven,- både gjennom eget skapende arbeid og som lærer.

Pedagogy of nearness - eller nærhetspedagogikk, handler om den sømløse og naturlige flyten mellom den nettbaserte og den fysiske nærhet til mennesker i en læringskontekst; "...the ease with which some of us move between online and offline living" (Anderson 2011:32).

Nettbasert læring er ikke ment å erstatte et fysisk læringsrom, men kan med fordel dokumentere og bringe dybde og perspektiv til både kunnskap, kommunikasjon og mellommenneskelige forhold. Et nettbasert læringsmiljø handler om en optimal tilknytning til det å være i verden; "...we are on our way to a more sustainable relationship with the world when we learn to inscribe our online experiences into larger systems of actions meant to bring the epistemologically far near to us, and make the physically near relevant again" (Anderson 2011:32). Det handler altså om at både de som skal lære og læreren skal kunne evne å supplere den tradisjonelle klassromslæringen med det nettet har å tilby for en bredere kunnskapsforståelse,- en forståelse om oss selv og om den verden vi befinner oss i.

En annen teori handler om forbindelsen mellom kompleksitetsteori og nettverksbaserte teorier om læring, og det han kaller *heutagogi*; en nettsentrisk teori der den som skal lære settes i sentrum. Fokuset er ikke lenger det tradisjonelle *knowing what*, men flyttet over til *knowing how*. "*Heutagogy looks to the future in which knowing how to learn will be a fundamental skill given the pace of innovation and the changing structure of communities and workplaces*" (Anderson, 2011:33). Den pedagogiske konsekvens av dette blir at lærerens rolle blir mer en guide enn en instruktør, og at man evner å støtte eleven "*in a journey to capacity rather than competency*". Heutagogi bygger altså på tankegangen om at vi ikke kan lære noen noe direkte, men legge forutsetningene til rette for at andre skal lære. Sentralt er det også at man skjønner hvorfor man skal lære noe. Man kan si at denne type læringsteori bygger på forutsetningene fra de kognitive teoriene og praksis fra den konstruktivistiske måten å tenke på som jeg skrev om tidligere i kapitlet

Denne tankegangen tas videre i den tredje teori. Den fikk sitt utspring etter overgangen til den digitale tidsalderen; *konnektivismen* (Anderson 2011:34, Krokan 2012). Prinsippene for konnektivismen ble beskrevet i artikkelen *Connectivism; A Learning Theory for the Digital Age* av George Siemens i 2004¹⁰. Konnektivismen er en teori om læring i nettverk der individet står i sentrum. Fokus legges på effektiv bruk av digitale tjenester og innhold som er tilgjengelig på nett. Poenget er ikke lenger å innhente mengder med faktakunnskap, men å vite hvordan man kan få

---

¹⁰ www.elearning.space.org/Articles/connectivism.htm

tilgang på nødvendig informasjon. Man kan se på individer og andre typer ressurser i nettverk som noder, og læringen finner sted når man oppdager ressurser og knytter forbindelsene mellom de ulike ressursene i nettverket. Målet innenfor konnektivismen handler om å etablere et personlig læringsnettverk. Konnektivismen bygger på ideen om at kunnskap ikke bare er noe som finnes i våre hoder, men kan forstås som strukturer i et nettverk der også digitale tjenester og dokumenter sammen med personer er sentrale komponenter. Og det er ikke bare det du selv vet, men alt du har kapasitet til å finne ut av gjennom ditt personlige læringsnettverk som bestemmer hvor kunnskapsrik du er (Krokan,2012:132).

Howard Rheingold beskriver de nye digitale tjenestene som "sinnsforsterkere" (eng. "mind amplifiers"), som utvider våre mentale kapasiteter (Rheingold,2012). Typisk for disse tjenestene er at de er sosiale, og på en eller annen måte hjelper til med å holde orden på et personlig nettverk og de ressursene dette inneholder. Slik kan disse tjenestene fungere som en slags forlengelse av eget sinn. Hvor kunnskapsrik du er avhenger av ditt personlige læringsnettverk og hvordan du bruker det.

2.3. Visuell kultur i et digitalt

kommunikasjonssamfunn

Vår samtid er preget av en digital kommunikativ tilværelse der medialiseringen er et faktum. Elevene forholder seg til verden på en

annen måte enn tidligere, og innehar en kompetanse som ikke alltid blir utnyttet i klasserommet.

2.3.1. Literacy – og evnen til å lese verden

I artikkelen *Literacy i nettbaserte læringsmiljøer* (Hauge, Lund og Vestøl, 2007:142-156), undersøker Leif Martin Hokstad literacy-begrepet gjennom ferdigheter som barn og ungdom utvikler individuelt og gjennom samhandling i teknologitette læringsmiljøer. Målet er å sette sammen et begrepsapparat fra både sosiologiske, sosiokulturelle og sosialsemiotiske perspektiver for å si noe om hvordan vi kan forstå hva læring i de digitale læringsmiljøene innebærer. Han peker på hvordan de tradisjonelle ferdighetene som lesing, skriving, tallbeherskelse og kjennskap til fremmedspråk fort blir mangelfulle i møte med den digitale og nettbaserte virkeligheten vi omgir oss med i dag. Tradisjonelle ferdigheter bør gjendefineres i en samtidsorientert kontekst. Her henviser han videre til den tradisjonen som står sterkt hos for eksempel Paolo Freire, der "literacy" blir sett på som evnen, muligheten og viljen til å "lese verden" (Freire & Marcedo, 1987). Altså en dypere forståelse av termen som går på en type posisjon hos hver enkelt individ som er mer analytisk både til form og innhold i den medierte kommunikasjonen. Dette innebærer en mer kritisk form der Freire går utover det å beherske et verktøy som en ren ferdighet. Å lese en verden i endring og ekspansjon, stiller nye krav til fullverdig deltakelse. De digitale ressursene vi står overfor i dag gjør at denne verden fremstår mer kompleks, med flere muligheter, og med større krav til vår evne til å foreta de riktige valg.

Skolen har vært med på en utvikling de siste 15 år, der begrep som digital dannelse og digital kompetanse har vært viktige satsningsområder. Vi forsøker å henge med i tiden, men synet på teknologiens rolle i utdanningen er allikevel kompleks. Teknologioptimismens syn på at teknologien skal øke effektivitet står i kontrast til bekymringer for tradisjon og stabilitet, og samtidig kan vi spørre oss om teknologiens potensial er blitt realisert innenfor utdanning på en god måte. Uansett hva vi mener om dette, skjer det en teknologiopplæring "nedenifra", som utdanningssystemet har utfordringer med å fange opp. Elevmassen er storforbrukere av kommunikasjons- og informasjonstjenester på internett gjennom sine datamaskiner, mobiltelefoner eller spillkonsoller. Den oppvoksende generasjonens bruk av digitale ressurser kan se ut til å gi mange unge ferdigheter og kompetanse som i større grad kan utnyttes i skolen. Dagens elever lever i en kommunikativ tilværelse preget av digitalt mangfold der digitale ressurser glir inn i sosiale og kulturelle praksiser som omfatter både personlige relasjoner, offentlige rom og ulike læringsarenaer. Utfordringen blir å sette denne samlede kompetansen inn i en undervisningskontekst.

Lars Løvlie snakker om *teknokulturell danning* (Løvlie,2003), og beskriver danning som et grensesnitt der selvet og kulturen møtes. Det betegnes som en veksling eller overgang; "den lar seg bare analysere som bevegelse, som en permanent uro og transformasjon" (Løvlie,2003:348). Løvlie forsøker å se danning i en didaktisk sammenheng i internettalderen der ikke bare en ny verden har åpnet seg, men også at den har utvidet den gamle. Dersom evnen til å lese verden skal være en innfallsvinkel for

å definere literacy-begrepet for det digitale læringsmiljøet, bør man spørre seg hvilken verden det er snakk om, og hvordan den ser ut. I mitt problemområde er elevenes digitale og visuelle livsverden sentralt, og jeg undersøker hvordan dette kan brukes som utgangspunkt som pedagogisk metode.

2.3.2. Medialisering av samfunnet

I skolehverdagen handler det ikke lenger så mye om å ta i bruk digitalt verktøy i undervisningen, men å kunne utnytte den logikken som har vokst frem gjennom bruk av digitale verktøy. For vi kommuniserer i dag ikke kun *ved hjelp av* medier, men i stigende grad *med* medier. Medienes teknologi og symbolske verdener skaper en type realitet bestående av både fiksjon og fakta som mennesket interagerer med. Det vokser frem en kultur der mennesker både lar seg underholde, slappe av eller lar seg opplyse eller lære. Innenfor interaktive mediesjangre kan man interagere med menneskelignende karakterer, men gjennom de sosiale mediene kan man også iscenesette seg selv på ulike måter. De sosiale mediene danner en kultur der grenser mellom arbeid og lek, det offentlige og det private stadig finner nye former. Slike medienettverk får en stadig viktigere del av den sosiale realiteten. Nettverksteoretikeren Manuel Castell snakker eksempelvis om "the culture of real virtuality" (Castells, 1996). I et nettverksamfunn er nettopp den virtuelle verden en samfunnsmessig realitet.

I boken "En verden af medier" (2008) gjør Stig Hjarvand rede for denne type medialisering av politikk, språk, religion og lek. Medialisering

beskrives som et bærende begrep i en egentlig teori om medienes økende og endrede betydning innenfor samfunn og kultur, og definerer mediealisering av samfunnet som *"...den proces, hvor samfundet i stigende grad underlægges eller bliver afhængig af medierne og deres logik"* (Hjarvand,2008:28). Han skiller også mellom *medialisering* og det mer utbredte begrepet *mediering* som igjen er en betegnelse på kommunikasjon gjennom et medie der budskap og relasjon mellom avsender og mottaker kan bli påvirket av mediets sammenheng. Mediering er den konkrete kommunikasjonshandlingen gjennom et medie i en spesifikk sosial kontekst, mens medialisering er lengre prosess som handler om hvordan institusjoner og interaksjonsmåter endres i kultur og samfunn på grunn av medienes økende betydning (Hjarvand,2008:30). I mitt masterarbeid forsøker jeg å undersøke en måte å interagerer på, gjennom mediering i et spesifikt medie. Det er altså ikke mediet i seg selv jeg primært undersøker, men hvordan interaksjonen gjennom dette mediet kan utnyttes i en pedagogisk kontekst. For å kunne analysere og dra nytte av dette mediets konkrete egenskaper og interaksjonsform, er det viktig å selv ha erfaring i feltet, at jeg selv har en fortrolighet og en kunnskap som kan gjøre mitt engasjement troverdig.

2.3.3. Affordance

Når det er snakk om å dra nytte av og se muligheter ved et medie, kan dette aspektet godt sees i sammenheng med James Gibsons begrep *affordance* (Gibson,1986). Begrepet er vanskelig å oversette, men er utledet av verbet *"to afford"* (yte, gi, skaffe). Som substantiv er begrepet konstruert for å referere til både mennesket og miljøet på en måte ingen

andre begrep gjør. På norsk blir begrepet *tilbydelse* antakelig et tilsvarende begrep. Gibson selv setter ikke begrepet i forhold til medier, men bruker den i en generell teori om menneskers og dyrs persepsjon og interaksjon med omverdenen. Enhver gjenstands affordance muliggjør bestemte handlinger, utelukker andre – og som helhet bidrar de til å strukturere en interaksjon mellom aktør og gjenstand.

Gjennom studier av hvordan menneskers bruk av teknologi og andre menneskeskapte gjenstander, mener den kognitive psykologen Donald Norman (Norman,1990) at det er avgjørende at affordancebegrepet sees i forhold til hvordan gjenstandens handlemåter oppfattes psykologisk av en aktør. Altså at affordance ikke handler om forholdet mellom menneske og miljø. Han peker på begrepet *real affordance* - som også handler om aktørens motiver og kulturelle konvensjoner. Altså at mennesker forstår objekter ut i fra deres kulturelle bakgrunn og den konteksten eller omgivelsen mennesket opplever dem i. Med bakgrunn i disse idéene fremhever Hjarvard hvordan medier tilsvarende kan oppfattes som teknologiske produkter som har et sett med *affordances* (Hjarvand,2008:40) som muliggjør, begrenser og strukturerer kommunikasjon og handlemåter. Det er her jeg går inn for å se hvilke egenskaper et valgt medie kan ha for meg – både som skapende menneske og som lærer.

Å kunne utvikle en erfaring og en personlig fortrolighet innenfor et sosialt medie, er noe som krever både tid og engasjement. De største aktørene innenfor sosiale medier tilbyr et vell av *affordances* til sine brukere. Mine erfaringer og mine brukervaner blir ikke de samme som de elevene har.

For meg har det allikevel vært sentralt å skaffe meg en troverdighet gjennom en erfaring eller dannelse innenfor den kulturen som elevene på mange måter "eier". Jeg ønsket å se på et område i deres livsverden som en ny type læringsarena. Jeg ønsket å tilegne meg en type kulturell kompetanse og en digital dannelse jeg tror er sentral for å kunne være en kompetent lærer i dagens samfunn.

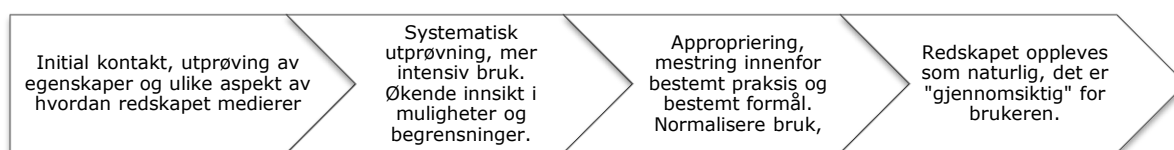
2.4. Smarttelefonen som kulturelt redskap

Ved å ta i bruk smarttelefonen og dens tilhørende funksjoner i mitt skapende arbeid, har jeg også tatt i bruk et relativt nytt kulturelt redskap – en medierende artefakt. En artefakt er en del av den materielle verden som har blitt modifisert i løpet av sin historie, og etter hvert blitt en del av målrettede menneskelig aktiviteter (Cole,1996:117). Det er evnen til å ta i bruk, og tilgjengeligheten av artefakter som skiller oss mennesker fra andre arter, og ulike kulturer fra hverandre. Disse verktøyene er ressurser som tas i bruk for å forstå og handle i verden. Artefaktene oppstår og videreføres gjennom kommunikasjon, både mellom individer og grupper, og mellom generasjoner (Ingold, 2000). Man kan med andre ord si at mennesket hele tiden utvikler kunnskap og ferdigheter ved å produsere redskap som både inngår i og endrer virksomheter (Säljö,2000). Artefakter er altså redskap som er utviklet for å fylle en spesiell funksjon i et system, en type objektivisering av kunnskap og erfaring (Ingold,2000). I min undersøkelse er det ikke redskapet eller artefakten i seg selv som er interessant, men derimot hvordan det brukes og hva de tilfører den skapende prosessen underveis.

Ved å gjøre meg fortrolig med redskapet, har jeg satt meg selv i en læringsprosess der jeg etter hvert opplevde å arbeide på en måte der redskapet opplevdes transparent eller gjennomsiktig. Denne typen transparent teknologi handler om hvordan teknologien etter hvert forsvinner fra vår bevissthet, og heller lar oss konsentrere oss om noe bakenfor. Donald Norman kommer i boken *The Invisible Computer* (Norman, 1999) inn på hva teknologien generelt gjør med oss i hverdagen, og hvordan den ofte frustrerer oss. Selv om boken er skrevet i en helt annen tid, kjenner vi fortsatt igjen fenomenet. Ikke all teknologi oppleves transparent nok – for alle. Drømmen om at teknologien skulle simulere menneskelig intelligens balanserer stadig mer mot virkeligheten, men ofte er det slik at det er vi som må tilpasse oss teknologien. Målet er at grensesnittet er såpass godt tilpasset brukeren at interaksjonen går av seg selv. Det vil si at jeg som bruker skal bruke mindre av min konsentrasjon og kognitive kapasitet på brukergrensesnittet, og mer til den faktiske oppgaven jeg skal løse – da oppleves redskapet transparent (Hillestad,2002).

I denne type læring med et kulturelt redskap, blir det naturlig å komme tilbake til den sosiokulturelle læringsteorien. Jeg har i denne omgang valgt å se nærmere på begrepet affordance og transparens i eget et didaktisk perspektiv. For å støtte opp om teorien til Donald Norman, har jeg valgt å finne støtte i Roger Säljö sin modell for appropriering av et kulturelt redskap. I denne modellen går man gjennom ulike faser for å bli fortrolig med et redskap. Han forklarer hvordan læringen vår blir innledet gjennom initial kontakt, utprøving av egenskaper og aspekter av hvordan

redskapet medierer. Deretter en mer systematisk utprøving der man får stadig økende innsikt i muligheter og begrensninger, for så å komme til et approprieringsnivå der mestring av redskapet er nådd, og man kan formidle kunnskapen videre. Til slutt oppleves redskapet som naturlig – det er gjennomsiktig eller transparent for brukeren (Säljö,2006:215). Forutsetningen for denne approprieringen er "et aktivt subjekt som legger merke til hva som skjer, og som tar til seg det som det finner interessant og viktig" (Säljö,2006:212). Illustrasjonen under viser appropriering gjennom økende koordinering mellom redskap og bruker, koordinering på individuelt nivå (Säljö,2006:215).

Illustrasjon 2 - Koordinering på individuelt nivå

2.4.1. Primære, sekundære og tertiære artefakter

I arbeidet med smarttelefonen som kamera, redigeringsapplikasjonene og interaksjonen på bildedelingstjenesten, blir ulike funksjoner ved artefakten tatt i bruk. Wartofsky (1979) skiller mellom *primære*, *sekundære* og *teriære artefakter* avhengig av hvilken funksjon den har i en gitt praksis.

Primære artefakter er redskaper i tradisjonell betydning, slik de er manifestert i den fysiske verden. De er oppfunnet i tilknytning til menneskets bearbeiding av omgivelsene i den hensikt å produsere og

reprodusere den daglige tilværelsen på best mulig måte, og har et meningstilbud som indikerer hvordan disse kan og skal brukes. De inngår som en del av den sosiale praksisen, og er dermed også med på å konstituere denne. Smarttelefonen blir en slik primær artefakt,- den forenkler og effektiviserer vår måte å arbeide på. Den fungerer som en forlengelse av mennesket, og dermed også en utvidelse av våre handlingsmåter. Jeg anser kamerafunksjonen som èn av flere egenskap ved smarttelefonen på det primære nivå.

Sekundære artefakter har en pedagogisk eller informativ funksjon. Det handler om redskap som reproduserer begrep og innsikt, og gir oss modeller for hvordan vi kan tenke og handle. De er tidligere erfaringer på et symbolsk nivå,- som oppskrifter, veildninger eller instruksjoner.

Sekundærartefakter har i utgangspunktet en symbolsk karakter fordi det er skriftspråket som utgjør det egentlige mediumet. I min sammenheng velger jeg også å tolke programvare og brukergrensesnitt ved de ulike redigeringsapplikasjonene som sekundær artefakt.

Tertiære artefakter beskrives som forlengelse av sekundære artefakter og deres praksis. De er ikke relatert til primære artefakter, men konstituerer *"a domain in which there is a free construction in the imagination of rules and operations different from those adopted for ordinary 'this-wordly' praxis"* (Wartofsky,1979:195). Altså redskaper som inngår i hverdagslivets praksiser,- det som brukes for å forstå, resonnerer, leke, diskutere og forklare våre omgivelser. Roger Säljö beskriver i sin tur de tertiære artefaktene som noe som handler om hvordan man kan *"..framstille, forstå og analysere verden. Virtuelle verdener i datamaskinen i form av spill eller modeller kan være eksempler på slike*

artefakter. Estetiske objekter og vitenskapelige resonnementer er også tertiære artefakter der kreative uttrykk og forståelse er produkter av aktivitetene..." (Säljö,2006:93). Visuell kommunikasjon på en sosial bildedelingstjeneste vil dermed falle inn under denne definisjonen.

I arbeid med smarttelefonen som skapende verktøy ligger det et potensial i å handle innenfor de ulike artefaktnivåene. Man kan godt ta i bruk telefonkameraet og bildedelingstjenester uten å ha dyp kjennskap til hvordan de faktisk fungerer (*real affordances*, jf. Norman), for utviklingen har gått mot at vi stoler på at redskapene fungerer. Vi spesialiserer oss innenfor ulike nisjer, og er fortrolige med at det stilles ulike krav til hvordan man skal beherske et bestemt redskap.

Det er alle erfaringene man gjør med redskapet som til slutt gjør det gjennomsluktig – og at man kan jobbe intuitivt i en skapende prosess.

Säljö påpeker at en sjelden behersker disse redskapene fullt ut;

"kulturelle redskaper kan en som regel vende tilbake til gang på gang og stadig lære noe nytt" (Säljö,2006:217).

2.5. En fenomenologisk tilnærming til fotografiet

Selv om rammene for min oppgave er definert av et bestemt utvalg av samtidens artefakter, er grunntemaet et område med langt dypere røtter.

Jeg har valgt å uttrykke meg gjennom fotografiet. Det å bli kjent med fotografiet som medie går av den grunn som en rød tråd gjennom hele oppgaven. For å skaffe meg både erfaring med og forståelse for hva fotografiet er, har jeg dels arbeidet intuitivt gjennom mediet, dels satt

meg inn i teori som jeg syntes var relevant. I følgende kapittel vil jeg gjøre rede for teori knyttet til en fenomenologisk tilnærming til fotografiet, hovedsakelig basert på tekster fra henholdsvis Roland Barthes, Sebastian Purcell og Mette Sandbye.

2.5.1. Fotografiets indeksialitet

Fotografiet har en evne til å påvirke oss på en spesiell måte. Helt siden fotografiets offisielle fødsel i 1839 har fotografiet vært forbundet med en form for realisme, samtidig som det innehar en type magisk potensial og effekt. Denne effekten handler om hvordan fotografiet henviser til sitt objekt – det avbildede. Vi ser en likhet, men fotografiet er allikevel kun et avtrykk av virkeligheten. I *Mindesmærker* (2001) forteller Mette Sandbye om *fotografiets indeksialitet* som den henvisende relasjon mellom det fotografiske bildet og det som er avbildet. Fotografiet er ikke å oppfatte som et sannhetsvitne, men innehar et spesielt spor av noe som har vært. Dette aspektet får betegnelsen *mental realisme*; en type realisme som er bevisst at dets natur er en konstruksjon, men at den også er konstruert av noe stofflig. Indeksialiteten handler altså om å vise til noe som har vært uten å vise det avbildede objekt. Fotografiet blir en type erindringskatalysator; ikke en rekonstruksjon av noe som var, men en destruksjon av fortiden som splittes opp i biter – som hver for seg kan komme til live når de betraktes. Sandbye snakker om fotografiets indeksialitet som en epistemologisk og fenomenologisk kategori, - noe som vokser frem når man stiller seg spørsmålet; *hva skjer når vi ser et fotografi?* (Sandbye,2001:46)

Det samme spørsmålet stilte også Roland Barthes seg i boken *Det lyse rommet* (Barthes:2001), der han på en fenomenologisk måte forsøker å tilnærme seg fotografiets vesen. Hans metode er å skille mellom to betydningslag i fotografiet; *studium* og *punctum* (Barthes,2001:57). Med et fenomenologiske utgangspunkt arbeider Barthes med en undersøkelse der den *opplevelsen* fotografiet gir er sentral; "*uten opplevelse, intet foto*" skriver han (Barthes,2001:30). Opplevelsesprinsippet er altså sentral i det som gir fotografiet sin eksistens.

Barthes skiller mellom *studium* som fotografierfaringens felleskulturelle og språklige meningsnivå; det bildet snakker om - og *punctum* som erfaringens subjektive og ikkespråklige meningsnivå; detaljen i bildet som skyter frem og treffer en mer personlig erfart sfære – det er den magien i bildet som faller utenfor *studium*. Dette danner utgangspunkt for en slags metode å nærme seg det fotografiske bildet som jeg tok i bruk tidlig i egen refleksjonsprosess¹¹. En prosess der jeg ønsket å definere noe som kunne beskrive en subjektiv betydning av fotografiet.

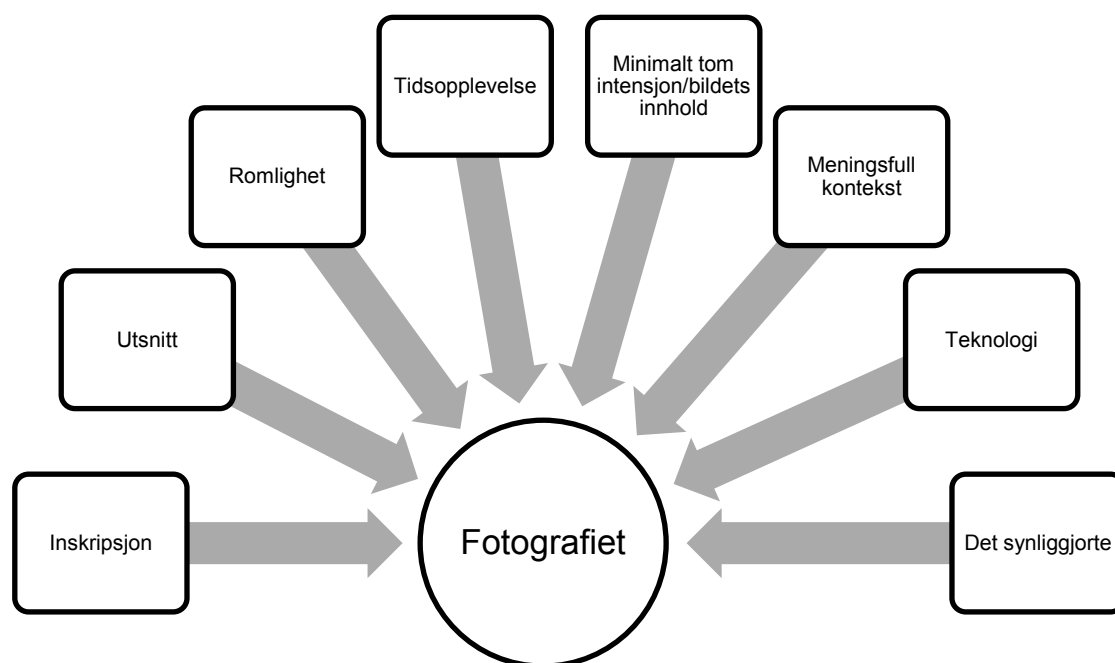
2.5.2. En eidetisk tilnærming til fotografiet

I ettertid har Barthes fått mye kritikk for sin vinkling til fotografiet. Hans måte å fastlåse fotografiet i private erfaringer kan sies å mangle kontakt med den sosiale virkeligheten (Sandbye,2001:53). Han forholder seg naturlig nok heller ikke til den digitale virkelighet som i dag er sterkt assosiert til fotografiet, siden han døde før det digitale bildet fikk sin vekst.

---

¹¹ Jf. Kapittel 4.1

Sebastian Purcell representerer en av teoretikene som kritiserer Barthes' fenomenologiske holdning. Han foreslår isteden åtte eidetiske funksjoner i fotografiet for å gi en grundigere og mer fruktbar fenomenologisk tilnærming til fotografiet (Purcell,2010:20). Disse ulike innfallsvinklene fant jeg svært interessante ikke bare for å analysere hva fotografiet var i seg selv – som nettopp er grunnlaget for mitt skapende arbeid gjennom mobilkameraet, men også som et verktøy mot å finne ny kunnskap om hvordan mobilfotografiet fungerte som et verktøy for bildeskaping. Jeg vil i det videre bruke Purcells åtte eidetiske funksjoner som utgangspunkt for en type teoretisk forankring som ble tatt i bruk for videre analyse av eget fotografisk materiale¹². Illustrasjonen under gir en oversikt over de ulike tilnærmingsfeltene Purcell gir til fotografiet, oversatt til norsk slik jeg forstår de.

Illustrasjon 3 - Purcells eidetiske tilnærming til fotografiet

¹² Jf. Kapittel 4.2

a) Inskripsjon

Tradisjonelt sett er fotografiet blitt sett på som en inskripsjon av virkeligheten. Termen *fotografi* kommer av de greske ordene *phos* som betyr lys, og *grafein* som betyr tegne. Å fotografere er altså å "å tegne med lys". I utgangspunktet trenger man ikke et kamera for å inskribere et bilde, kun avtegningen av lys (*camera obscura*)¹³. Forholdet mellom det avbildede og dens eksponering kan på mange måter sies å være et mimetisk forhold; som en avspeiling. I fotografiets første tid ble også fotografiet ofte kalt "speilbildet som husker" på folkemunne (Sandbye 2001:26). Men det avspeilede kan også forstås som en degradert utgave av hva som i seg selv var en etterligning. Fotografiet etterligner og fanger inn lysbølger, og ikke selve objektet.

Husserl selv beskrev fotografiet på lignende måte (Purcell,2010:19). Han skiller mellom 1. *det fysiske bildet* - fotopapiret, lerretet, filmen, etc, 2. *bildeobjektet* - det mønster av farger og nyanser som fysisk utgjør bildet – det objektet som fremstilles, og 3. *bildemotivet* - altså det representerte eller avbildede elementet. Man kan utifra dette på mange måter fristes til å si at det som kjennetegner fotografiet er en type *likhet*. Purcell kommer her inn og poengterer det problematiske ved en slik

---

¹³ Camera Obscura; apparat for optisk avbildning på bildeskjerm. Forløper for foto- og projeksjonsapparat. Kan forklares som et hullkamera som frembringer en slags "hullavbildning" – camera obscura er et avblendt rom som bare får lys gjennom en ganske liten lysåpning. Under tilstrekkelig ytre lysforhold ser man da en gjenspeiling av de ytre omgivelsene som er synlig fra lysåpningen som en refleksjon på motsatt vegg inne i den mørke rommet.

konklusjon¹⁴. Forholdet mellom bildet og dens opprinnelige eksponering kan nemlig forvrennes kraftig i et fotografi.

Historisk sett var det først dobbelteksponeringer som ble en type kreativ teknikk, og med det digitale bildet er redigering blitt en selvfølge.

Fotografiet er ikke lenger en avtegning av virkeligheten. Vi har også det abstrakte fotografiet som slett ikke trenger å være av eller om noe som helst. *Likhet* er med andre ord altså ikke noe beskrivende for fotografiet. En mer fruktbar tilnærming kan etter Purcells mening være å beskrive den klassiske fotografiske likheten mer som en *transformasjon* (Purcell, 2010:15).

b) Utsnitt

Hvilket utsnitt som er valgt, kjennetegner en annen grunnleggende egenskap ved fotografiet. Virkeligheten vi omgir oss med er romlig.

Fotografiet er flatt. Bordet foran meg har en form. Dersom jeg flytter på hodet mitt, endrer ikke formen seg – men jeg erfarer nye sider med bordet. Bordet har en mengde ulike flater, linjer og profiler som endrer seg når jeg beveger meg rundt. I et fotografi fryses rammen og flatene stopper opp. Fotografiet hindrer videre aktivitet – det presenterer flater og definerer former som er fastfrosne – uten nødvendigvis å henspille videre på formenes tredimensjonalitet.

c) Romlighet

En annen innfallsvinkel Purcell henviser til, er hvordan fotografiet i seg selv eier ikke rom. Bildeobjektet kan være to- eller tredimensjonalt, men

---

motivet vil alltid kun ha en visuell dybde. Motivets eneste romlige virkemiddel er farge; kromatisk (farget) eller akromatisk (nyanser mellom sort og hvit). Disse fargene former igjen linjer som danner dimensjoner, og valører som definerer perspektiv. Konklusjonen blir at fotografiets rom består av farge. Her viser Purcell til hvordan mottagers evne til å gestalte rom i bildet kan spille inn i opplevelsen av fotografiet (Purcell:2010:23).

d) Tidsopplevelse

Fotografiet regnes for å være et uttrykk uten tid. Opplevelsen av et bilde handler om en type tidsopplevelse som skiller seg fra den daglige strømmen av tid som forsvinner. Daguerre og Niepce (som produserte de første moderne fotografiene) hadde som mål å fiksere tid inn et et fotografi, lik bildene som til nå hadde blitt malt – portretter og landskap; tatt ut av tiden. Fiksert. Men fotografiet kan også gripe tid. Purcell viser her til bilder der man bruker lang lukkertid, og fanger inn lysstriper fra biler, fakler e.l. Lysstriper som fanges inn i motivet, og hele sekvenser av tid oppleves som et øyeblikk (Purcell, 2010:23). I fotografiet blir dermed tidsbegrepet forvrengt. Øyeblikket er ikke lenger en tidslengde, men en representasjon av den samlede tidslengden simultant.

e) Bildets minimale intensjon

Purcell spør også om det er mulig for et fotografi å forestille ingenting (Purcell, 2010:24). Handler et fotografi alltid om noe? Er det mulig å fjerne intensjon fra fotografiet? Her kan en sammenligne med det abstrakte uttrykk innenfor billedkunst generelt. Abstrakt fotografi vil alltid bestå av *noe*, men dette *noe* er ikke alltid det viktigste. *Om* blir igjen.

f) Kontekst

Ethvert fotografi er en kulturell artefakt som opptre innenfor en kontekst, skriver Purcell (Purcell, 2010:25). Opplevelsen av bildet avhenger av kontekst, enten den er tilsiktet eller tilfeldig. Bildet er tatt i en kontekst, og sees i en annen. Konteksten viser noe av relevansen av bildet i forhold til den levde verden vi befinner oss i. Konteksten forteller noe om hvordan vi skal forholde oss til fotografiets mening.

g) Teknologi

Som en kulturell artefakt kan ikke fotografiet bli skilt fra sin teknologiske dimensjon (Purcell, 2010:27), mener Purcell. Han velger å unngå det faktum at fotografiet er et produkt av *Techne* – som en ferdighet som kan læres, og fokuserer heller på den tekniske dimensjonen som er nødvendig for å skape et fotografi. Den tekniske fremmedgjøringen av det som avbildes blir et bevis på hvordan den teknologiske ingrediensen blir en type fremmedgjøring eller distansering av virkeligheten (jf. Barthes' punctum). Teknologien kontrollerer den fotografiske inskripsjonen.

h) Det synliggjorte

Synsfeltet i et fotografi er et transformert felt. Noe som i det virkelige liv kanskje ikke er "verd å se", får en ny mening når det er løftet frem i et fotografi. Noe fremheves. Noe rammes inn og får en ny betydning.... Enten ved at noe mikroskopisk som ikke er synlig for vårt blotte øye forstørres og gjør tydelig, eller at noe egentlig uvesentlig blir løftet frem som en liten juvél – "a highlight of what is shown" som Purcell kaller det (Purcell, 2010:29). Ved at vi rammer inn et motiv, får det visuelle feltet –

synsfeltet – av fotografiet sin signifikanse. Her peker Purcell på noe viktig,- at det kanskje kan være selve *transformasjonen* av det synlige feltet som får verdi,- mer enn selve det synliggjorte.

Purcells eidetiske tilnærming gir en bredere innfallsvinkel til fotografiet enn Barthe's punctumbegrep. Begge teoriene hjelper meg til å få en oversikt over flere aspekt ved fotografiets vesen, som også er utgangspunktet for mobilfotografiet. Jeg tar i bruk den eidetiske tilnærmingen som et skjelett for å definere sannheter ved fotografiet, samtidig som jeg vil avdekke noe av det kunstneriske potensialet ved det fotografiske uttrykket.

3. Metode

I dette kapitlet gjør jeg rede for hvilken vitenskapsteoretisk tilnærming jeg legger til grunn for mitt prosjekt og hvilke metoder eller fremgangsmåter jeg har valgt for å finne svaret på problemstillingen. Innledningsvis vil jeg kort skissere hvilke områder min praktiske fremgangsmåte består i.

Teoretiske undersøkelser foregår hele tiden parallellt med det praktiske arbeidet.

Eget skapende arbeid består i å bli kjent med fotografi som medie, smarttelefon som redskap og aktiv deltakelse i den sosiale bildedelingstjenesten Instagram for å undersøke hvordan disse faktorene påvirker eget skapende arbeid.

Innhenting av data fra superbrukere – eller strategisk utvalgte informanter, har blitt utført for å sette egen erfaring i perspektiv. Med superbrukere mener jeg engasjerte og kreative Instagrambrukere fra hele verden som har vært aktive på den sosiale bildedelingstjenesten i minst to år, at de poster bilder jevnlig – ca ett bilde om dagen, og at de har en betydelig mengde følgere.

Jeg har også *testet ut egen erfaring i et pedagogisk opplegg* gjennom deltakende observasjon i et undervisningspraksiscase. I etterkant av caset ble elevenes erfaring hentet inn ved hjelp av intervju.

For å få et fruktbart og relevant svar på problemstillingen, gjør jeg på denne måten et metodetriangulert studie.

3.1. Vitenskapsteoretisk tilnærming

For å undersøke forskningsfeltet som jeg skisserte innledningsvis, har jeg plassert meg vitenskapsteoretisk inn i en fenomenologisk-hermeneutisk tradisjon. Jeg benytter både en teoretisk og en praktisk-estetisk tilnæringsmåte, og følger dermed en sterk tradisjon innenfor kunst og håndverksfaget (Halvorsen,2005). Underveis fordypet jeg meg i litteratur som oppleves sentralt for det praktiske arbeidet jeg utfører. Disse to tilnæringsmåtene utfyller hverandre, og knyttes sammen i en drøfting av problemformuleringen mot slutten av oppgaven. Prosjektet er av kvalitativ art og problemområdet inneholder elementer fra ulike felt; undersøkelser i teori, eget skapende arbeid, innhenting av data fra erfarne, inspirerende utøvere i feltet og didaktiske utprøvnings.

Den fenomenologiske holdningen bygger på Edmund Husserls tanker om at vi blir påvirket av den konteksten vi lever i. Læren om fenomenene står sentralt i hans filosofi; *“begrepet fenomen står som betegnelse på virkeligheten, slik den viser seg ved seg selv”* (Halvorsen, 2005:7).

Karakteristisk for metoden i en fenomenologisk utforskning er at det skjer gjennom en umiddelbar beskrivelse, delvis som abstrahering og objektivering. Først en beskrivelse av hvordan verden slik den fremstår for deg, og deretter en reduksjon av det fenomenologisk gitte ved at man trekker seg tilbake for å studere fenomenet på avstand. I denne tilbaketrekningen handler det om å reflektere over saken slik den stod frem – for å få nærhet til selve fenomenet. En tilnærming som innebærer

både nærhet, distanse og dokumentasjon (Halvorsen,2005). Min bruk av den fenomenologiske tilnærming er en forenklet utgave.

Innenfor hermeneutikken, blir Gadammers filosofiske hermeneutikk sentral.

Gadamer skriver at den hermeneutiske regelen er at man skal forstå

“helheten ut fra delen og delen fra helheten” (Gadamer 2003:33). Dette

blir sentralt i min oppgave. Arenaen for min undersøkelse

bildekommunikasjon på et sosialt medie. For å forstå undersøkelsen jeg

har gjort må man se den i sammenheng med hvilken arena den er gjort

på. For å kunne forstå helheten må man bli kjent med delene som til

sammen utgjør helheten. I denne sammenheng har jeg forsøkt å

undersøke sentrale deler ved det skapende arbeidet på min arena.

Dette kan oppfattes som forståelseslære eller fortolkningslære,- altså

fortolkningsprosessen av et fenomen. Mitt fenomen er knyttet til vår et

karakteristisk trekk ved dagens samfunn, en detalj ved vår kultur.

Hermeneutikken er en universell teori om forståelse der tankene om

fordommer og forforståelse ligger som noe positivt ladet. Etter

opplysningstiden ble fordom et negativt ladet ord fordi man mente at

fordommen eller forforståelsen måtte fjernes for at man skulle ha et

objektivt syn og for å finne sannheter. Ifølge Gadamer er fordom *“en*

betingelse for forståelse overhodet” (Schaanning 1998:318). En fordom

er den forutinntattheten vi gjennom tradisjoner, kultur, miljø og

oppdragelse tilegner oss. Vi forstår verden ut fra hvordan vi har forstått

verden fra før (Schaanning, 1998).

Gadamer setter fokus på at en alltid har en forforståelse for noe, innenfor

en horisont. Etter hvert som vi får større innsikt om fenomenet, vil vår

forståelse utvikle seg og horisonten vil være i bevegelse. Spillet¹⁵ som oppstår mellom fenomen og fortolker blir en dialog der en større erkjennelse og forståelse – og dette noe – fenomenet selv – blir tilgjengelig og danner mening for oss. Gjennom kommunikasjon åpner man opp for møter med andres forståelse, og disse kan igjen utvide vår egen horisont, eller forståelse i kontakt med andre (Gustavsson 2007). Dette kan også kalles *dannelse*. Ved å utvikle oss gjennom møter med andre, danner vi oss selv. Gadamer bruker tolkning og dialog sammen med dannelsen. Dette innebærer at jeg er bevisst rollen som aktiv deltaker i tolkningsprosessen, både i eget bildeskapende arbeid, kommunikasjon med andre og i undersøkelsesfeltet generelt, men også at jeg forsøker å avkle de forforståelsene og fordommene jeg bærer med meg inn i prosessen.

Merleau-Pontys eksistensielle filosofi som vektlegger kroppen og den sanselige persepsjonens rolle i forhold til å forstå og delta i verden, er også sentral i min tilnærming. Han tok utgangspunkt i Husserls ønske om å undersøke essensen som ligger forut for vår bevissthet, forut for meningsdannelse (Merleau-Monty 1999:16). Denne filosofien inkluderer erkjennelsen om at kropp og persepsjon ikke kan sees adskilt fra hverandre, og er sentral innenfor fenomenologien.

Hans Ulrich Gumbrecht representerer også et sentralt perspektiv innenfor det aktuelle feltet. I *Production of Presence: What Meaning Cannot Convey* (2004) argumenterer han for nødvendigheten av at fortolkning og

---

¹⁵ Gadamer brukte metaforen spill om fortolkningsprosessen

formidling har øye for og medtenker mediet og materialiteten som det kommer til syne gjennom. Pedagogikken og fortolkningsvitenskapene har etter hans syn ikke sett betydningen av mediets materialitet og kroppslige innflytelse for kommunikasjon og forståelse godt nok. Hans poeng er at det nærvær som blir særlig tydelig i den estetiske erfaring eller i en kroppslig flyt, gjør seg mer eller mindre gjeldende i og betinger all oppfatning, kommunikasjon og informasjon. *“If produce means, literally, to «bring forth,» «to pull forth,» then the phrase «production of presence» would emphasize that the effect of tangibility that comes from the materialities of communication is also an effect in constant movement. In other words, to speak of «production of presence» implies that the (spatial) tangibility effect coming from the communication media is subjected, in space, to movements of greater or lesser proximity, and of greater or lesser intensity. That any form of communication implies such a production of presence, that any form of communication, through its material elements, will touch the bodies of the persons who are communicating in specific and varying ways may be a relatively trivial observation – but it is true nevertheless that this fact had been bracketed (if not – progressively– forgotten) by Western theory building ever since the Cartesian cogito made the ontology of human existence depend exclusively on the movements of the human mind”* (Gumbrecht 2004:17). Gumbrecht representerer en teori om estetiske opplevelser som understreker at vår relasjon til tingene-i-verden kan veksle mellom nærværseffekt og meningsdannelse,- en veksling mellom nærhet og distanse. Alle kulturer og kulturelle objekter kan i prinsippet analyseres som konfigurasjon av både meningsdannelse og nærværseffekter selv om

deres ulike semantiske fremstillingsegenskaper ofte aksentuerer eksklusivt den ene eller den andre siden, mener Gumbrecht (Gumbrecht, 2004, s. 19). Slik gir han et alternativ til den hermeneutiske fortolkningslæren, og representerer et tidsaktuelt alternativ og et supplement til en ensidige fokusering på meningsdannelse.

Min tilnærming er en åpen problemstilling. I en fenomenologisk kontekst er noe av filosofien at problemstillingen må være åpen, slik at selve livet og virkeligheten kan influere på problemformuleringen (Halvorsen,2007:36). Min arbeidsprosess oppleves der en ny type mening vokser ut fra et følelsesmessig engasjement. Dette engasjementet kan sees i sammenheng med den fenomenologiske betrakningsmåte generelt, og Maurice Merleau-Pontys kroppslig orienterte fenomenologi spesielt. Else Marie Halvorsen forteller om hvordan kunsten til alle tider har uttrykt menneskelivets eksistensielle spørsmål i en eller annen form, med basis i en slik nærhet til noe opprinnelig (Halvorsen,2005:44). Et mål for meg vil dermed å stille meg åpen for det opprinnelige og umiddelbare underveis,- være åpen både som former og forsker.

3.2. Fremgangsmåte for eget skapende arbeid

Feltet jeg har undersøkt, er først og fremst mitt skapende arbeid med smarttelefonen. Rent praktisk vil det si at jeg hver dag i en periode på nesten to år har tatt i bruk min egen mobiltelefon som eneste verktøy, og setter meg inn i en prosess der jeg fotograferer, redigerer, poster og interagerer på den sosiale bildetjenesten Instagram. Underveis forsøker

jeg å se på eget arbeid med et fenomenologisk blikk for å finne en ny type erkjennelse.

Grunnene til min fasinasjon for det sosialt delte mobilfotografiet er mange – men ved hjelp av en fenomenologisk analyse forsøker jeg finne frem til kjernen i dette som driver meg. For å få dette fenomenet til å tre frem så tydelig som mulig, bruker jeg den eidetiske reduksjon¹⁶ som et ideal – og analyserer de fotografiene jeg finner interessante, og forsøker finne en balansegang mellom nærheten og distansen til hvordan jeg nærmer meg disse. I startfasen ble bildene printet ut, lagt utover gulvet - for så å kategoriseres etter stemning, formspråk, assosiasjoner og formale virkemidler. Etterhvert fikk jeg behov for å jobbe videre og utvikle blikket friere. Dette resulterte i en metode der jeg intuitivt skapte bilder, men plukket og analyserte bildene i ettertid for å se nye elementer i egen bildeutvikling. Jeg forsøkte på denne måten å bruke ulike innfallsvinkler for å kunne veksle mellom nærhet og distanse.

Gjennom perioden har jeg altså vekselvis vært skapende og analyserende. Mitt arbeid har dermed bestått av henholdsvis to deler; – en skapningsfase eller *jeg-fase*, og en ettertidens refleksjonsfase eller *meg-fase* (Halvorsen,2007:139). Disse to fasene har gått parallellt. Gjennom denne vekslingen skal dette *noe* jeg er på let etter; fenomenet jeg vil finne noe ut av, komme til syne på en måte som for meg tidligere har vært utydelig og uerkjent. Her blir refleksjon rundt Barthes' punctum

---

¹⁶ Husserls eidetiske reduksjon kjennetegnes ved at man studerer typer mer enn fenomen – altså i mitt felt hvilke typer objekt/motiv jeg er bevisst, og hvilken type bevissthet jeg har om disse objektene/motivene.

og Purcells eidetiske tilnærming til fotografiet sentral. Jeg forsøker bruke begrepene som en type fenomenologisk verktøy eller tilnæringsmåte til det jeg er ute etter å finne en ny erkjennelse om.

Fremgangsmåten for undersøke eget skapende arbeid er tredelt:

Første del handler om min subjektive opplevelse av fotografiets kunstneriske handlingsrom og vesen. Siden jeg ikke tidligere hadde noen konkret erfaring med fotografiet som kunstnerisk uttrykk, var dette et område som var sentral å få erfaring med og erkjennelse om. Her ble Barthes' studium et slags verktøy for å finne ut hvilken betydning fotografiet som medium hadde for meg; hva så jeg etter når jeg fotograferte – og hvorfor.

I andre del hadde jeg behov for å se på fotografiet innenfor den konteksten jeg selv hadde definert. Jeg ønsket å sette fokus på hvilken meningsdannelse og nærværseffekt som ble skapt av det mediet fotografiet opptrådte gjennom (Gumbrecht 2004:19). Her opplevde jeg det som fruktbart å ta i bruk Purcells eidetiske tilnærming til fotografiet, og navigere meg rundt det fotografiske materialet ved hjelp av hans åtte punkter. Det var tydelig at den konteksten jeg arbeidet med fotografiet innenfor hadde konsekvenser for mitt billeduttrykk.

I tredje del fikk jeg behov for å avdekke, klargjøre og tydeliggjøre føringene som ble lagt for mitt uttrykk ved å se fenomenet mobilfotografering fra ulike synsvinkler. Det handlet ikke bare om å fotografere. Jeg måtte ta et skritt tilbake, og se på egen arbeidsprosess fra ulike vinkler. Underveis ble det klart for meg at det å se, å redigere, å

dele og å kommunisere - sammen dannet kategorier som preget og beskrev sentrale trekk i mitt skapende arbeid.

Dette danner utgangspunktet for videre refleksjon rundt eget skapende arbeid, og forholdet mellom disse kategoriene blir også en del av min *lacuna*.

I denne rapporten er det den påfølgende teoretiske analysemetoden som vektlegges, og det er her den fenomenologisk-hermeneutisk holdningen blir vektlagt. Jeg vil betrakte min praktiske erfaring fra ulike vinkler, nettopp for å få en mer helhetlig og nyansert forståelse av materialet. Jeg forsøker med andre ord selv å være kilden til data i min erkjennelsesprosess, der emosjonell nøytralitet er ikke et mål. Mitt mål – eller svaret på problemformuleringen – blir dermed ikke å forklare eller avdekke en sannhet, men – å forstå, fortolke og finne en mening (Halvorsen 2007:23). Videre setter jeg egen erfaring opp mot den erfaringen jeg får hentet frem fra superbrukere og elever i skolen.

3.3. Tekstanalyse

Ved fortolkning av data fra informanter, har jeg valgt en fenomenologisk/hermeneutisk tilnærming med intervju som metode.

Fenomenologisk metode har som mål å nå livsverden til informantene. Det som er interessant å få vite, er noe om hver enkelt informants opplevelser og erkjennelser knyttet til det å ta i bruk mobiltelefonen i arbeid med bildeskaping. Mitt mål er å ikke stoppe opp ved overflatiske beskripsjoner, men nå frem til en essens av fenomenet. Slik rettes fokus mot *subjektes* opplevelser av et fenomen, jamfør Husserls betoning av

Das ding für mich, altså slik et fenomen kommer til syne eller trer fram for subjektet (Halvorsen 2003:3).

Med hermeneutisk mener jeg fortolkning av to typer tekstmateriale, i dette tilfellet nedskrevet materiale fra henholdsvis 15 informanter fra videregående skole og 12 superbrukere. Jeg beveger meg vekselvis mellom tekstens deler og helhet for å oppnå større forståelse. I denne prosessen forsøker jeg å bevisstgjøre min egen forforståelse og bruke den aktivt for å danne en forståelseshorisont i henhold til teksten, jamfør Gadamer og ny-hermeneutikkens oppfattelse av forskeren som en sentral deltaker i tolkningsprosessen (Halvorsen 2007:20 og 85, Hjordemal 2011:190). Eksempel på hvordan jeg jeg har analysert tekst dokumenteres i vedlegg 4a og b (s.204 – 226).

3.3.1. Innhenting av data fra superbrukere

For å sette eget arbeid i perspektiv, var det sentralt å kunne sammeligne egne funn med andres erfaring. Underveis i egen prosess, hadde jeg opparbeidet meg et nettverk på Instagram av mennesker fra hele verden som brukte smarttelefonen som et skapende verktøy. Altså hadde superbrukernes tilnærming til mediet klare paralleller til hvordan jeg selv arbeidet. Nettverket dannet en global og relevant ressurs jeg ønsket å høste erfaringer fra, og blir råmaterialet når jeg velger ut superbrukere. Ved å hente ut data fra denne gruppen får min undersøkelse et kollaborativt preg ved at vi sammen forsøker å finne ut av et felt som engasjerer oss (Jarvis, 2002:107).

Jeg valgte brukere fra ulike verdensdeler, med ulike kunstneriske uttrykk. Dette for å gi en bredde og tyngde i innsamlet materiale som kunne

reflektere ulike kvaliteter ved det skapende området i det globale nettverket. Mitt mål var å få disse superbrukerne til å uttale seg om hvordan mobilfotografiet fungerte som visuelt uttrykk og skapende verktøy gjennom eget arbeid på Instagram. Ved å bruke kategoriene å se, å redigere, å dele og å kommunisere som hovedpunkter og nøkkelspørsmål i intervjuet, kunne jeg lettere holde dette opp mot egne erfaringer. Spørsmålskjema ble sendt ut på e-post som et strukturert intervju sammen med forespørselen om å være med på undersøkelsen¹⁷. Å intervjuer pr e-post kan regnes som en egen kommunikasjonsform (Ryen, 2002:253), men i denne situasjonen var det den mest praktiske og hensiktsmessige løsningen. For det første var brukerne spredt over et stort geografisk område med ulike tidssoner. Å sende elektronisk post innebar at de kunne besvare spørsmål i rolige omgivelser når de passet dem,- jeg ga de en måneds svarfrist. På denne måten fikk hver superbruker den tiden de hadde behov for når det gjaldt å reflektere rundt spørsmålene. De kunne også enkelt ta kontakt med meg dersom det var noe som var uklart ved undersøkelsen. Siden jeg allerede hadde kommunisert med superbrukerne jevnlig over lengre tid på Instagram, opplevde jeg at vi dermed også hadde et gjensidig tillitsforhold. Dette er vanligvis en ulempe ved e-postintervjuet som fremgangsmåte (Ryen, 2002:257). Når superbrukerne svarte ga de også tillatelse til å bruke bilde og tekst i rapporten. Jeg var allerede vant med å kommunisere med superbrukerne på engelsk, så all kommunikasjon ble utført på dette språket. Evnen til å uttrykke seg var noe varierende.

---

¹⁷ Vedlegg 1, s. 199

Teksten jeg fikk i retur danner grunnlaget for en kvalitativ innsamling av tekstdata. Ved analyse av innsamlet data grupperte jeg alle superbrukernes svar og fant essenser av svarene på samme måte som jeg hadde analysert elevenes besvarelser.

3.3.2. Innhenting av data fra elever

Innledningsvis aktualiserte jeg mitt område med henblikk på arbeid i skolen. Målet her er å finne ut hva som skjedde dersom jeg lot elevene ta i bruk telefonen som skapende verktøy. Hvordan kan jeg da ta i bruke min erfaring fra eget skapende arbeid på en hensiktsmessig måte overfor mine elever? Ville jeg klare å ta i bruk elevenes visuelle ferdigheter på en ny måte? Gjennom to prosjektperioder, samt generelle erfaringer fra egen undervisningssituasjon ønsket jeg å innhente nyttig data på dette feltet. Fremgangsmåten på det didaktiske opplegget er en type deltakende observasjon i et undervisningspraksisscase der jeg lar meg inspirere av *aksjonsforskningens* ønske om å endre og påvirke praksis. Den praksisen jeg vil påvirke er elevenes estetiske bevissthet rundt det å kommunisere med bilder på Instagram. At de kunne se hvordan bildedelingstjenesten også kunne fungere som et inspirerende nettverk som kunne brukes som ressurs i eget skapende arbeid – både på skolen og privat. I etterkant av perioden fikk de i oppgave å fylle ut et spørreskjema¹⁸. Disse data ble i etterkant analysert gjennom å sammenligne elevenes besvarelser individuelt, finne menings- og betydningsenheter og sammenligne besvarelser fra ulike trinn¹⁹.

---

¹⁸ Vedlegg 3, s.203

¹⁹ Vedlegg 4, s. 204

4. Eget skapende arbeid

13. mai 2012 postet jeg mitt første Instagrambilde. Dette danner starten for eget skapende arbeid. Etter hvert kom jeg inn i en arbeidsflyt der det ble naturlig å poste 3 til 4 bilder om dagen. I skrivende stund har jeg vært i denne prosessen i 20 måneder. Det vil si ca 600 dager og snart 2000 postede fotografier. Denne jevne bildeproduksjonen danner en kompleks prosess der jeg gjorde meg en rekke oppdagelser, observasjoner og erfaringer underveis. Samlet sett danner dette arbeidet grunnlaget for min masteroppgave.

I dette kapitlet vil jeg formidle hoveddelene i arbeidsprosessen.

En prosess består som kjent av ulike faser. Og i de ulike fasene oppnås erkjennelse på ulikt nivå. For å kunne kommunisere dette har jeg tatt i bruk noen verktøy; *Barthes' punctumbegrep*, *Purcells eidetiske tilnærming til fotografiet* og etter hvert en *egen modell*. Disse tre teoretiske tilnæringsmåtene har jeg brukt som utgangspunkt for å gjøre rede for eget skapende arbeid.

4.1. På leting i eget blikk

"You don't take a photograph, you make it"

Ansel Adams

Min første erkjennelse handlet i utgangspunktet ikke om å poste bilder på Instagram. Det handlet strengt talt heller ikke om å fotografere med

mobiltelefonen. Det handlet om å ta i bruk et fotografisk blikk. Å skape på en ny måte. Å uttrykke seg gjennom et nytt medium; det handlet om å ta i bruk fotografiet som kunstnerisk uttrykksform.

Fotografiet kan på mange måter kalles den enkleste kunstformen. For å fotografere trenger man verken sterke hender, finmotorisk kontroll eller år med tilbakelagt erfaring. For å ta et bilde behøver man kun å rette kamera opp mot et motiv og trykke på en knapp. En enkel mekanisk prosess – som i seg selv bidro til at det tok lang tid før fotografiet ble sett på som en kunstform.

I dag er de fleste bevisst på at det er mer enn en mekanisk prosess som skal til for å skape et godt fotografi, men den digitale alderen har allikevel økt den tekniske innfallsvinkelen. Det er lett å la seg forvirre i jungelen av teknisk utstyr, ulike innstillinger, redigeringsprogram og bildedelingsplattformer. I prosessens første fase ble det derfor viktig for meg å ta et skritt tilbake. Vende fokus vekk fra selve kameraet, og inn mot øyet som så gjennom linsen.

“Technique is important only insofar as you must master it in order to communicate what you see... In any case, people think far too much about techniques and not about seeing.”

Cartier-Bresson

Å se opplevdes som noe helt grunnleggende når jeg fotograferte, derfor måtte jeg starte der. I en fotografisk kontekst kan det å se bety å vinkle kamera rett, fange inn riktig utsnitt og trykke i rett tid. Hva som avgjør

når disse valgene blir "riktige" avhenger av mer abstrakte prosesser enn de tekniske utfordringene. Avgjørelser som handler om hvordan man arbeider med øyet, hodet og hjertet – eller hvordan man bruker sin samlede estetiske erfaring som verktøy.

Min første forundring handlet om hvordan blikket mitt endret seg etter å ta i bruk smarttelefonen som kamera. Motivkretsen ble endret når kameraet alltid var med. Intuitivt fanget jeg inn nye visuelle detaljer i hverdagen. Nye detaljer og utsnitt kom til syne. Bruddstykker fra mine hverdagslige omgivelser falt på plass og ga mening. Blikket endret seg, og jeg opplevde en ny måte å skape bilder på. Det var som om min estetiske erfaring ble tatt i bruk på en ny og mer intuitiv måte enn tidligere. Samtidig så jeg en *parallel* til det som drev meg den gang jeg jobbet med bruksform og leire; jakten etter den "rene og vakre form". På samme måte lette jeg etter motiv når jeg fotograferte. Det var som om en grunnleggende drivkraft i meg blusset opp. Denne drivkraften ville jeg undersøke.

Dette danner første fase i eget skapende arbeid; å undersøke eget fotografisk blikk gjennom å lete etter hva som fanget øyet, og hvorfor. Helt konkret handler dette om at jeg etter en periode (ca 1 år) der jeg kun har skapt bilder intuitivt, tar ett stoppunkt og reflekterer over hva jeg har gjort. Med utgangspunkt i Barthes' teorier om *punctum* forsøker jeg å ha en fenomenologisk innstilling til det å undersøke blikket jeg betraktet mine omgivelser med. Hvordan hadde jeg fiksert og konkretisert min

måte å oppfatte verden på? Hva hadde jeg lett etter, og hva var interessant for meg? Hva fanget meg og hvorfor?

4.1.1. Kategorisering

For å gå løs på analyse av eget fotografisk materiale, fant jeg det mest hensiktsmessig å kategorisere billedstoffet. Underveis var det blitt mange hundre fotografier. Var alle like viktige? Jeg innså at det var noen bilder jeg fant mer interessante enn andre. Noen bilder engasjerte mer.

Hvorfor? Hva om jeg valgte ut de som engasjerte mest?

Jeg ønsket finne et mønster eller system.

Denne utvelgelsesprosessen hadde flere faser, der jeg først mer eller mindre famlende testet ut ulike "briller" å se på eget arbeid med. I første omgang forsøkte jeg å systematisere bildematerialet ved å tematisere innholdet. Etter hvert ble det klart for meg at det var mange vinkler å se på eget arbeid med, men at vinklingene selv ville blitt et tema ved en slik kategorisering. Jeg var derimot på let etter noe i "mitt eget uttrykk". Det var her jeg tok i bruk Barthes' teorier om studium og punctum mer bevisst. Kunne jeg ved å lete etter punctum i egne bilder finne noe som var karakteristisk? Og kunne dette karakteristiske fortelle meg noe om det fenomenet jeg var på let etter?

I denne prosessen fant jeg for eksempel meg selv velge bort mange av de bildene jeg syntes var "vakre"; de stemningsfulle naturskildringene, de spennende teksturene, og de sarte eller intense fargene som ga liv til de ulike overflatene. Alle disse havnet på en måte i den kategorien jeg kalte "pene bilder", men jeg satt igjen med bilder som alle hadde et tydelig

fellestrekk. Jeg begynte å bli bevisst den intuitive tiltrekningen mot det abstrakte og enkle. Motivene som hadde tydelige linjer. Det var som om linjene snakket med meg i et eget språk. Det var de som fanget meg inn. Det kunne være fristende å si at der Barthes finner sin mor, der fant jeg til slutt linjen. Kunne linjen være mitt punctum? Dreide det i så fall om alle typer linjer, eller var det noen spesielle typer linjer jeg lette etter? Jeg valgte å gå videre i min kategorisering, og satte bildene i et nytt system.

Kategorisering med utgangspunkt i linjen

I dette avsnittet gjør jeg kort rede for de umiddelbare assosiasjoner til noen av kategoriene som ble dannet med utgangspunkt i linjen.

Systematisering av kategorier var en prosess som utviklet seg underveis, og bildene jeg viser nå er noen av de siste jeg ble sittende igjen med – der farger for det meste var blitt sortert bort.

a) Organiske linjer

I denne gruppen bilder (bildeserie 1) er linjen med på å beskrive rom i fotografiet, samtidig som det ornamentale uttrykket understrekes. Den abstrakte flaten fasinerer meg. Repetisjonen av linjer, rytmen mellom linjene og det dynamiske uttrykket. Måten blikket blir ført rundt i bildet ved hjelp av linjespillet.

Bildeserie 1; Organiske linjer

b) Statiske, diagonale linjer

Neste gruppe (bildeserie 2) bestod av diagonale linjer; også her var det fotograferte rommet åpenbart. Illusjonen av dybde og rom var påfallende, men det var det negative rommet og flatene som ble definert av linjespillet som traff meg mer enn selve arkitekturen. Da jeg fotograferte var det åpenbart at det var gjenstanden eller bygningen som var gjenstand for min fasinasjon, men i det jeg ser på motivet i etterkant er det det rent formale jeg verdsetter høyest.

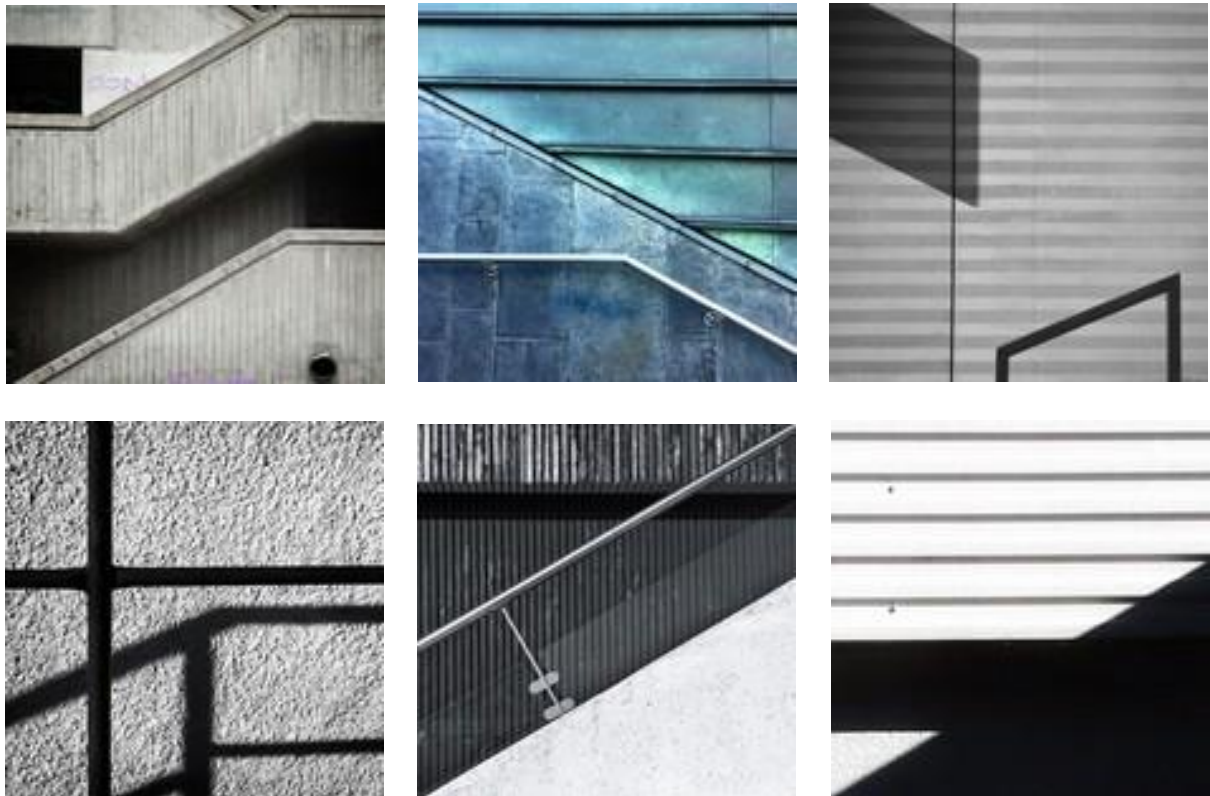

Bildeserie 4; Statiske, diagonale linjer

c) Vertikale, diagonale og horisontale linjer

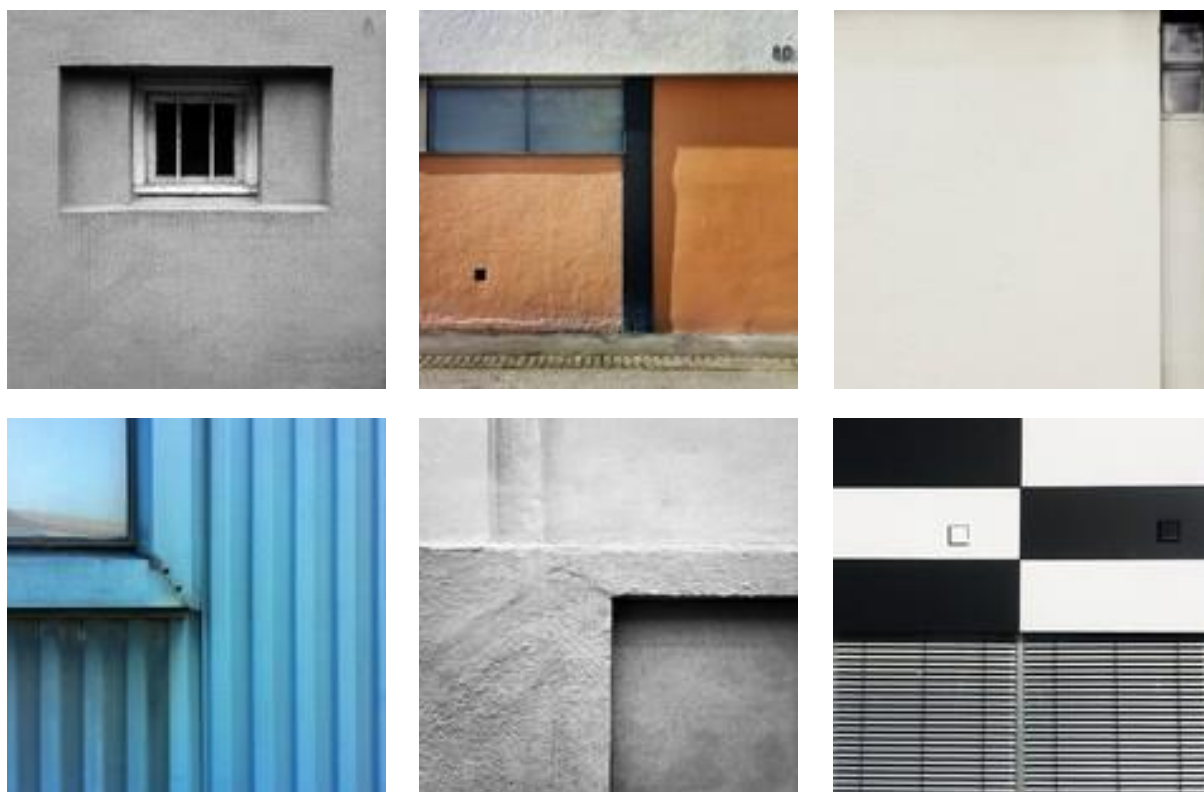
0Idet linjene ikke lenger er med på å beskrive dybde, blir de liggende i billedflaten. Linjene deler motivet inn i partier som forholder seg til hverandre. Linjens ulike retninger skaper dynamikk og rytme (bildeserie 3).

Bildeserie 3; Vertikale, diagonale og horisontale linjer

d) Vertikale og horisontale linjer

Rutenettet trer tydeligere frem, og det abstrakte uttrykket er renere og tydeligere (bildeserie 4). De ulike flatene forholder seg til hverandre med et renere språk. Det var her jeg begynte å se forbindelsen til Mondrian og Malevitsj, og kjente igjen ønsket om å fange inn noe mer sublimt enn den fysiske verden. Det abstrakte uttrykket.

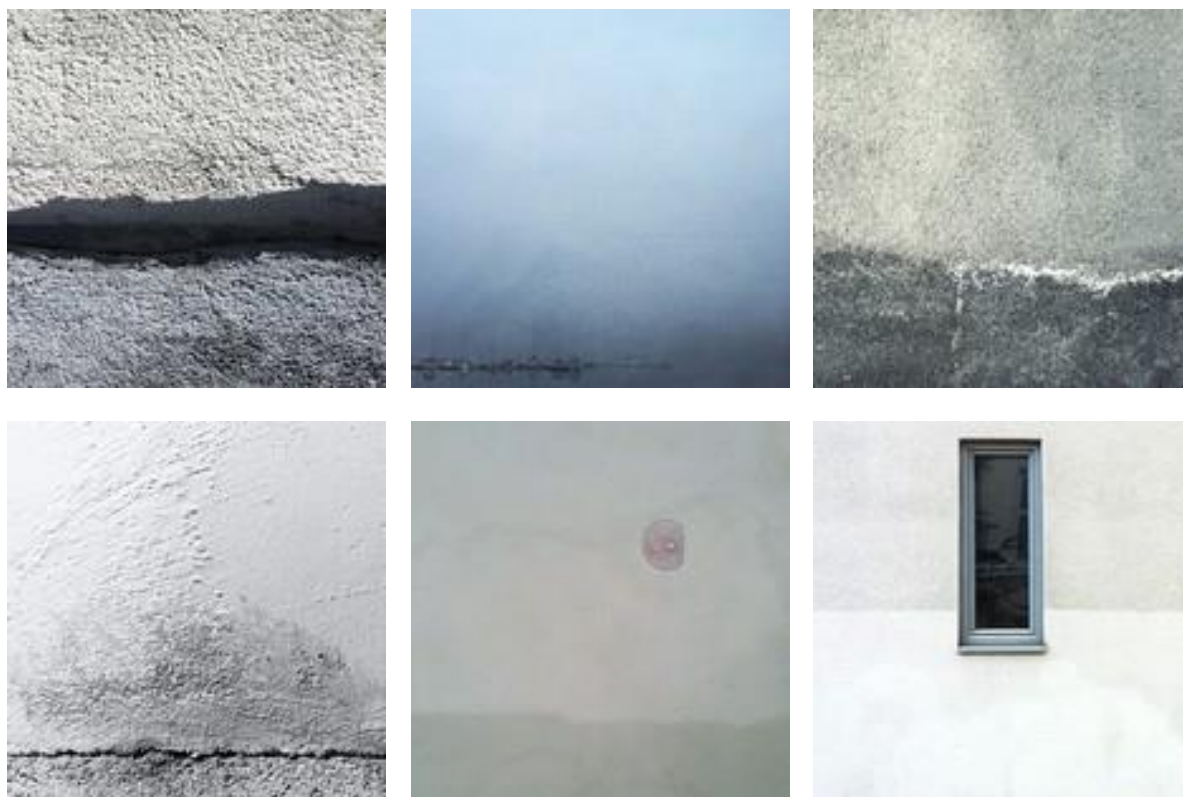

Bildeserie 4; Vertikale og horisontale linjer

e) Horisontal linje

Når kun en horisontal linje er det bærende uttrykket, økes det kontemplative innholdet. Flatene forholder seg til hverandre på en mer harmonisk måte. En liten detalj eller punkt blir blikkfang. Bildet oppfattes abstrakt – men assosieres til horisontlinjen. Noe sublimt, opprinnelig og naturlig. Det abstrakte uttrykket gjør at valører og tekstur fanger inn en

stemning og gir bildet et inntrykk av materialitet på en distinkt måte (bildeserie 5).

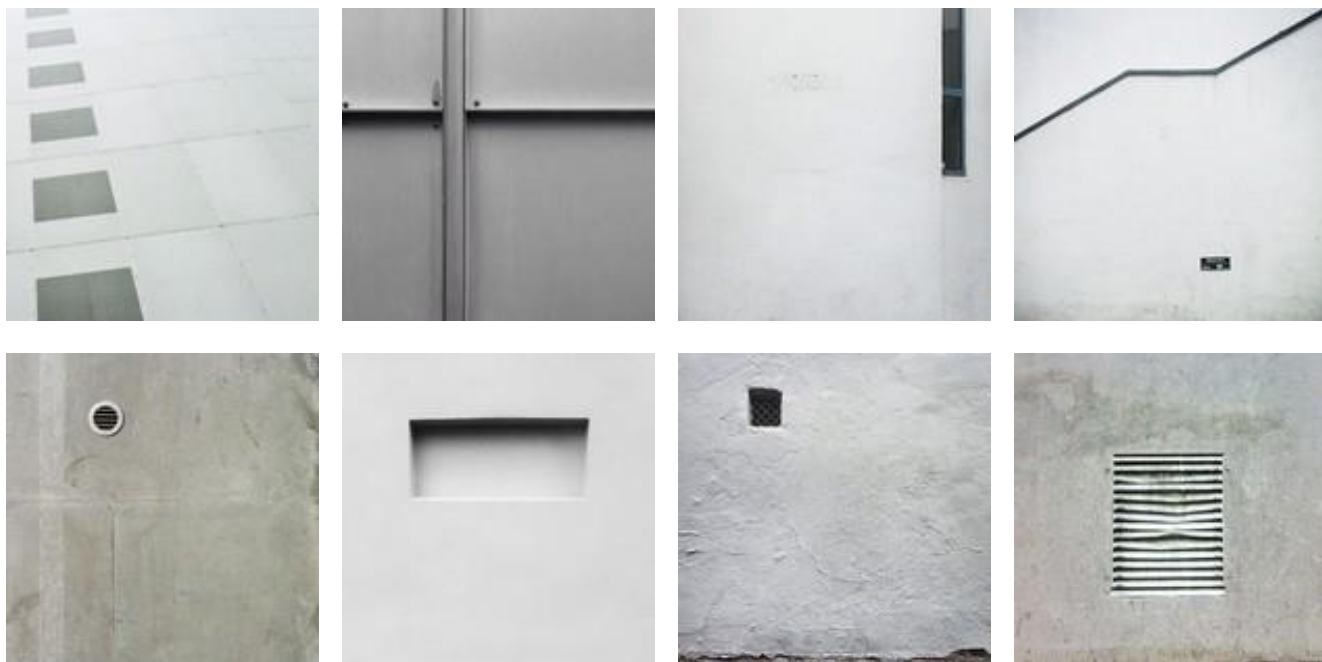

Bildeserie 5; Horisontal linje

f) Sluttunkt: det rene

Etter hvert som jeg kategoriserer og analyserer uttrykket i de bildene som når meg mest, ser jeg hvordan jeg ender opp med det minimalistiske uttrykket som det reneste – og mest "sanne" uttrykket (bildeserie 6). Balansegangen mellom linjen som punctum og det rene, kontemplative uttrykket blir etterhvert vanskelig å sette fingeren på. Jeg innser at den systematiske kategoriseringen nok i stor grad har farget min intuitive tilnærming. I et forsøk på å være nøytral velger jeg ut et knippe bilder jeg oppfatter som rene – der fargen er trukket bort.

Bildeserie 6; Det rene

Til slutt satt jeg igjen med dette ene bildet (bilde 7) – som for meg ble den sanneste og reneste av alle. Og plutselig ser jeg den tynne horisontale bruddlinjen som gjør at min opplevelse blir desto mer sanselig – og jeg assosierer straks til en fysisk erfaring – følelsen av tørr leire som settes til råbrann.

Det skjøre materialet. Den tørre, silkemyke overflaten som gir et tynt støvlag på fingertuppene. Den lille sprekken blir et punctum. Et punctum som kan settes i sammenheng med en sanselig og taktil erfaring lagret i meg.

Bilde 7; Eksempel på punctum

4.1.2. Barthes' punctum og egen erfaringsbakgrunn

Jeg ønsket altså å ta i bruk Barthes' teori om punctum fordi jeg tenkte at dette kunne være en vei å gå for å få en ny erkjennelse om hva som fanget mitt blikk. Ved å velge ut de bildene jeg fant interessante, håpet jeg å kunne komme inn i noe av det som var sentralt ved mitt uttrykk – og dermed kanskje også nerven i mitt fotografiske arbeid.

Det jeg etter hvert erfarte var hvordan Barthes' teorier var skrevet i en helt annen kontekst og med en helt annen erfaringsbakgrunn enn den jeg befant meg i. Barthes var selv ingen fotograf, og så på fotografiet som en kjemisk og mekanisk prosess der den kunstneriske handlingen på mange måter var redusert til trykket på utløserknappen. For meg har fotografiet alltid vært gjenstand for en type bearbeiding. Det tradisjonelle analoge fotografiet opererer for eksempel med ulike fremkallingsmetoder og ulike typer linse som har stor konsekvens for hvordan "virkeligheten" fremstår. Og i dag, der det digitale fotografiet langt på vei har overtatt, er fotografiet som en nøytral gjengivelse av virkeligheten noe de færreste tar for gitt. Manipulasjon kan man altså på mange måter regne med å være et premiss for fotografiet generelt. I denne oppgaven har manipulasjonen for meg bestått i å beskjære et utsnitt av den fysiske virkeligheten jeg omgir meg med, for deretter å redigere dette utsnittet (fotografiene) i varierende omfang og med ulike teknikker for å få frem et inntrykk som intuitivt fenget meg i utgangspunktet. Man kan altså på mange måter si at fotografiene er en type opplevelse jeg vil fange, forsterke og forevige. Når jeg leter etter mitt punctum, er disse opplevelsene lagret i min erfaring – og danner en type erindring og et

bakteppe som mer eller mindre bevisst er med når jeg velger ut de bildene jeg synes er interessante i ettertid.

Det som dermed gjør Barthes' teori om punctum sentralt i min utvelgelse, er hans syn på fotografiet som et *nærværbevis* (Barthes 2001:106). I *Det Lyse Rommet* argumenterer han for en ikke-begrepslig tilgang til fotografiet – altså ikke hva bildene betyr, men setter fokus på hvilken *opplevelse* de gir. Det er her jeg finner det fristende å trekke inn Shustermanns somaestetikk. Schusterman poengterer hvordan kroppen danner grunnlaget for vår erfaring, og at den er grunnlaget for vår sanselig-estetiske opplevelse²⁰. Jeg blir dermed fristet til å tenke at den intense tilstedeværelsen og nærheten til materialet som jeg for eksempel erfarte som keramiker, får en konsekvens for hvordan mitt blikk i dag ser på omgivelsene – slik min persepsjon blir formet av min estetiske erfaring.

Merleau Ponty ver også opptatt av hvordan man ikke skal skille mellom kropp og tanke, men poengterer hvordan alle erfaringer og tanker forankres i den subjektive kroppen (Veraas 2004:32).

I Heidi Bale Amundsens masteroppgave *Fotografi, fenomenologi og nærværserfaring*, ser hun også denne relasjonen mellom Barthes' punctum og fenomenologisk tenkning. Bale Amundsen trekker frem det hun forstår som punctums grunntrekk som; "...begrepet punctum viser ikke til en iboende egenskap ved det fotografiske objektet, men skal

---

²⁰ <http://www.fau.edu/humanitieschair/pdf/int-samtiden.pdf>

forstås som en fenomenologisk kategori – en erfaringskategori” (Amundsen 2008:64). Hun understreker hvordan studium tar skillet mellom subjekt og objekt som forutsetning, mens punctum innebærer en utvisking av skillet mellom subjekt og objekt. Dette betyr i praksis at jeg i mine analyser bruker meg selv og mine vurderinger aktivt i betydningsproduksjonen; bildenes mening fremtrer i og gjennom min subjektive erfaring.

Tidsopplevelse

Et annet aspekt Bale Amundsen henviser til, er hvordan punctum som en relasjon mellom bilde og betrakter blir et begrep om tid; “Når vi forholder oss sansende engasjert til fotografiet, skjer et sammenfall av ulike tidsakser som gir en opplevelse av væren i verden. Denne tidsopplevelsen kan forstås som en erfaring av den fenomenologiske tiden Merelau Ponty beskriver, det vil si tiden slik den fremstår for våre kropper” (Amundsen 2008:64). Her følte jeg at jeg var inne på noe sentralt; den gjenkjennelsen jeg lette etter når jeg skulle velge ut de bildene jeg fant interessante – den handlet også om en type fornemmelse av tid. En type gjenkallelse av en erfaring.

I den fenomenologiske tidsoppfatningen kan ikke øyeblikkene skilles fra hverandre, men det ene øyeblikket flyter over i det neste. Husserl bruker benevnelsene protensjon, impresjon og retensjon om henholdsvis nåtidsbevissthet omgitt av framtidsbevissthet, den umiddelbare nærværende bevissthet og fortidsbevissthet (Wyller 2011:69). Når jeg betrakter mine fotografier har min impresjon en “komethale” av fortidsbevissthet – som rester av tidligere retensjoner. Denne

retensjonelle fortidsbevisstheten er mer nærværende enn erindringen, og utgjør et element i det sansende nået. Retensjonen representerer ingen ting, ifølge Husserl, den presenterer oss for en verden av sansede hendelser.

Merleau Ponty betrakter på sin side disse ulike tidsopplevelsene som en mer samlet enhet; han sammenlikner tiden med en elv; ikke med de skiftende vannmassene, men med elvens stabile, uforanderlige form (Wyller 2011:72).

Min tidsopplevelse er dermed sentral når jeg i prosessen velger ut de bildene som oppleves "interessante",- den intuitive fornemmelsen som vekker ekstra interesse hos meg – har en klangbunn i mine tidligere opplevelser. Ikke bare fra opplevelsen jeg hadde da fotografiet ble tatt, men også tidligere opplevelser fra mitt levde liv. Når jeg betrakter fotografiene blir de en type type erindringskatalysator (Sandbye 2001) der jeg ikke lenger rekonstruerte noe som hadde vært, men splitter opp og abstraherer øyeblikk til billeduttrykk som kommer til live på nye måter når de blir betraktet i etterkant.

Det rene

Man kan på mange måter altså si at min fortid blir en type stemningsballast, både i det øyeblikket jeg fotograferer og når jeg vurderer fotografiene i etterkant. Jeg har tidligere trukket frem elementer som er med på å prege min forforståelse; mitt yrke, min erfaring innenfor kunstnerisk virksomhet, min hverdagslige kontekst – elementer som kjennetegner min livsverden. Spesielt betydningsfullt oppleves mitt fokus på det "rene uttrykket". Denne innstillingen kan sees

utfra erfaringen fra keramikkverkstedet der jeg jobbet med et formideal som skulle være så rent som mulig. Behovet for det rene kan kanskje også sees utfra mitt generelle behov for å sette ting i system, - finne en struktur eller orden. Jeg mener her på ingen måte at jeg er et "ordensmenneske" med behov for pertentlige tellekanter i kleskapene – men at jeg tiltrekkes av en type visuell orden. En type renhet som kanskje kan veie opp for en livsverden som ellers består av mange elementer. Uten tellekant. For å unngå å være for navlebeskuende - eller personlig – på dette området, ser jeg at jeg med fordel kan henviser til mye av det som drev den abstrakte kunsten,- som hos Mondrian og Malevitsj.

Min jakt etter det "rene uttrykket" kan på mange måter sees i forhold til de to kunstnere jeg trakk frem tidligere. Disse to hadde et uttalt ønske om å beskrive noe utover den ytre, sansbare verden. Jeg kjenner meg fristet til å tolke dette abstrakte som en type renhet. Når jeg fotograferer leter jeg ikke nødvendigvis etter et øyeblikk, men etter linjer og flater som har verdi i seg selv. Det som avbildes gis et nytt innhold – det formale, det sublime, det abstrakte – det rene.

I min kategorisering av linjer, ser jeg på de horisontale og vertikale linjene som noe spesielt tiltalende. Det samme formspråket kan sees hos Mondrian og Malevitsj. Noen av disse verkene bruker også Rosalind Krauss som eksempel når hun peker på hvordan nettopp rutenettet proklamerer den moderne kunsten og kunstfeltets autonomi; *"Rutenettet er utflatet, geometrisk og ordnet, og på denne måten er det antinaturalig, antimimetisk og antivirkelig. Det er slik kunsten ser ut når den vender naturen ryggen.....Rutenettets regelmessighet er ikke et resultat av*

imitasjon, men av estetisk forordning...Rutenettet viser at relasjonene i kunstfeltet tilhører en adskilt verden, og at de i forhold til naturlige objekter er både mer opprinnelige og endelige” (Krauss 2002: 9)

Dette korresponderer med blikket jeg anvendte på mine fotografier – ikke som en imitasjon av virkelighet, men nettopp som noe mer – en type abstrakt mening og noe grunnleggende sublimt.

Videre fant jeg det nærliggende å se på Mikkel B Tinn sine utsagn om de første formene – sirkelen, kvadratet, korset og siksaklinjen,- og hvordan disse svarer til en grunnleggende orden i verden; *“...å se, å erfare, å oppleve verden, innebærer å skjelne formene i det formløse. Og å formgi innebærer å skape mening” (Tinn 2007:9)*. Han peker på disse første formene som et formspråk, et abstrakt formspråk som uttrykker en visuell erkjennelse i motsetning til den verbale. Tinn trekker også frem Malevitsj, og påpeker hvordan denne kunstneren virkelig var skapende først når hans maleri ikke hadde noe felles med naturen (Tinn 2007:226). Videre henviser han hvordan ikonmalerne, lenge før Malevitsj suprematisme, på sin måte hadde visst og vist at *“...veien til essensen, unum necassarium, går gjennom løsrivelse fra gjenstandenes skinnverden. Verden er full av formenes og fargenes fristelse, men det er forsakelsen som har sikret ikonene deres avklarte ro og styrke” (Tinn 2007:298)*. Det var denne roen og styrken jeg lette etter. Men jeg skulle videre. Mitt problemområde strakte seg videre utover mitt eget fotografiske blikk.

4.2. En eidetisk tilnærming til fotografiet

Den fenomenologiske innstillingen var en fruktbar måte å tenke på, og arbeidet med å forske på eget fotografisk blikk hadde gitt meg en ny erkjennelse om et aspekt ved hva jeg så etter når jeg fotograferte. Men det var som om Barthes' teorier allikevel ikke var det riktige verktøyet å jobbe etter. Det handlet ikke bare om blikket bak linsen, men også om hvilken kontekst og livsverden jeg handlet innenfor. Min begrensning til det sosialt delte mobilfotografiet satte viktige rammer for hva som var sentralt i området jeg undersøkte. Underveis i prosessen erfarte jeg også hvordan måten jeg skapte bilder på hele tiden utviklet seg. Med en gang jeg hadde fått dokumentert at det var roen og styrken ved det abstrakte, minimalistiske og rene uttrykket jeg jobbet med – ja, så ville jeg videre. Det var nye sider ved det fotografiske uttrykket jeg måtte se på. Jeg fikk nye ideer og nye impulser, det var noe dynamisk ved måten jeg skapte motivene på som jeg ikke hadde fått favnet inn. Jeg hadde behov for en noe mer kompleks tilnæringsmåte enn det Barthes hadde gitt meg. Av den grunn fattet jeg interesse for en artikkel av Sebastian Purcell (Purcell 2010), der han forsøker å ta i bruk en eidetisk fenomenologisk tilnærming til fotografiet. Hans begrunnelser er nettopp om ikke denne tilnæringsmåten kan være mer fruktbar enn nettopp Barthes' mindre grundige fenomenologiske holdning. Som tidligere beskrevet, kommer Purcell frem til åtte eidetiske funksjoner i fotografiet. Disse ulike innfallsvinklene fant jeg svært interessante ikke bare for å analysere hva fotografiet var i seg selv – som nettopp er grunnlaget for mobilfotografiet, men også som et verktøy mot å finne ny kunnskap om hvordan

mobilfotografiet fungerte som noe skapende utover den prosessen jeg allerede hadde gjennomgått. Videre har jeg forsøkt å bruke den eidetiske tilnærmingen for å avkle nye sider ved mobilfotografiet. Jeg tar utgangspunkt i resultatet av Purcells fenomenologiske studie, og bruker hans åtte punkter som hjelp til å studere eget skapende arbeid fra ulike vinkler.

4.2.1. Inskripsjon

Purcell peker på hvordan fotografiet ikke er en avtegning av virkeligheten. *Likhet* er med andre ord altså ikke noe beskrivende for fotografiet. Purcell peker på hvordan forholdet mellom fotografiets subjekt og fotografiets objekt har en betydelig ulikhet ved seg, og at man av den grunn bør beskrive den klassiske fotografiske likheten mer som en *transformasjon* (Purcell 2010:20). Historisk sett var det først dobbelteksponeeringer som ble en type kreativ teknikk, og med det digitale bildet er redigering blitt en selvfølge. Transformasjonen blir større etter hvert som bildet manipuleres og redigeres. Med mobilfotografiet legges det ytterligere til rette for denne transformasjonen. Og i transformasjonens område finnes mye av det som legger til rette for det skapende.

Illustrasjonene under viser hvordan jeg selv har lekt meg innenfor transformasjonen av det avbildede motivet. Bildeobjektet lades med et nytt innhold som peker utover det "speilede". I mine bilder er jeg ikke opptatt av å gjengi en virkelighet, men ilegger en mening utover bildesubjektet.

Landskapsbildet til venstre (bilde nr.8) er dobbelteksponert; det samme motivet er lagt to ganger på hverandre med en liten forskyvning. Det er

ikke lenger det avspeilede landskapet som er det viktigste å få frem. Uttrykket blir mer ekspressivt. Faktisk tid og sted er uinteressant, men jeg forsøker fange inn en mer generell følelse av et mer flytende tidsaspekt der tid og form løses opp.

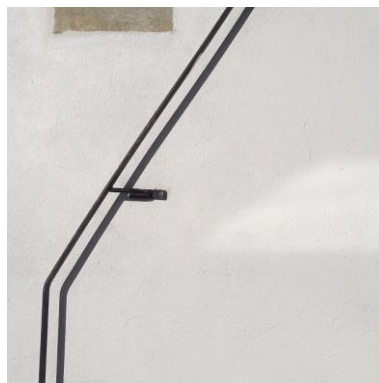
Bildet av gelenderet (bilde nr.9) er rotert, og dermed blir det abstrakte uttrykket understreket. Her er det det abstrakte formspråket som er i fokus – bevegelse og balanse som danner en ny mening i motivet. Bildets subjekt blir i transformasjonen omdannet til grafiske elementer; linjer og flater som spiller sammen formalt.

Kroppene til høyre (bilde nr. 10) er også redigert. Strukturen er kornet, og utsnittet abstraherer motivet. Jeg forsøker å få frem former, teksturer og flater mer enn at det er overkroppene til to barn. Huden er med på å skape assosiasjoner. Bildet uttrykker noe som har med intimitet og nærhet å gjøre, uten at bildets subjekt er i fokus.

Transformasjonen gir altså et spillerom for det skapende og kreative. At jeg ikke lenger gjengir et konkret motiv eller øyeblikk, men kan leke med avstanden til det avfotograferte, inspirerer til nye innholdslag ved bildeuttrykket.

Bilde 8

Bilde 9

Bilde 10

4.2.2. Utsnitt

Hvordan et motiv er rammet inn – eller hvilket utsnitt som er valgt, kjennetegner en annen grunnleggende egenskap ved fotografiet.

Virkeligheten vi omgir oss med er romlig. Fotografiet er flatt. Motivene foran meg har en virkelig form. Dersom jeg fysisk flytter på hodet mitt, endrer derimot ikke formen seg – men jeg erfarer nye sider med objektet jeg betrakter. De ulike flatene endrer seg når jeg beveger meg rundt. Jeg leter til jeg finner en vinkel som fasinerer, det får meg til å stoppe opp. I et fotografi fryses rammen og flatene defineres slik at endelig form stopper. Fotografiet hindrer videre aktivitet – det presenterer flater og definerer former som er endelig avgjorte – uten nødvendigvis å henspille videre på formenes tredimensjonalitet. Denne måten å se form, komposisjon og flater på fikk ny mening for meg underveis i arbeidsprosessen. Det var på denne måten linjene la seg "på plass". Flatene fikk harmoniske forhold. De ga mening.

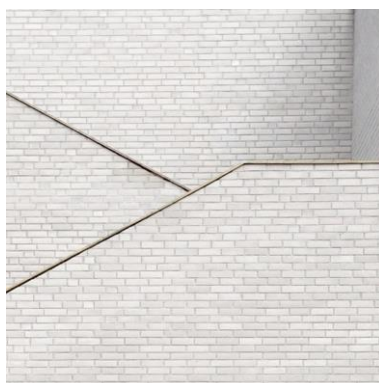
Å ta utsnitt av virkeligheten er en måte å tenke fotografi på. Å bruke mobiltelefonens linse som en type søkeramme er et godt redskap for å leke med flater, linjer og former. Jeg husker selv godt hvordan jeg tidlig i min lærerkarriere lot elevene klippe ut søkerammer i papir for å kunne ta utsnitt av detaljer rundt seg. Dette dannet utgangspunkt for undervisning i grunnleggende komposisjonslære. Nå var det jeg som tok søkerammen i bruk igjen. Og jeg tok den i bruk i to omganger. Først når jeg fotograferte. Da fanget jeg opp et motiv der det var noe som fasinerte – som en intuitiv handling. Deretter tar jeg i bruk søkerammen når jeg ser på bildene jeg har fotografert i etterkant. Hva fanget blikket? Hvordan

kan dette "noe" rendyrkes? Så tar jeg et nytt utsnitt, rammer inn det jeg ble fanget av.

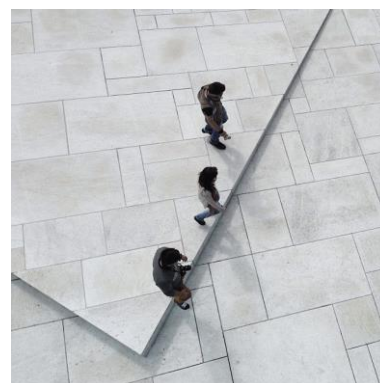
Illustrasjonene (bilde nr. 11-13) viser hvordan jeg ved å velge utsnitt fra fasader og tredimensjonale former til mobilkameraet, finner frem todimensjonale flatekomposisjoner og formalistiske uttrykk.

Bilde 11

Bilde 12

Bilde 13

4.2.3. Romlighet

En annen innfallsvinkel Purcell henviser til, er hvordan fotografiet i seg selv ikke eier rom. Det er et visuelt rom bestående av farge. Å kunne utnytte valører og skape interessante rom innenfor det todimensjonale gir nok et interessant spillerom for fotograferingen og redigeringen.

Hvordan man perseperer en flate med ulike valører kan gjøre flaten interessant eller ikke. Først her viser Purcell til hvordan mottagers evne til å gestalte rom i bildet kan spille inn i opplevelsen av fotografiet (Purcell 2010:23). Det relasjonelle blir brakt inn i forståelsen. Om den visuelle dybden oppleves interessant har med den ulike mottagers estetiske erfaringsbakgrunn å gjøre. Fotografiene (bilde nr. 14-16) illustrerer hvordan nyanser av fargetoner og valører gir en opplevelse av romlighet i

bildet. For meg handler det om henholdsvis transparens, dybde og materialitet. Og om bilderommet oppleves interessant eller ikke avhenger av hvilke assosiasjoner bildet skaper hos mottaker.

Bilde 14

Bilde 15

Bilde 16

5.2.4. Tidsopplevelse

Fotografiet regnes for å være et uttrykk uten tid. Under beskrivelse av første fase gjorde jeg rede for tidsopplevelse og fenomenologisk tilstedeværelse. Opplevelsen av et bilde handlet om en type tidsopplevelse som skilte seg fra den daglige strømmen av tid som forsvinner. Daguerre og Niepce (som produserte de første moderne fotografiene) hadde som mål å fikse tid inn et fotografi, lik bildene som til nå hadde blitt malt – portretter og landskap; tatt ut av tiden. Fiksert. Men fotografiet kan også gripe tid. Purcell viser her til bilder der man bruker lang lukkertid, og fanger inn lysstriper fra biler, fakler e.l. Lysstriper som fanges inn i motivet, og hele sekvenser av tid oppleves som et øyeblikk (Purcell 2010:23).

Denne muligheten til å kunne leke med tid og nærvær som begrep er også noe som inspirerer til egne bildeuttrykk. Denne type fiksering av tid, sammen med en tilbakekallelse av en type tidsfølelse er to måter å forholde seg til tid i fotografiet. Tid som noe sublimt – noe poetisk ladet – noe som går utover vårt vanlige forhold til tid og rom.

De to bildene fra venstre (bilde nr. 17 og nr. 18) understreker en bevegelse – altså en fiksert tidsperiode. Portrettet henspiller på en type følelse eller emosjon, samtidig som stripeeffekten gir visuell bevegelse. Piken i trappen bærer skyggen fra en lengre tidssekvens med seg. Begge motivene fanger tid som smeltes sammen i uttrykket.

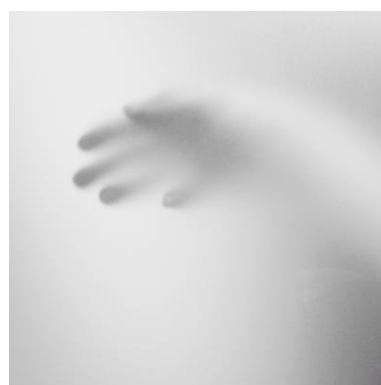
Motivet til høyre (bilde nr. 19) er en hånd bak et frosted glass. Bildet er fryst, men har allikevel en bevegelse i seg. Håndens fasong og fotografiets sarte fargetoner gjør at jeg selv assosierer håndens lette, grasiøse bevegelse inn i bildet. For meg bærer det fryste bildet en assosiasjon til en tidssekvens med seg.

Bilde 17

Bilde 18

Bilde 19

4.2.5 Bildets minimale intensjon

Purcell spør også om det er mulig for et fotografi å forestille ingenting (Purcell 2010:24). Her ser jeg en sammenligning med det minimalistiske og abstrakte uttrykk innenfor billedkunst generelt. Abstrakt fotografi vil alltid bestå av *noe*, men dette *noe* – bildets subjekt - er ikke alltid det viktigste. *Om* blir igjen. Jeg ser for meg det tomme bildet. Når fotografiet har fravær av et subjekt handler det om en referanse til bildets funksjon av å være informasjonscontainer. Et *om* kan handle om stillhet. Stillhet lar assosiasjoner slippe til der de ellers kanskje ikke hadde fått plass. I den første fasen av min arbeidsprosess var mye av mitt fokusområde å beskrive en streben mot det abstrakte uttrykket. Det å strekke seg mot det abstrakte, minimalistiske uttrykket for å bevege seg mot en sannhet utenfor vår synlige verden.

Eksemplene under (bilde nr. 20 – 22) er ikke nødvendigvis abstrakte. Bildets subjekt er tilstede, men det minimalistiske uttrykket understreker hvordan bildeobjektet for meg har et meningsbærende forhold i seg selv uten å henvise til bildetmotivet. I denne abstrakte tilnæringsmåten blir det også sentralt å se på hvordan dette – for meg meningsbærende, og dermed intensjonale, kommuniserer med mottaker.

Bilde 20

Bilde 21

Bilde 22

4.2.6. Kontekst

Ethvert fotografi er en kulturell artefakt som opptre innenfor en kontekst, skriver Purcell (Purcell 2010:25). Opplevelsen av bildet avhenger av kontekst. Bildet er tatt en i kontekst, og sees i en annen. Konteksten viser noe av relevansen av bildet i forhold til den levde verden vi befinner oss i.

Mine bilder har vokst inn i en digital og sosial kontekst. Konteksten gir en påvirkning av hvordan bildet oppfattes, men påvirker også når man skaper bilder. Her berøres et område som er spesielt interessant når det handler om å skape og kommunisere med bilder på sosiale medier. Ved å dele fotografier på sosiale nettverk knyttes disse to verdener seg sammen på en dynamisk måte. Den måten jeg skaper bilder på, må sees i sammenheng med den kulturelle konteksten jeg jobber innenfor. Dette går jeg nærmere inn på i kapittel 4.3.

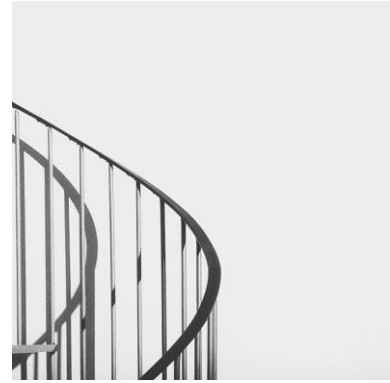
Illustrasjonene under (bilde nr 23 – 25) er et eksempel på hvordan for eksempel konteksten mine bilder er vokst inn i er med på å påvirke min måte å tenke på. Jeg ble utfordret til å ta i bruk en hashtag som het #theworldneedsmorestairs. Med andre ord var det mange som hadde begynt å se på spiraltrapper som en type dekorativt motiv, og ved å skape en slik hashtag ble flere invitert til å gjøre det samme. På sin måte. Dette er bare ett eksempel på hvordan den virtuelle konteksten jeg befinner meg i er med på å påvirke bildene mine konkret

Bilde 23

Bilde 24

Bilde 25

4.2.7. Teknologi

Som en kulturell artefakt kan ikke fotografiet bli skilt fra sin teknologiske dimensjon, mener Purcell (Purcell 2010:27). Han velger å unngå det faktum at fotografiet er et produkt av Techne – som en ferdighet som kan læres, og fokuserer heller på den tekniske dimensjonen som er nødvendig for å skape et fotografi. Den tekniske fremmedgjøringen av det som avbildes blir et bevis på hvordan den teknologiske ingrediensen blir en type fremmedgjøring eller distansering av virkeligheten (jf. Barthes punctum). Teknologien kontrollerer den fotografiske inskripsjonen, og på et fenomenologisk nivå blir denne distansen også noe av hjertet innenfor mobilfotografiet. Det er dette spillerommet som etter min mening danner et fruktbart utgangspunkt for nettopp techné-begrepet. Mine erfaringer fra aktiv deltakelse i en sosial bildedelingstjeneste viser at dette spillerommet kan danne et fruktbart utgangspunkt for å skape et eget personlig uttrykk. Den teknologiske ingrediensen er ikke kun en fremmedgjøring eller distansering av virkeligheten, men har et aspekt ved seg der det digitalt samhandlende mennesket kan ilegge en egen dimensjon av virkelighet skapt gjennom sosial mediering.

Bildet til venstre (bilde nr. 26) viser et møne og en del av en stormfull himmel. Fotografiet fanger ikke inn den trykkende temperaturen, vinden eller lukten av tordenværet som snart kommer. Den fanger kun en del av huset jeg står foran. Jeg retter blikket opp mot himmelen, og kun en del av virkeligheten blir med i bildet. Himmel og fasade blir oversatt til samme type gråtoner i redigeringen – de blir elementer i samme bildeflate. Virkeligheten blir oversatt til linjer, myke flater mot harde, og til gråtoner. Den viser ikke virkeligheten som den var.

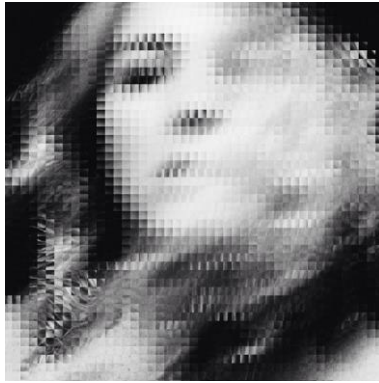
Portrettet i midten (bilde nr. 27) er en forsterkning av den tekniske fremmedgjøringen og denne gjøres til en del av uttrykket. Pikslene i det digitale bildet manipuleres, og det tekniske elementet blir en del av uttrykket. Det forvrenger tid og rom – og legger seg som et ekstra betydningslag i bildet. Avstanden mellom bildets subjekt og linsens fremmedgjøring sammen med mulighetene til å manipulere hver enkel piksel danner et spillerom for eget skapende arbeid.

De arkitekturelle linjene (bilde nr. 28) er manipulert ved at to bilder er lagt oppå hverandre. De er fra samme bygning – samme fasade, men fra ulik vinkel. Jeg ville forsterke den buede formen ved å lage et ekko av samme linje. Den tekniske fremmedgjøringen lar meg utnytte en type spillerom som appelerer til nye ideér.

Jeg drar selvfølgelig Purcells mening om den tekniske fremmedgjøringen mye lenger enn det som var hans intensjon. Men for mobilfotografiet er nettopp dette en grunnleggende egenskap; at man så lett kan leke seg med denne fremmedgjøringen gjennomredigeringsmuligheter. Dette er noe som danner et grunnleggende premiss for mitt skapende arbeid.

Bilde 26

Bilde 27

Bilde 28

4.2.8. Det synliggjorte

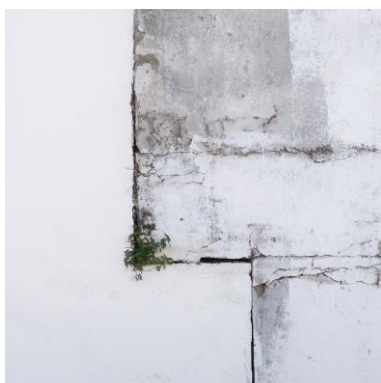
Synsfeltet i et fotografi er et transformert felt. Noe som i det virkelige liv kanskje ikke er "verd å se", får en ny mening når det er løftet frem i et fotografi. Noe fremheves. Noe rammes inn og får en ny betydning....

Enten ved at noe mikroskopisk som ikke er synlig for vårt blotte øye forstørres og gjør tydelig, eller at noe egentlig uvesentlig blir løftet frem som en liten juvél – "a highlight of what is shown" som Purcell kaller det (Purcell 2010:29). Ved at vi rammer inn et motiv, får det visuelle feltet – synsfeltet – av fotografiet sin signifikans. Altså handler det ikke bare om transformasjonen i seg selv (jf. 5.2.1), men bildesubjektets verdi som omformes og ilegges en ny verdi. Å finne mening i det som tidligere følte uvesentlig er noe som oppleves spesielt sentralt innenfor mitt arbeid med mobilfotografiet. Når jeg ser detaljer og hverdagslige objekter rundt meg, faller de noen ganger på plass – og danner en ny sammenheng i for av en komposisjon gjerne i sammenheng med noe symbolsk eller poetisk. Noe som setter meg i en spesiell stemning.

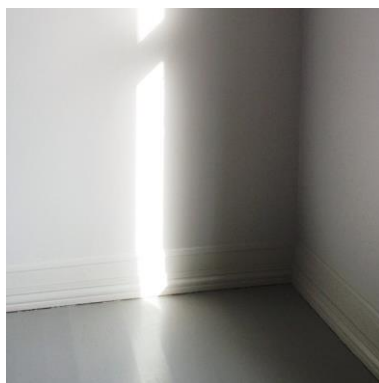
Illustrasjonene under er utsnitt fra alminnelige omgivelser, som for meg trer ut av sin alminnelighet ved at jeg rammer inn og forhøyer motivet. Den slitte murveggen (bilde nr.29) som holdes på plass av de rette linjene inspirerer til en formal lek med flater, og den lille grønne planten er ikke bare med på å skape en komposisjonell balanse – men tilfører et organisk element til bildet.

Lysstreifet som reflekteres på en vegg (bilde nr.30) – en lek med romfølelse og hvordan lyset i seg selv danner en imaginær form. Samtidig forsøker jeg å forevige den estetiske opplevelsen jeg hadde; rommet er hentet fra et kunstgalleri – men det motivet som rørte meg mest var det som sollyset selv kastet på en av veggene; en opplevelse jeg forsøkte å fange inn i dette bildet.

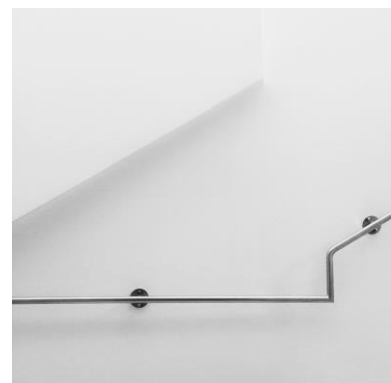
Bildet til høyre (bilde nr.31) er fra en trappeoppgang i et annet galleri. Noen ganger er det som om linjene danner den perfekte harmoni – jeg ser utsnitt av verden rundt meg. Motiv som følger sine egne harmoniske lover, en struktur som danner mening – et forhold mellom elementer som gir rom for en type stillhet som lar nye assosiasjoner slippe til.

Bilde 29

Bilde 30

Bilde 31

4.3. Kjennetegn ved mobilfotografiet

Min oppgave handlet om å finne frem til en forståelse av sentrale kjennetegn ved det sosialt delte mobilfotografiet som verktøy for bildeeskaping. Den eidetiske tilnærmingen ga meg en rikere innfallsvinkel til fotografiet, og lot meg se hvordan fotografiets vesen og uttrykksmuligheter ble anvendt i egen uttrykksprosess. Alle de eidetiske punktene opplevdes sentrale. De beskrev ulike handlingsrom som var tatt i bruk, forskjellige aspekt ved fotografiet som jeg over tid hadde bearbeidet til et eget skapende handlingsrom. En utfordring var allikevel å kunne relatere dette til det sosialt delte mobilfotografiet; den konteksten bildene var skapt inn i. For de eidetiske innfallsvinklene blandet seg fort i hverandre og virket noe ufullstendige.

Mitt utgangspunkt er en erkjennelse rundt eget fotografisk blikk. Her oppleves flere av punktene sentrale; transformasjon av både bildets subjekt og objekt (inskripsjon og det synliggjorte) blir en grunnleggende holdning til verden man omgir seg med – hvilke motiver man ser og fanger inn. Deretter handler en stor del av bildeproduksjonen om å redigere. Med utgangspunkt i transformasjonen mellom bildets subjekt og objekt ligger mye av det potensialet man har for å skape noe eget. Her bearbeides områder som handler om både romlighet, tidsopplevelse og bildets minimale intensjon.

Deretter er det delingsaspektet. For jeg skapte jo ikke bilder kun for meg selv – men var underveis blitt mer og mer bevisst på det kommunikative aspektet; jeg skaper bilder som deles med andre. Det som synliggjøres

blir etter hvert en måte å kommunisere på. Teknologien og konteksten blir etter hvert en ramme rundt hele det skapende arbeidet.

I denne fasen hadde jeg postet bilder i halvannet år, og så etter hvert hvordan kommunikasjonsaspektet ble en stadig større del av eget billeduttrykk. Med dette som utgangspunkt, sammen med erfaringen fra den eidetiske tilnærmingen, så jeg behovet for å utarbeide en egen modell basert på de aspektene som opplevdes relevant innenfor den helhetlige konteksten jeg hadde arbeidet innenfor. Ved å sette opp kategoriene *å se*, *å redigere*, *å dele* og *å kommunisere* kunne jeg få frem en mer helhetlig forståelse av hva som kunne kjennetegne bruk av det sosialt delte mobilfotografiet som et verktøy for billedskapning.

4.3.1. Å se

"Seeing is forgetting the name of the thing one sees"

Robert Irwin

Innledende sitat hadde jeg som overskrift på min Instagramprofil i lang tid. Jeg syntes det beskrev hvordan mitt fotografiske blikk fungerte. Som jeg beskrev I kapittel 4.1. var min første fascinasjon hvordan jeg ved bruk av mobiltelefon som kamera opplevde en ny måte å se på mine omgivelser. Siden kameraet hele tiden var med meg, kunne jeg lettere fange opp motiv jeg aldri ellers hadde sett etter. Intuitivt fanget jeg opp motiv, og ved å lete etter punctum i mine egne fotografier ble jeg mer bevisst på hvordan jeg hadde brukt katedralinsen til å fange inn motiv

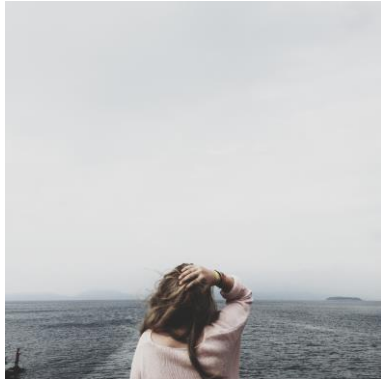
som dannet mening i form av formale komposisjoner. Å rydde opp i disse små, firkantede flatene ga meg en tilfredstillelse – en tilfredstillelse som hadde med blant annet en type tilstedeværelse og en sanselig erfaringsbakgrunn å gjøre. Å lete etter noe bakenfor det som var avbildet. Å gi bildeflaten et nytt innhold. Ved å ta i bruk eget fotografisk blikk på denne måten, var det nærliggende å hevde at min estetiske erfaring var som et type verktøy som er blitt tatt i bruk intuitivt når jeg fotograferte. Ved å betrakte bildene i ettertid, var det med et blikk som var farget av mitt livs erfaringer og opplevelser. Når jeg fant punctum i en sprekk på en flate, kunne det kjennes som en fysisk lengsel – noe sanselig som ble vekket av en tidligere taktil erfaring.²¹

Men etter denne erkjennelsen fortsatte mitt blikk å utvikle seg. Det abstrakte formspråket ble etter hvert byttet ut med et mer narrativt innhold, men jeg beholdt det rene uttrykket. Med et narrativt innhold mener jeg at bildene ikke lenger var abstrakte flater, men at rammene beveger seg over til å samle inn små historier. Fortellinger som har hendt eller som kan assosieres til bildet. Illustrasjonene under (bilde nr.32-34) viser eksempel på hvordan menneskene fikk komme tilbake i bildene mine, like mye som grafiske elementer som personer. Når mennesket kommer inn i motivet kan man lettere sette seg selv inn i bildet,- ved at man identifiserer seg med personen eller lager historier til mennesket i motivet. Hvor er de på vei, hva tenker de på, hvilken relasjon har fotograf eller mottaker til personen? Hvilken relasjon oppstår ved at man kikker på personen? En rekke punkter som utløses ved at mottaker kan bygge opp

---

²¹ jf. Shustermans begrep om somaetstikken

en egen historie til bildet.

Bilde 32

Bilde 33

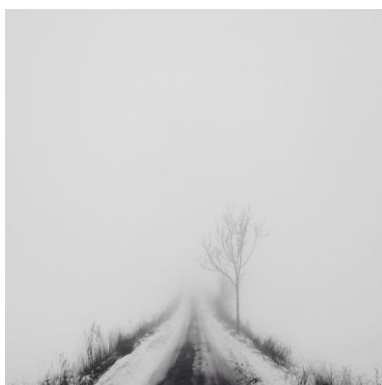

Bilde 34

Hele tiden handlet det allikevel om komposisjon. Det handlet om å skape bilder der spenningen mellom det rent formale ble utfordret av det narrative. I dette spenningsfeltet fant jeg et spillerom jeg etter hvert ble komfortabel med. Bruk av symboler og metaforer dannet etter hvert nye innfallsvinkler. Med metafor mener jeg muligheten til å avbilde motiv som kan spille på en type flertydighet; en mening eller forståelse som kan gå utover bildets faktiske subjekt. Med symbol mener jeg at fotografiets subjekt – motivet – i seg selv står for og henviser til noe annet gjennom metonymi, en nærhet mellom to begrep.

Mitt blikk var ikke statisk. Jeg var ikke lenger ute etter å samle og rydde flater. Jeg lette hele tiden etter nye måter å leke med bildeelementer, og innholdet i bildene ble etter hvert betydningsfullt. Illustrasjonene under viser eksempler på hvordan symboler og metaforer kom inn i bildene. Veien som forsvinner inn i tåken (bilde nr. 35) kan tolkes som et metafor for en livssituasjon man ikke helt vet hvordan ender, at man rett og slett ikke ser løsningen på et problem, eller simpelthen en gylden mulighet til å

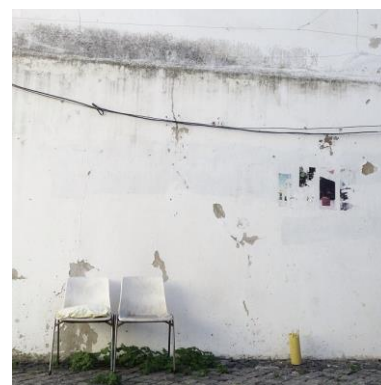
forsvinne. Den enslige stolen foran et tre (bilde nr. 36) kan aktivisere en metaforisk assosiasjon rundt ettertenksomhet og analyse. I fotografiet til høyre (bilde nr 37) tas en rekke symboler i bruk; stolene, de avrevne plakater på veggen, tørkesnoren, den gule formen. Metaforene kommuniserer gjennom en type åpen flertydighet – intensjonen blir å skape et rom som betrakterens tanker kan vandre i. Denne type bilder kan også kalles poetiske refleksjonsverk²² .

Bilde 35

Bilde 36

Bilde 37

4.3.2. Å redigere

Holdningen til det å redigere mobilfotografiet har endret seg kraftig underveis i min skapende prosess. De første fotografiene jeg postet ble ikke redigert med noen ekstern applikasjon, men jeg tok i bruk Instagrams ferdige filtre. Disse filterne er karakteristisk for en del av bildene som ble postet på bildedelingsapplikasjonen den første tiden etter lanseringen. De kunne få bildene til å se falmet og gamle ut (Chandler og Livingstone 2012), de kunne gjøres om til svart-hvitt, forsterke visse fargetoner og så videre. Jeg kunne også legge på rammer av ulik type. På

---

²² Ingebretsen, B. (forelesning for M1 studenter, mai 2012)

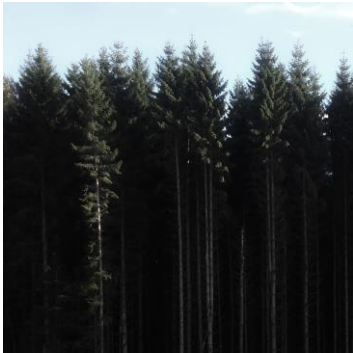

denne måten kunne bildene raskt få et samlet visuelt uttrykk; samme ramme og filter på alle fotografiene gjorde at de postede bildene lignet hverandre. Bildene "matchet" og det ble skapt en helhetlig stil i det virtuelle galleriet. Dette skapte derimot heller ingen egen identitet. Etter en stund gikk jeg lei. Neste skritt var å forsøke dyrke det "rene" fotografiet. Ikke filter, ingen redigering. Å redigere bildet var en manglende respekt for fotografiet, en type kunstig oppsminking eller forskjønnelse av motivene. Men etter hvert så jeg hvordan vellet av redigeringsapplikasjoner gjorde det gøy å leke seg med fotografiene. Enkle justeringer som å rette opp på skjeve horisonter og å lysne mørke bilder vokste til at jeg syntes at redigeringen ble en forlengelse av eget blikk. Redigeringsprosessen ble brukt for å forsterke den verdien eller det motivet jeg ville ha frem i bildet. Og de ulike bildene krevde ulike redigeringsstiler. Redigeringen ble en måte å gjøre seg kjent med motivet på. Noen ganger kunne redigeringen utgjøre størstedelen av uttrykket, andre ganger ikke.

Illustrasjonen under viser hvordan jeg har hentet ut en detalj fra et fotografi. For meg var det viktig å la redigeringen forsterke det jeg syntes var vakkert i motivet; rytmen av linjer og kontraster i form. Jeg renser ut og forsterker det jeg finner interessant. Utgangspunktet var et dårlig, utbrent fotografi – men jeg henter allikevel ut en detalj jeg finner interessant. Etter hvert blir redigeringsfasen en betydelig del av mitt skapende arbeid. Det handler ikke bare om å fotografere,- redigeringen blir en del av måten å skape fotografiske uttrykk. Det blir en del av min signatur.

Bilde 38; Originalbilde

Bilde 39; Redigert i snapseed

Bilde 40; Endelig bilde - Redigert i vscocam

Redigeringsapplikasjonene som er tatt i bruk er mange. Utforskningen av ulike applikasjoner var en stor del av utforskningen ganske tidlig i prosessen. Etterhvert landet jeg på et par applikasjoner; *snapseed* og *vscocam*. Snapseed er "grunnverktøyet"; her er det enkelt å ta utsnitt, rotere, justere farger og eksponering. Vscocam brukes for en fargejustering mot slutten av prosessen. Illustrasjonen viser først råbildet øverst til venstre (bilde nr.39), nederst til venstre er det behandlet i snapseed (bilde nr.40), og til høyre vises det endelige bildet etter å ha blitt gjort om til svart-hvitt i vscocam (bilde nr.41).

4.3.3. Å dele

Mine bilder har vokst frem i en delingskultur. Jeg har postet bilder som hele tiden har vært tilgjengelig for alle. Min bildeprosess har altså ikke vært en lukket, privat prosess – men offentlig for hele verden å ta del i.

Da jeg postet mitt første bilde på Instagram (bilde nr. 41)

Bilde 41; Mitt første Instagrambilde

var det mer symbolsk enn jeg

hadde planlagt. Bildet er av en av mine sønner, men han er på vei ut av bildet. Min fotografiske linse skulle ikke lenger rettes mot familiens øyeblikk. Jeg skulle erfare hvor befriende det var å kunne la det private holdes utenfor min sosialt delte bildeverden, og heller fokusere på andre egenskaper ved fotografiet.

Etter hvert handlet delingsperspektivet ikke bare om la andre få tilgang på mine bilder, men også at jeg fikk tilgang på andres. Å få mulighet til å se hvordan andre brukte fotografiet som uttrykk var en overveldende ressurs. Visuelle uttrykk fra hele verden kunne enkelt hentes inn på smarttelefonen. Det ble en enorm inspirasjonskilde. Å dele handlet om å by på seg selv. Å by på seg selv betydde ikke å dele private bilder eller hendelser, men å vise på hvilken måte man absorberte livet rundt seg. For å dele noe, måtte man ha noe å fortelle. Slik ble de daglige, visuelle

skissene fortellinger. En slags dialog uten ord. Samtidig fikk jeg ta del i andres visuelle språk, og dette dynamiske forholdet dannet et lærerikt felleskap.

4.3.4. Å kommunisere

Grunnlaget for sosiale medier er menneskets behov for å kommunisere med andre. Å samhandle med andre mennesker er noe grunnleggende for oss. Etter hvert ble også kommunikasjon med andre av sentral betydning for mitt eget skapende arbeid. For det handlet ikke bare om å se, redigere og dele. I sosiale medier bygger man seg opp et nettverk gjennom å kommunisere med andre. Ved å gå inn på andres profiler kan man bestemme om man vil like og/eller kommentere bilder eller rett og slett følge brukeren. Og jeg besøkte gjerne sidene til de som likte mine egne bilder. Jeg begynte også å følge kontoer som fattet min interesse. Slik skapte jeg meg etter hvert et unikt nettverk – bestående av håndplukkede brukere jeg syntes ga meg et interessant fotografisk perspektiv. Brukere jeg likte fordi de hadde en særegen stil jeg kunne kjenne meg igjen i,- eller en uttrykksform som fasinerte meg av andre grunner. På en måte kan man si at jeg var kurator for mitt eget personlige inspirasjons-galleri. Å se på andres bildemateriale ble med tiden en stor del av min aktivitet på Instagram. Jeg brukte mye tid på å se på andres bilder; og det finnes en mengde bilder. Konsekvensen var at jeg utarbeidet en slags teknikk der jeg scannet bildene raskt – og etter hvert utarbeidet noen koder for hva jeg så etter. Hver gang jeg gikk inn

på en ukjent brukers profil, så jeg etter om brukeren hadde en slags gjennomgående stil. Var komposisjonene gjennomtenkt, var fargebruken interessant, var motivkretsen noe som rørte meg, ga dette fotografiske perspektivet meg noe nytt? Med en gjennomgående stil menes ikke bilder som kledde hverandre, men mer som om brukeren hadde en tydelig visuell stemme som kommuniserte med noe i meg.

Etter hvert bestod mitt nettverk ikke lenger bare av bilder. Mange av menneskene bak bildene får jeg også et slags forhold til. De ulike måtene å uttrykke seg visuelt på ga en egen avtegning av de forskjellige personlighetene. Og gjennom å følge hverandres bilder – like og kommentere - opparbeider jeg meg som bruker en type relasjon. Det var noe med denne visuelle kommunikasjonsformen som fasinerte meg – og engasjerte meg. Det handler om å ta imot personlige visuelle fortellinger, la seg røre – og å bli motivert til å gi noe tilbake. På min måte. Visst hadde jeg latt meg røre av bilder før, men mengden bilder – intensiteten – nærheten ved at bildene lå digitalt i min egen hånd - gav det hele en konsentrert form.

Kommunikasjonen med andre hadde også et konkret læringsperspektiv ved seg. Å se hvordan andre tok i bruk både fotografisk blikk og ulike redigeringsapplikasjoner ga konkret kunnskap. Oppmuntrende kommentarer og nye følgere var også en veldig enkel – men effektiv motivasjon. Sammen ga dette en symbiose av læring; noen dyttet meg fremover – og mange viste vei. Både min kunnskap, mine ferdigheter og min bevissthet vokste. Og alt dette hadde konsekvenser for min måte å se på, hvordan jeg lekte med redigering, og hvilke uttrykk jeg ville dele.

4.4. Oppsummering, eget skapende arbeid

Store deler av analysen har handlet om å bli kjent med fotografiet som uttrykksform. Mobilfotografiet var et verktøy som endret blikket; og dermed også innstillingen til mine omgivelser. Telefonen opplevdes som en del av kroppen – alltid tilgjengelig, og Barthes ga meg et verktøy for å lete etter hva som motiverte mitt fotografiske blikk tidlig i prosessen. Purcell hjalp meg til å analysere fotografiets innhold og virkemåter, og dermed også å avlese de ulike spillerom som var blitt benyttet i egen utforskning. Deretter handlet det om å utvikle et bildespråk, la seg inspirere og vurdere – bli fortrolig med ulike uttrykk, opparbeide en type følsomhet der jeg til slutt følte at jeg gav en bit av meg selv i hvert bilde.

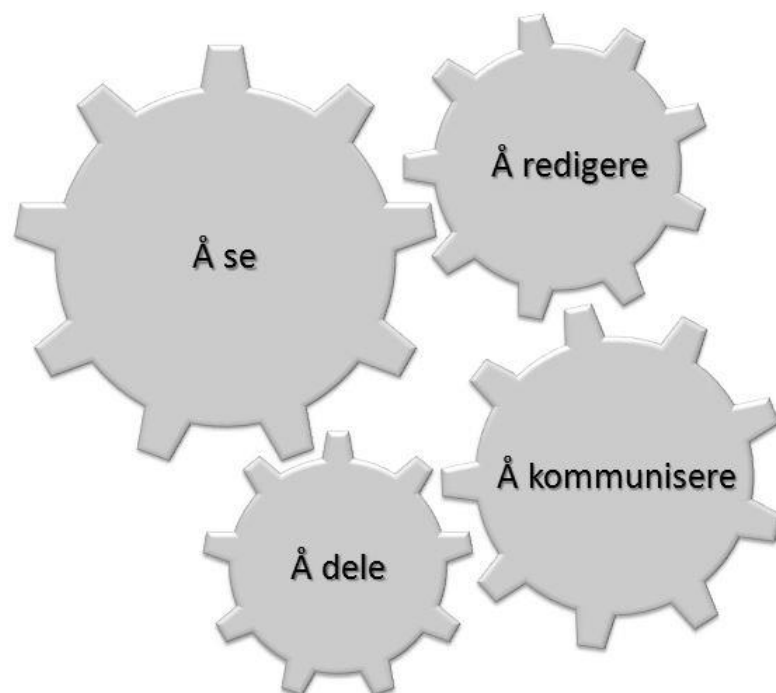
Begrepet *eget uttrykk* er for meg en type verdi og en dynamisk størrelse. Gjennom livet har jeg erfart hvordan min estetiske kompetanse hele tiden har vært under utvikling. En slags reise. En prosess der jeg mer eller mindre bevisst blir påvirket av inntrykk og rammefaktorer som igjen har konsekvens for mitt skapende uttrykk. Rammene for å kunne uttrykke meg gjennom ulike materialer og redskap endres stadig, og mulighetene til refleksjon likeså. I denne sammenhengen består *eget skapende arbeid av en visuell dagbok* der jeg gjennom nesten to år har produsert digitale bildeskisser som ved hjelp av en smarttelefon deretter deles på en sosial bildedelingstjeneste. Bildedelingstjenesten Instagram ga meg muligheten til å dele og kommunisere med andre brukere. Bildene kan hver for seg fortelle historier, men i denne oppgaven har jeg valgt å analysere hvordan mitt uttrykk har latt seg påvirke av den konteksten jeg befant

meg i. Gjennom mitt engasjement på Instagram, ønsket jeg å finne ut hva som kunne kjennetegne bruken av det sosialt delte mobilfotografiet som et verktøy for bildeskaping. Det ble en spennende reise. Ikke bare har jeg dannet meg et personlig forhold til å uttrykke meg gjennom et nytt medie - fotografiet, men jeg har også lært meg et håndverk som handler om mer enn å kunne håndtere et fysisk redskap. En handlingsmåte som vokser ut av en kompleks situasjon. Å fotografere handler om å se. Smarttelefonens tilgang på redigeringsapplikasjoner legger til rette for å kunne bearbeide og redigere det man har sett. Sosiale bildetjenester som Instagram gjør det mulig å dele bildene, og dermed også kommunisere. Skal man kommunisere må man ha noe å fortelle. Skal man fortelle må man ha en stemme. Slik oppstår en dialog som baserer seg på et visuelt språk.

Å kommunisere med bilder er ikke noe nytt, men hvordan man kan bygge et dynamisk og personlig nettverk av visuelle uttrykk har vært en ny erfaring for meg. Jeg har lært meg hvordan et egen lærings- og inspirasjonsnettverk kan berike eget skapende arbeid i stor grad. Barthes' punctum hadde gitt meg en begynnende bevissthet rundt hva mitt fotografiske blikk søkte i begynnelsen av min skapende prosess. Purcells eidetiske tilnærming ga meg en detaljert oversikt over hvilke betydningslag fotografiet hadde, og dermed også begrep for det skapende handlingsrom jeg hadde lært meg. Men dette gav bare deler av svaret jeg søkte.

For å bedre kunne illustrere mitt foreløpige svar på problemstillingen kom jeg frem til illustrasjonen under (Illustrasjon 4) der de ulike elementene

er satt opp med et gjensidig dynamisk forhold. Tannhjulene viser hvordan elementene henger sammen og utvikler hverandre. For meg handler det mest om å se, men etterhvert ble min måte å se på preget av mulighetene for å redigere, vissheten om at det skulle deles, og mulighetene for å kommunisere.

Illustrasjon 4: Dynamiske elementer som kjennetegner det sosialt delte mobilfotografiet som skapende uttrykk.

5. Innhenting av data fra superbrukere

Jeg hadde skapt meg et nettverk som jeg til daglig hadde latt meg inspirere av. En ressursbank bestående av en rekke ulike visuelle stemmer. Personlighetene bak brukerne i nettverket kjente jeg lite til. Lite visste jeg også om deres holdning til og tanker rundt det å være skapende på et sosialt medie som Instagram. Dette siste punktet fant jeg svært relevant å hente inn data på. Jeg ønsket å hente inn andre perspektiv enn mitt eget, og jeg ville samle inn informasjon som jeg ikke fant dokumentert andre steder. En type informasjon som kunne aktualisere og sette min egen erfaring inn i en større kontekst.

5.1. Intervju av superbrukere

For å kunne sammenligne innhentede data med egne funn, utformet jeg spørsmål med utgangspunkt i egen modell basert på punktene å se, å redigere, å dele, å kommunisere. All kommunikasjon foregikk på engelsk. Jeg ønsket også å vite litt om hvilken alder, type utdanning/yrke og interesser disse superbrukerne hadde.

Spørsmålene ble sendt på mail sammen med generell informasjon om prosjektet²³. Ved at de svarte på spørsmålene, ble de informert om at de godtok at jeg kunne ta i bruk sitater og illustrere med bilder fra deres Instagramprofil. Spørsmålene som ble stilt var følgende;

---

²³ Vedlegg 1: Informasjonsskjema til superbrukere

1. You

- a) *Can you in just a few words tell me where you are from, your age and your occupation/education?*
- b) *Besides posting pictures on IG,- do you do other artwork?*

2. Your ways of seeing

- a) *For how long has photography in general been a hobby/passion for you?*
- b) *Has mobile photography changed your ways of seeing? If so – could you please explain how?*
- c) *Can you say something about the way you use the “photographic gaze” through your mobile phone? What do you look for when you shoot?*

3. Editing

- a) *Has your editing style changed since you posted your first picture? If so – can you please describe some of that process?*
- b) *Is the edit an important part of your feed?*
- c) *Can you explain something about how the edit is used to create your own expressions?*

4. Sharing

- a) *In what way do you think the fact that you share your pictures with a lot of people influence your expressions?*

5. Interaction

- a) *In what ways do you interact with other igers?*

b) Can you try to explain what kind of impact communicating with other users have on your ways to create images?

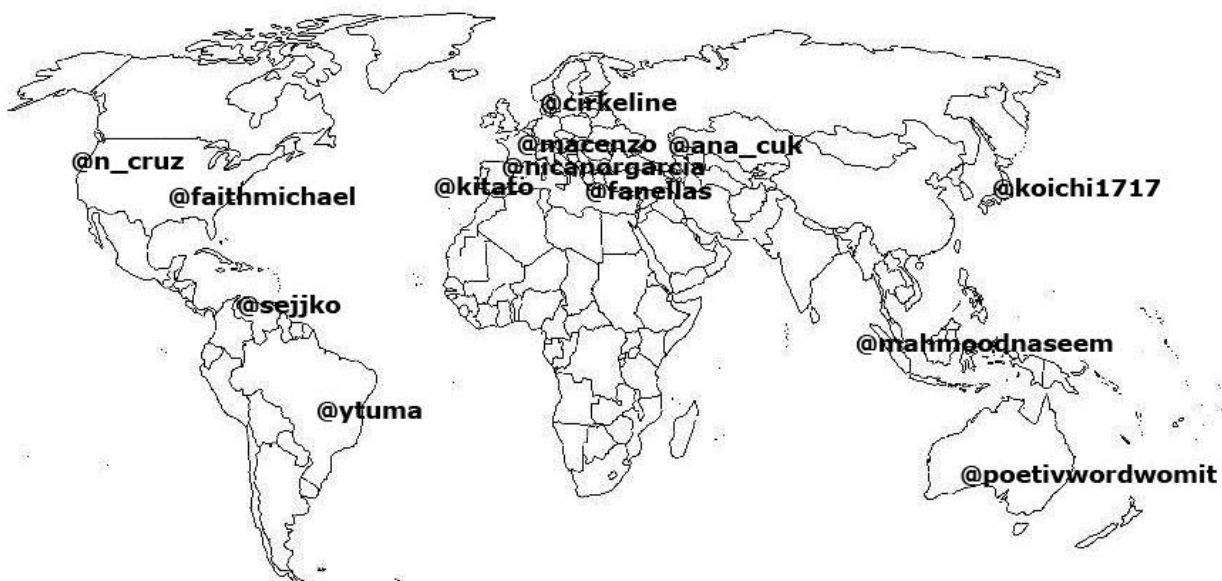
Utvalget besto av en gruppe Instagrambrukere som ble plukket ut som representanter for det nettverket jeg hadde bygget opp.

Som tidligere nevnt er dette en gruppe aktive brukere i den forstand at de poster og kommenterer jevnlig, de har et særegent og gjennomgående visuelt uttrykk i bildene sine, de har mange følgere, og de har vært brukere i ca tre år. De kommer også fra ulike steder i verden, og samlet sett har de et variert fotografisk uttrykk. På denne måten håpet jeg å kunne hente inn en bredde i datamateriale som dermed kunne gi et mer nyansert bilde av fenomenet jeg undersøkte.

Etter å ha sendt en forespørsel til 15 brukere, fikk jeg svar fra 13.

Stor svarprosent skyldes antakelig at jeg selv er en del av superbrukernes eget nettverk, og dermed har en viss troverdighet. Jeg fikk også tilbakemelding om at spørsmålene opplevdes aktuelle og sentrale for superbrukerne selv.

Illustrasjon 5 viser superbrukernes navn på Instagram, samt en geografisk oversikt på hvor de er fra.

Illustrasjon 5 – Oversikt over superbrukernes geografiske spredning

5.2. Analyse og tolkning av superbrukernes svar

Arbeidet med å finne meningsenheter i intervjumaterialet ble foretatt ved å sammenligne informantenes svar i forhold til de ulike punktene intervjuet allerede var strukturert etter. Jeg kommer i det videre til å ta for meg disse ulike punktene, og kort gjøre rede for de funn og oppdagelser som ble gjort. For å illustrere funn vil jeg ta i bruk superbrukernes egne sitater og bilder. Dette fordi jeg ser verdien av å la hver enkelt superbrukers stemme komme igjennom uten å la mine ord dempe funnet.

5.2.1. Personene bak brukernavnet

Mitt eget utgangspunkt var at jeg til nå hadde sett på disse brukerne primært som en visuell inspirasjonskilde. Jeg kjente til brukernavnet, men ikke særlig mer. Jeg ønsket å vite litt om menneskene bak bildene jeg

hadde interagert med. Var de yngre eller eldre enn meg, hvilke type yrker og utdannelse hadde de, var de skapende utover det jeg allerede hadde sett? Mitt første spørsmål handlet derfor om hvilken alder de hadde, hvilket type fagområde de studerte/arbeidet innenfor, og om de hadde kunstneriske interesser utenfor Instagram. Alderen varierte fra 27 til 54, med gjennomsnitt på 39 år. Altså en gruppe som kan kalles godt voksen. De fleste hadde et kreativt yrke; 4 arbeidet som art directors²⁴, 3 var kunstnere på heltid – henholdsvis billedkunstner, skuespiller og musiker, én var professor innenfor design og arkitektur, og én var forsker innenfor kunstig intelligens. Av de fire gjenværende som ikke hadde et utpreget kreativt yrke (marketing, reisekonsulent, journalist og sykepleier), hadde én en bachelor innenfor kunstfag. Kun to av disse (journalist/marketing) sier selv at de *ikke* bruker tid på kunstneriske aktiviteter i fritiden utover bruken av mobilfoto og Instagram. Konklusjonen blir at utvalget består av en gruppe med et grunnleggende behov for å være kreative og skapende. Som gruppe vil jeg si at de representerer en kunstnerisk del av samfunnet.

5.2.2. Å se

I mitt eget arbeid med mobilfoto og Instagram, erfarte jeg hvordan eget fotografisk blikk endret seg kraftig. Av den grunn var det interessant å sammenligne dette med superbrukernes erfaring. De fleste hadde vært

---

²⁴ Fellesnevneren for en ADs arbeidsoppgaver er i første rekke relatert til design, form, farge, innhold og uttrykk. Jobben krever kreativitet og evne til å sette nye idéer ut i live. http://no.wikipedia.org/wiki/Art_director

opptatt av fotografering tidligere, men i varierende grad. Felles respons fra samtlige superbrukere var derimot hvordan det fotografiske blikket endret seg etter at de hadde tatt i bruk mobiltelefonen. Måten å se på ble en lidenskap;

"...I see the the world with a different eye. I can see things that before were meaningless. Somehow mobile photography opened my eyes..."

@fanellas

"...the world has become much more dynamic. The streets have been given contours, the walls became frames with people..."

@kitato

"...it has opened up my eyes to my surroundings and made me appreciate the beauty of everyday life...,...the little things that matter and which enriches my daily life...."

@cirkeline

Det handler om å se på omgivelsene på en ny måte. Om å være mer tilstede. Enten man ser med "et nytt øye", eller man opplever å "åpne øyet på nytt" - det handler om persepsjon. Verden blir mer dynamisk, og dette føles meningsfullt. Denne type oppvåkning går igjen hos samtlige.

" I believe there are a number of mechanisms at work in changing my own perception. One of them is accessibility: the phone has become an extension of my cognition. Not an external device anymore...."

@sejko

"..it changed my ways completely. The mobility of always having my phone with me, therefore my camera. It's an immediate feel"

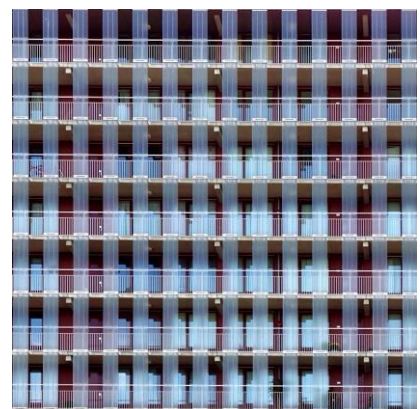
@n_cruz

Det er altså egenskapen av å hele tiden ha kamera tilgjengelig som ofte er den utløsende faktoren. Kameraet blir som en videreutvikling av persepsjonen; man ser ikke bare på omgivelsene med et annen blikk, men oppdager også en egen type følsomhet. Persepsjonen ilegges en ny bevissthet eller bevissthetslag; man ser mening på nye steder.

Smarttelefonen oppleves og omtales nærmest som en del av sanseapparatet. Refleksjonene som brukere svarte med når jeg spurte om hva de så etter når de fotograferte, varierte dermot i større grad. Halvparten av informantene så først og fremst etter formale egenskaper i bildet. Formale egenskaper kunne være konkrete grafiske abstraksjoner, mønster, bevisste komposisjoner skapt av lys, skygge og linjer.

" Having a history in graphic design made me love the 'lines of a city', the beautiful abstract patterns found in architecture or even a simple piece of pavement..."

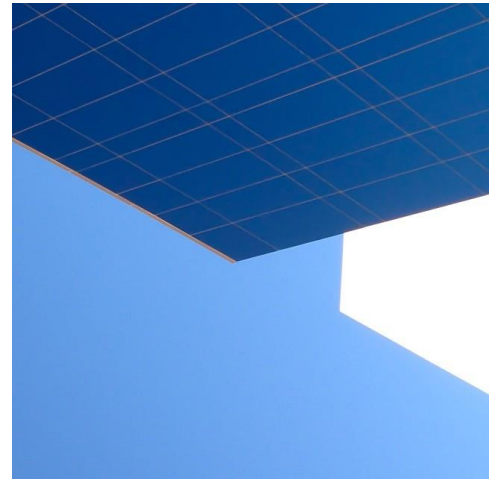
@macenzo

Bilde 42: Fotograf Dirk Bakker (@macenzo)

*"My style has always been inspired by geometry,
architecture and symmetry. I am always looking
for interesting shapes and patterns vertically,
horizontally and diagonally.."*

@ytuma

Bilde 42: Fotograf Yuri Tuma/@ytuma

Denne holdningen beveger seg over til den andre siden der man aktivt og uttalt tar i bruk en type følsomhet eller intuisjon når man fotograferer. Det handler om å transformere en type virkelighet til en annen, og å kunne hente frem ulike virkelighetslag.

*"...looking through the screen I search for two
things. A pattern through composition.
And an emotion linked to that pattern.
I often catch myself moving very slightly back and
forth, to the sides until something suddenly clicks
inside for me. It is at this point that I shoot"*

@sejikko

Bilde 43: Fotograf Manuel Pita/ @sejikko

*" I try to be in a certain state of mind,
where I am open to my surroundings and feel it
more than seeing it. I look for the things unseen,
the parallel universe that is right before our eyes
if we look and start to peel off layers."*

@cirkeline

Bilde 44; Fotograf Christina
Andersen/@cirkeline

*"...it is difficult to translate what I seek...
...I just love to slightly subvert the real world, but
without using special effects. It's as if I
translated the reality to my measure..."*

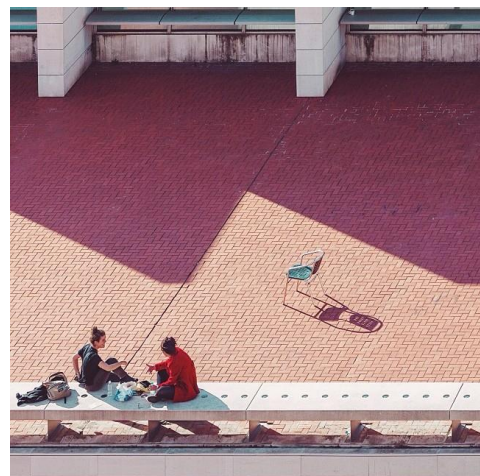
@kitato

Bilde 45; Fotograf Luis Octavio
Costa/@kitato

*"The good thing about this type of photography is
that it has a predetermined purpose. Only makes
sense by itself and makes it satisfy and who sees
it. For that reason, rather than find objects to
photograph, I look for relationships. These
relationships found are then intensified with
editing and framing."*

@nicanorgarcia

Bilde 5; Fotograf Nicanor Garcia/
@nicanorgarcia

Konklusjonen blir at den fotografiske iveren og det nye blikket blir drevet frem av behovet for å kunne ramme inn og transformere motiv eller flater som danner mening for hver enkelt. Denne meningen kan bestå av rent grafiske verdier – dekorative elementer, linjer, lys og skygge som danner en komposisjonell helhet. Tilfredstillelsen ved å føle at fotografiet "stemmer" formalt sett; at det føles godt i øyet. Denne holdningen kan også bevege seg videre over til en bevissthet der man fokuserer på meningen som gis "bak øyet". Altså en type kognitiv mening, der motivet henspiller på noe annet enn det formale.

5.2.3. Å redigere

Siden alle superbrukere hadde tilbrakt mer enn to år på portalen, var jeg nysgjerrig på hvordan holdningene rundt det å redigere fotografiet eventuelt hadde utviklet seg. Samtlige av brukerne forteller om en tildels kraftig endring og modning av sitt fotografiske uttrykk gjennom sin tid på Instagram. Tre stykker hadde begynt med tanken om at det uredigerte fotografiet var det ideelle, men etterhvert som de innså hvilket potensial som lå i bruken av de ulike redigeringsapplikasjonene man kunne laste ned, endret dette synet seg. Den samme holdningen går igjen hos de fire som primært begynte å poste bildene sine kun med Instagrams egne filtere. Kun én forteller om en prosess der hun i starten testet ut alle applikasjoner hun kom over, men etterhvert følte seg så trygg på sitt eget blikk at hun nesten ikke redigerte. Uansett på hvilken måte deres uttrykk har endret seg, så har de alle vært igjennom en klar prosess der deres visuelle språk klart er blitt redefinert og utviklet.

"I went through the black and white stage, the round stage, the experimental stage, the cut and minimal stage. I was absorbing energy and talent from the network. I began to mature my view, retouched the technical part and somewhere in that process I stabilized..."

@kitato

Kun tre av superbrukerne ser på fotografiets subjekt og eget blikk som mer viktig enn selve redigeringsprosessen. Resten ser på editeringen som en del av sitt etterhvert personlige uttrykk. Underveis i denne prosessen er det som om de gir bildene deler av sin egen stemme, eller får uttrykt mer enn kun et fotografi. Det handler om å både rense opp i det man selv ser i motivet, men også gi en personlig stemme til hvert enkelt bilde.

" I believe the beauty comes from the way of how we see things but adding a little flavors to it makes it look even better."

@mahmoodnaseem

"I need to turn the photo I capture into something that contains an aspect of me. I achieve this through gentle editing."

@sejkkko

"...the editing process completes my gaze to build the final frame, ...intensifying what I want to see and explain. Even in the simplest pictures I think it is important."

@nicanorgarcia

"..I try to get through the editing process a mystic feeling and dark beauty.. editing is important to me because I want that my photos look like paintings, not regular photography..."

@ana_mar

Bilde 47; Fotograf Ana Cuk/

@ana_mar

Med andre ord kan man si at redigeringsapplikasjonene fungerer som en lek med uttrykk og stil, men også etterhvert som en personlig signatur for noen av brukerne. Og å ha sin egen signatur blir en kvalitet; å kunne skille seg fra mengden med eget uttrykk. Redigeringen blir et type håndverk man lærer seg å bruke på sin måte.

5.2.4. Å dele

Men Instagram handler ikke bare om å skape bilder. Det handler også om å dele. Å dele handler om å vise seg frem; dele sine måter å se på verden på, men også å bruke anledningen til å ta del i andres bildearbeid. Denne delingsbiten handler om bevisstheten rundt det å kunne se andre og å selv bli sett. For meg var dette et aspekt jeg ikke helt så betydningen av først. Derfor var det interessant å høre hvilke tanker superbrukerne hadde gjort seg om hvilken konsekvens dette delingsperspektivet hadde påvirket deres eget uttrykk.

Også her var svarene ulike. Kommunikasjonen med andre kan fungere på ulike måter. Og de ulike brukerne ser ulikt på delingsperspektivet. Noen snakket mest om likes og comments, noen var opptatt av sine følgere som en slags heiagjeng som motiverte de til å jobbe videre – andre fokuserte mer på kommunikasjonen mellom brukere.

"The followers and their likes and comments make me want to go out and shoot more. Without them I would not been motivated i think.."

@macenzo

"One huge driving force that leads me to keep creating images for Instagram comprises the comments some people write..... I often end up discovering the image more through the comments I receive...

Seeing the work of people I follow gives me a deeper understanding of what I like visually and conceptually. There are whole fields in mobile photography I did not know I loved, and have in me, until I started to follow people expressing themselves through images in those fields.

@sejikko

"...there is this huge welcoming global community out there who genuinely delights in the beautiful ways other people see the world... it's indescribable and so special. I think sharing pictures this way is a really unique way of exchanging information and getting to know another person. It's not just in the images that people share, but in their cadence of posting, or the captions they choose, or the ways they comment. I think we are making our own language out there. And I

think the subjects or compositions or anything I am making and posting really is all emerging from this larger visual conversation we are all having."

@faithmichael

En større visuell samtale – et eget og nytt språkfelt – en egen form for kommunikasjon. Denne måten å dele på kan altså oppleves som en sterk måte å kommunisere på. Gjennom å følge ulike brukeres personlige visuelle uttrykk over tid, bygges det en forståelsesform som fasinerer. Og ved gjensidig engasjement blir kjent med hverandre på en spesiell måte. Ikke nødvendigvis som privatpersoner, men som ekspressive personligheter – visuelle skyggebilder.

Et annet perspektiv blir å oppdage nye sider ved seg selv gjennom andres uttrykk. For de fleste av mine superbrukere handler det ikke om likes, men om en visuell og sosial arena der man lærer enormt mye. Enten det handler om å uttrykke seg selv eller kommunisere med andre, oppleves det som et mektig verktøy. En finstemming av det visuelle språket innenfor små firkanter.

5.2.5. Å kommunisere

Å trykke liker, å kommentere, å svare på kommentarer og å følge nye brukere er den primære måten å samhandle med andre på. Deretter har man muligheten for å dele og redigere hverandres bilder. Halvparten av informantene nevner også at det å møte brukere i det virkelige liv har vært til stor inspirasjon. Disse sosiale arenaene handler ofte om lokale Instatreff der den respektive byens brukere samles for å gå fotorunder

eller snakke sammen. Også andre spesielle arrangement eller kontoer som samler brukere fysisk eller virtuelt blir nevnt (@seemycity @betterthanpizza @ampt_community), gjerne der brukerne arrangerer konkurranser, løfter frem "uoppdagede" talenter eller lignende. Allikevel er det det å følge andre brukere, og å la seg inspirere av hvordan de uttrykker seg som går igjen som det som har den største påvirkningen på brukernes daglige bildeskapende arbeid.

" I learned a lot from what I see everyday, seeing more and more images everyday is food to me, it always gives ideas and it can help even in my daily work."

@mahmoodnaseem

5.3. Oppsummering og konklusjon

Funnene som ble gjort under innhenting av data fra superbrukere kunne bekrefte og definere mye av det jeg selv hadde erfart gjennom min tid på Instagram. Mobiltelefonen hadde utstyrt samtlige av superbrukerne med et nytt blikk og en lidenskap. Kameraets tilgjengelighet førte til en videreutvikling av persepsjonen,- et nytt bevissthetslag og en utvidet følsomhet for sine fysiske omgivelser. De aller fleste av disse informantene viste også en evne til refleksjon rundt abstraksjonen eller transformasjonen av det avbildede motivet; transformasjonen av virkeligheten førte til en type visuell oversettelse med flere virkelighetslag. Enten disse virkelighetslagene var abstrakte eller narrative,

ga de en type kognitiv mening tilfredstillelesen av å kjenne "at noe faller på plass". Med andre ord ser jeg på dette som en estetiske erfaring; en helhet som har en emosjonell karakter som gjennomsyrrer erfaringen (jf. Kapittel 2.1.2.)

Når det gjelder redigeringen, blir dette å anse som en type håndverk som kan læres over tid – superbrukerne tar i bruk både mobil og redigeringsverktøy som en type transparent teknologi; etter en relativt lang utprøvningsperiode lander de på en sjanger de føler seg komfortabel med. De har til felles at de har utviklet et visuelt språk eller uttrykk som bygger på fotografiet, selv om språket varierer individuelt. Ved hjelp av redigeringen får man fortalt mer enn fotografiet,- og kan gi bildeuttrykket et personlig stemme. Man kan si at smarttelefonen blir det kulturelle redskapet som man kan jobbe intuitivt med i en skapende prosess (jf. Kapittel 2.3.4.)

Når det handler om delings- og kommunikasjonsperspektivet glir disse to områdene litt inn i hverandre, kanskje fordi ikke spørsmålene var tydelig nok stillt. Uansett ser jeg at det mest sentrale er hvordan det blir poengtert hvordan det å vise sin måte å se verden på blir noe grunnleggende som driver frem arbeid og produksjon av bildematerialet, motivert av et dypt engasjement i å kunne sette seg inn i andres blikk. Altså en gjensidig dynamikk mellom det å se andre og å bli sett. Her ser jeg en linje til Gadammers tanke om den estetiske læreprosessen som en lek (kommunikasjon) og en fest (felleskap). Kunsterfaringen ligger også her i en type felleskaps erfaring og en type kommunikasjonsstiftelse. Mine superbrukere gjenspeiler et nettverk som karakteriseres av en type visuell samtale. Et eget, dynamisk og nytt språkfelt der det visuelle

uttrykket danner den særegne kommunikasjonsformen. En kommunikasjon der poenget ikke nødvendigvis er å bli kjent med mennesket bak de fotografiske uttrykkene, men de ekspressive personlighetene som iscenesetter seg selv innenfor et samfunn som oppleves meget virkelig, men også virtuelt.

6. Utprøving og undersøkelse i skolen

En stor del av min motivasjon for denne studien, var å finne ut hvordan min erfaring kunne anvendes i skolen. Jeg ønsket å prøve ut mobiltelefon som redskap og Instagram som læringsarena på den videregående skolen jeg til daglig jobber, og dermed få kunnskap om hvilket utbytte elevene ville sitte igjen med etter denne måten å arbeide på.

I dette kapitlet gir jeg en beskrivelse av et undervisningsprosjekt som ble gjennomført over to perioder i en videregående skole. Jeg deler de viktigste erfaringene jeg gjorde underveis, og gir en konkret beskrivelse av hva elevene gjorde. Avslutningsvis gjør jeg rede for en analyse av elevenes egen vurdering av undervisningsopplegget, og noen refleksjoner rundt dette.

6.1. Undervisningsprosjekt i to deler

Med tilgang til egen elevmasse hadde jeg et godt utgangspunkt for å få tak i informanter til den didaktiske undersøkelsen. Elevgruppen jeg hadde tilgjengelig var elever ved VG1 og VG2 medier- og kommunikasjon, Nesodden videregående skole. Mobilprosjektet ble i to omganger tilbudt som et alternativ i en prosjektperiode over to uker der elevene selv i utgangspunktet sto fritt til å velge eget fordypningsområde. Alle studieretningstimene – 22 timer i uka – ble tatt i bruk.

Jeg gir i det følgende en kort beskrivelse av en innledende og utprøvende periode – mitt pilotprosjekt – før jeg beskriver en periode med et større antall elever der jeg valgte å hente inn elevenes erfaringer i etterkant.

6.1.1. Pilotprosjekt – de første erfaringene

Våren 2013 satte jeg i gang et pilotprosjekt med 12 frivillige elever fra VG1-klassen jeg var kontaktlærer for. Målet var å undersøke om og hvordan den sosiale bildedelingstjenesten Instagram kunne brukes som læringsarena med mobiltelefon som eneste verktøy. Jeg ønsket å få et inntrykk av og erfaring med hvordan elevene selv faktisk brukte tjenesten, og å finne ut om mitt prosjekt i det hele tatt kunne vekke engasjement og bidra til en type læring som kunne stimulere til varm kunnskap (Säljö, 2000).

Før jeg startet med prosjektet, fikk jeg en del muntlige reaksjoner blant både elever og lærere på at det hele virket useriøst. Useriøst fordi skolen allerede hadde investert i flere klassesett med dyre digitale speilreflekskameraer, og elevene hadde hver sin bærbare PC eller Mac med Photoshop installert. Det er på denne måten vi tradisjonelt arbeider med foto. Og læringsportalen på skolen er It'sLearning. Instagram var derimot en arena som ikke var forbundet med læring eller skole, men en av de mange svartelistede sosiale mediene man kunne få anmerkning for å bruke i timene.

I prosjektets første fase brukte jeg tid på å samtale med elevene om hvordan de selv brukte sosiale bildedelingstjenester, og hvilken oppfattelse de hadde av Instagram. Instagram og Facebook var de sosiale mediene som ble mest brukt. Hva slags type bilder man postet på Instagram varierte. Noen la ut dokumentasjon på gode eller morsomme minner, venner og opplevelser. De la ut bilder av seg selv – gjerne

ansiktet. Andre la ut humoristiske bilder, noen var opptatt av mote og sminke og så videre. Og alle var opptatt av *likes* og *followers*. Jo flere jo bedre. *Tagging* var noe man gjorde for å få likes, og followers kunne man blant annet få ved å laste ned "jukse-applikasjoner". De man fulgte selv var i hovedsak folk man kjente og/eller kjendiser. Man redigerte sjelden bildene. De var snapshots fra virkeligheten. Den virkeligheten man ville vise til andre.

Tema og innfallsvinkel var altså varierende, men det var ingen i denne første gruppen som hadde erfart at Instagram faktisk også kunne være et kreativt nettverk bestående av mennesker fra hele kloden. Mobilfoto ble sett på som et verktøy som ikke hadde noe i skolen å gjøre. Det var én elev som hadde brukt mobilfoto til en oppgave en gang. Det følte som å jukse.

Jeg fikk erfare at min bruk av Instagram var en helt annen enn elevenes. Med utgangspunkt i denne erfaringen holdt jeg en forelesning der jeg gjorde rede for mobilfotografiets utvikling de siste årene, hvilken konsekvens dette hadde for de ulike bildedelingstjenestene, og om hvordan Instagram kunne brukes som et kreativt og inspirerende nettverk med tanke på fotografiske uttrykk. Jeg viste kontoer som arrangerte konkurranser, og brukere som jeg selv syntes var inspirerende. Jeg viste også en del av mine egne bilder, og forklarte hvordan jeg selv jobbet med redigering og ulike tema. Deretter fikk elevene selv lete etter brukere de selv ble fasinert over, brukere de syntes tok spennende bilder. Disse nyoppdagede inspirasjonskildene ble deretter presentert for

hverandre, og eleven forsøkte å beskrive hva de syntes var bra ved fotografen/kunstneren de hadde kommet frem til. En ny inspirasjons arena for dukket opp for dem. På denne måten håpet jeg å legge forholdene til rette for at de selv kunne skape seg et personlig nettverk av brukere de fant interessante og inspirerende.

6.1.2. En ny læringsarena

Så var det det praktiske arbeidet. Hvordan skulle oppgaver gis? Og hvordan skulle jeg sette den faglige rammen? Skulle vi jobbe med et tema, en enkelt redigeringsapplikasjon eller gå løs på konkrete utfordringer innenfor komposisjonelle virkemidler.

Mulighetene var mange.

Jeg husket selv hvordan jeg i starten fant både inspirasjon, utfordringer og bygget mitt eget nettverk gjennom instagramkontoer som @colorsoftheweek og @joshjohnson. Hver dag lanserte disse kontoene ulike tema som enhver instagrambruker kunne vise sin tolkning av ved å tagge motivene sine med en gitt tag. Ved slutten av dagen ble et knippe bilder "highlightet", - som betyr at man poster et knippe av de fotografiene som utpekte seg som spesielt gode. Dette var en form jeg ville teste ut i dette prosjektet. Jeg opprettet en egen skolebruker på Instagram; @ig_nvgs (Illustrasjon 6). Med denne

Illustrasjon 6: logo for egen skolekonto på Instagram

brukerkontoen ønsket jeg å lansere oppgaver og vise frem noen av elevenes besvarelser.

Den første oppgaven²⁵ var tenkt som en skattejakt. Jeg ville at elevene skulle se etter detaljer rundt seg – forsøke å finne nye måter å se på omgivelsene sine. Jeg ville ha de til å gå rundt på skoleområdet og fotografere med mobilen – og finne motiv som kunne skildre gitte tema som skolemiljø, arkitektur, abstrakt, minimalistisk, lys og skygge, linjer og perspektiv, portrett, refleksjon og silhuett. En blanding av tema jeg selv syntes det var morsomt å jobbe med (refleksjon, linjer, minimalistisk), noe som kunne relateres til deres egen måte å bruke portalen på (portrett, skolemiljø), og noe som lignet oppgaver vi hadde jobbet med i faget mediedesign tidligere (lys og skygge, perspektiv). Til hvert tema lanserte jeg en unik tagg (for eksempel #mypeople_ig_nvgs) som gjorde det lettere å se hva elevene hadde lagt ut, både for meg og elevene. Jeg valgte også å highlighte noen av de besvarelsene jeg syntes kunne vise en fin måte å besvare utfordringen på. Dette ble som en slags ære eller belønning mer enn en karaktervurdering.

Metoden med å gi elevene oppgaver i form av utfordringer gikk igjen resten av perioden. Jeg lanserte minst en ny tagg for hver dag. Det fungerte. Noen tema fenget mer enn andre, men jeg opplevde at denne måten å gi elevene utfordringer på var noe som engasjerte.

---

²⁵ http://statigr.am/viewer.php#/detail/462127261815370227_390205475

6.1.3. Prosjektperiode 2

Et halvt år senere – i desember 2013, satt jeg i gang med et nytt mobilprosjekt. Også denne gangen som et alternativ i en prosjektperiode over to uker, der alle 22 studieretningstimene blir satt av til arbeid med definert tema. Elevene som deltok i pilotprosjektet går nå i VG2, men årets nye VG1 elever ble også tilbudt å være med på prosjektet.

Jeg delte ut informasjon²⁶ om prosjektet i forkant på itsLearning. Det var 33 elever som hadde ønske om å jobbe med mobilfoto. 18 fra vg1, og 15 fra vg2. Jeg velger å ta med alle. I utgangspunktet hadde jeg ønsket meg en gruppe på ca 10 elever som jeg kunne følge opp tett, men ikke bare er jeg svak for entusiastiske elever - jeg så klart potensialet i å erfare hvordan man kunne håndtere en såpass stor elevmengde.

Jeg fikk også anledning til å bruke både de som hadde jobbet med mobilfoto i forrige periode, og sammenligne deres adferd og holdning med nye elever som ikke hadde brukt Instagram som undervisningsportal tidligere.

For at elevene skulle få en oversikt over prosjektets gang, utarbeidet jeg en to-ukersplan der samlingstider for de ulike klassene, tema og generell informasjon ble formidlet. Elevene fikk også presentert mål og vurderingskriterier.

De skal lære mer om hvordan de kan bruke mobiltelefonen som bildeskapende verktøy gjennom å;

- *bli kjent med ulike redigeringsverktøy for å forsterke uttrykk*

---

²⁶ Vedlegg 2: Informasjonsskriv til elever

- *bruke komposisjonelle virkemidler i egne foto*
- *utforske mobilfotografiets fortellerpotensial*

Vg1-elevene får i oppstarten en gjennomgang av redigeringsapplikasjonene snapseed og InstaFrame for å komme i gang med første oppgave, samt en kort innføring om hvordan Instagram kan fungere som et kreativt og inspirerende nettverk. Vg2-elevene får en gjennomgang av ukeplanen, og vi snakker sammen om erfaringene fra forrige periode.

De ulike klassesjefene har medietimer til ulike timer, og timene er fordelt i ulike perioder utover de 10 dagene vi har tilgjengelig. Jeg finner det derfor hensiktsmessig å ha et samlingspunkt hver dag med hvert trinn, og lar de få frie tøyler utover dette. Et samlingspunkt vil si at vi møtes i et avtalt klasserom og snakker sammen om hva som er blitt gjort, hva som skal skje – og veileder hverandre om noen står fast. Jeg bruker nettsiden www.statigr.am for å gå igjennom hva elevene har postet. Skjermbildet blir projisert, og hele klassen kan sammen diskutere hvert enkelt bilde. Slik ser vi på bildene sammen, og diskuterer redigering og uttrykk. Gjennom dette nettstedet kan vi også søke på ulike tagger eller brukere – og på denne måten finne ut hvordan andre har lekt seg med de temaene elevene får som utfordring å løse.

En utfordring som har dukket opp siden pilotprosjektet, er at skolen har stengt skolens trådløse nettverk for mobiltelefoner, så vi har vanskeligheter med å laste opp bilder med 3G-nettet som er tilgjengelig. Av den grunn løser jeg opp tiden, og lar de få "innleveringsfrist" klokken

23:55 samme dag. På denne måten kan de ta bilder i skoletiden, men redigere, poste og finne inspirasjon utover skoletiden.

6.1.4. Oppgaverammer

I pilotprosjektet var det færre elever, og lettere å følge opp hver enkelt. Taggene ble da improvisert underveis basert på hva jeg så engasjerte elevene. I denne andre perioden var utfordringen imidlertid å legge til rette for en mest mulig oversiktlig periode for en større elevmengde over flere klassertrinn. En mulighet til å teste Hatties hypotese om at elevmengden ikke hadde så stor vktighet. Istedenfor å improvisere underveis, lagde en oversikt (Illustrasjon 7) til alle elevene som ble gjennomgått og forklart i begynnelsen av perioden. Jeg presenterer dette rammeverket slik det ble gitt til eleverne;

Ukeplan, mobilfoto

Her er en oversikt over hva som kommer til å skje fremover.

Endringer i planen vil bli gitt på @ig_nvgs, så følg med.

NB: du må poste minst to utgaver av de dagsaktuelle taggene innen

23:55 gjeldende dag.

		1KM		2KM
MAN 9/12	08 00	Oppstartsoppgave: #myself_nvgs Last ned; - Snapseed og Framemagic	11 45	Oppstartsoppgave: #myself_nvgs Last ned; - Snapseed og Framemagic
TIR 10/12	08 00	Gjennomgang av oppgave/apper Workshop: IG som inspirasjon #vanishingpoint_nvgs #abstract_nvgs (komposisjon)	09 45	Gjennomgang av oppgave/apper Workshop: IG som inspirasjon #vanishingpoint_nvgs #abstract_nvgs (komposisjon)

ONS 11/12	08 00	Gjennomgang (selvstendig arbeid fra 13:25) #white_nvgs #minimal_nvgs		Kan jobbe hjemme etter 13:25 #white_nvgs #minimal_nvgs
TOR 12/12	12 30	Møtes på Aker brygge – byvandring/fotosafari #oslotur_nvgs (fritt tema) #architecture_nvgs #bw_streetphoto_nvgs		Hjemmeoppgave; Kombiner to ulike bilder der former og linjer danner en ny helhet #fusion_nvgs
				Bilde 48: Fotograf @missmih
FRE 13/12		Hjemmeoppgave; Kombiner to ulike bilder der former og linjer danner en ny helhet #fusion_nvgs		10 Møtes på Aker brygge – 30 byvandring/fotosafari #oslotur_nvgs (fritt tema) #architecture_nvgs #bw_streetphoto_nvgs #smallpeoplebigspaces_nvgs
				Bilde 6; Fotograf @missmih
MAN 16/12	08 00	Ta i bruk lys som virkemiddel – i studio, ute eller inne. Svart/hvitt. Rediger/abstraher som du vil. #portrait_nvgs #silhouette_nvgs Jobbe med logg/rapport		11 Ta i bruk lys som virkemiddel – i 45 studio, ute eller inne. Svart/hvitt. Rediger/abstraher som du vil. #portrait_nvgs #silhouette_nvgs Jobbe med logg/rapport
TIR 17/12	09 00	Velg en iger du blir inspirert av; post tre bilder som en slags "dedikasjon" #inspired_nvgs @navnetpåinspirasjonskilden Jobbe med rapport		09 Velg en iger du blir inspirert av; post 00 tre bilder som en slags "dedikasjon" #inspired_nvgs @navnetpåinspirasjonskilden Jobbe med rapport
ONS 18/12	13 25	#16X9_nvgs Lage utstilling Jobbe med rapport		13 #16X9_nvgs 25 Lage utstilling Jobbe med rapport
TOR 19/12	12 35	#redthursday Presentasjon/oppsummering/ Avslutning		12 #redthursday 35 Presentasjon/oppsummering/ avslutning
FRE 20/12		SISTE SKOLEDAG FØR JUL		SISTE SKOLEDAG FØR JUL

For å skaffe meg en oversikt over at alle elevene er med og gjør det de skal, setter jeg også opp et skjema der jeg kan notere meg hvor mange bilder hver enkelt elev poster til hvert tema. Jeg markerer også med rødt hver gang jeg highlighter et bilde på @ig_nvgs. På denne måten kan jeg selv ha oversikt over hvem av elevene som blir løftet frem,- både for å kunne variere utvalget, men også for å se hvem som var mest aktive og engasjerte underveis i perioden.

6.1.5. Forklaring av tagger illustrert med elevarbeid

De ulike utfordringene som blir gitt har utgangspunkt i tema jeg selv synes er inspirerende å jobbe med, og hva jeg tenker elevene ville engasjere seg i. Følgende vil jeg gi en kort forklaring av hver tagg, hvordan jeg presenterer de for elevene, og illustrere resultatene med elevarbeid.

#myself_nvgs

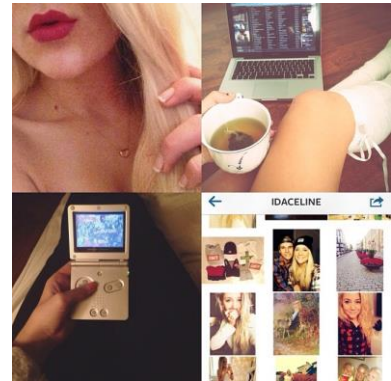
Første oppgave ble gitt med tanke på at de yngste elevene skulle lære seg en grunnleggende redigeringsapplikasjon – Snapseed, og FrameMagic som er en applikasjon som kan sette flere bilder sammen i et kvadrat. Utfordringen lå i å skulle fortelle noe om seg selv i fire bilder. Her kunne de løse oppgaven som de selv ville. Litt av målet var at elevene selv skulle se hvor ulikt de tenkte, og lære av hverandres perspektiv. Det ville også gi meg en pekepinn om hvilke tips jeg kunne gi de i starten – om de hadde problemer med å få skarpe bilder og lignende.

Bilde 60: Elevarbeid,
@angehatungimana

Bilde 61: Elevarbeid,
@heddafloberg

Bilde 62: Elevarbeid,
@idaceline_nvgs

#abstract_nvgs

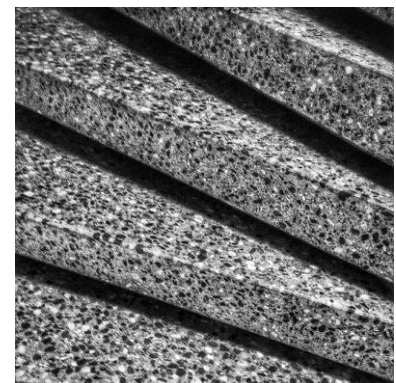
Neste utfordring var å lete etter abstrakte motiv. De fikk beskjed om å se etter detaljer, fremheve linjer, mønster eller tekstur. Se etter former eller farger som var vakre i seg selv. Av erfaring fra forrige periode, var dette en fin måte å få de til å se på omgivelsene anderledes enn hva de pleier.

Bilde 63: Elevarbeid,
@malin_nvgs

Bilde 64: Elevarbeid, @tgifriida

Bilde 65: Elevarbeid,
@thomaswiik_nvgs

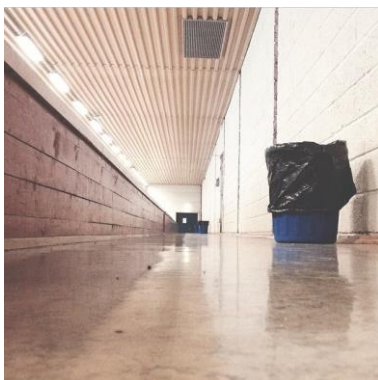
#vanishingpoint_nvgs

Bilder med tydelig forsvinningspunkt og stor dybde, er en populær sjanger som man finner en mengde eksempler av på Instagram. Det er også en type bilder man finner inne i en stor skolebygning, og ute langs

veier og stier. Elevene fikk beskjed om å gå ut og lete etter motiv med linjer som forsvant innover i bildet.

Bilde 66: Elevarbeid,
@mathias_nvgs

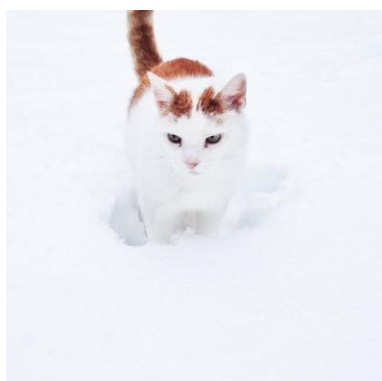
Bilde 67: Elevarbeid,
@heddafloberg

Bilde 68: Elevarbeid,
@idammh

#white_nvgs

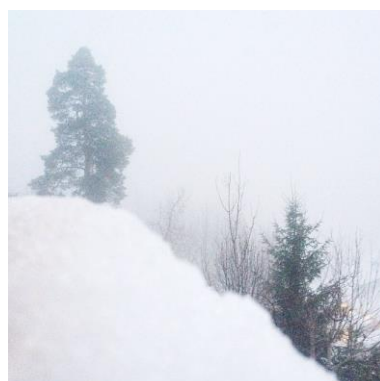
Neste tema var et tema som jeg selv syntes var veldig spennende. Å bygge et bilde ved hjelp av hvitt. Elevene fikk i oppgave å la seg inspirere av hvit til å ta bilder. Alt var lov; detaljer, landskap, portrett, abstrakt eller figurativt uttrykk – bare hovedtema var hvitt.

Bilde 69: Elevarbeid,
@malin_nvgs

Bilde 70: Elevarbeid,
@thomaswiik_nvgs

Bilde 71: Elevarbeid,
@larsson_nvgs

#minimal_nvgs

Når elevene jobber med hvitt ser de også hvordan den rene, hvite flaten kan være betydningsfull i en bildeflate. Dette danner en god erfaringsgrunn når neste utfordring er å lete etter minimalistiske uttrykk. Elevene får beskjed om å rense opp i bildeflaten, og konsentrere seg om en liten detalj som fremheves på en enkel måte.

Bilde 72: Elevarbeid,
@lykkefrosken

Bilde 73: Elevarbeid,
@tord_jensen

Bilde 74: Elevarbeid,
@klinkeling

#architecture_nvgs

En dag i løpet av perioden, deler jeg gruppen i to – og tar med én og én gruppe til Oslo. Dette ble også gjort under pilotprosjektet, og fungerte meget bra. Jeg tar de med på runder der jeg selv har funnet en del gode motiv i – og Oslo har mange spennende motiv å by på.

Å se på arkitektur er noe begge gruppene får som utfordring. De fikk i oppgave å se på arkitekturen rundt dem, forsøke å fange inn vinkler, fasader, former og flater de syntes var dekorative.

Bilde 75: Elevarbeid,
@cecilie_nvgs

Bilde 76: Elevarbeid,
@angehatungimana

Bilde 77: Elevarbeid,
@anette2kmc

#bwstreetphotography_nvgs

Når man går gatelangs I Oslo er det naturlig å la eleven prøve seg på gatefoto – eller street photography. Street Photography er en sjanger som kan defineres som en form for dokumentarfoto som viser situasjoner «slik de er», tatt på offentlige steder som gater, parker, strender, kjøpesentra, i buss/bane, osv. Street Photography presenterer oftest bilder med person(er), rett på og ofte uten at den som er avbildet vet om at han/hun blir fotografert. Elevene får beskjed om å redigere bildene til svart hvitt.

Bilde 78: Elevarbeid,
@anette2kmc

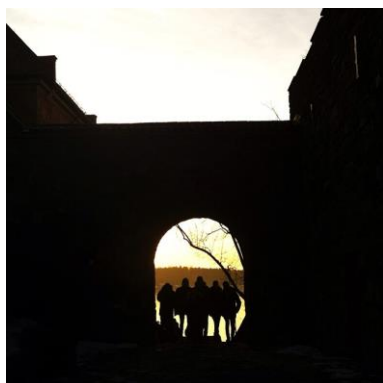
Bilde 79: Elevarbeid,
@scholiast2

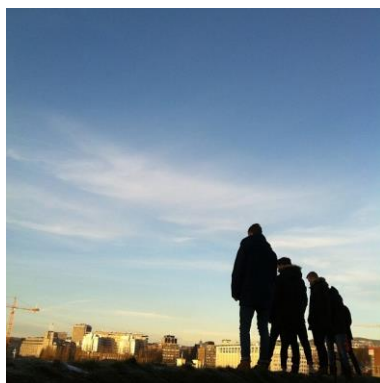
Bilde 80:: Elevarbeid,
@thomaswiik:nvgs

#smallpeoplebigspaces_nvgs

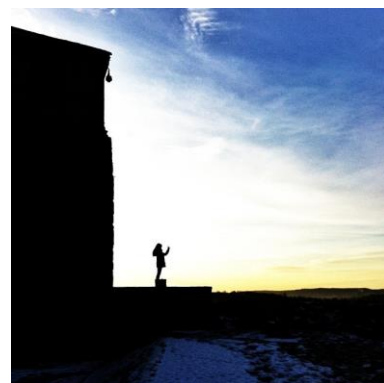
Denne taggen brukes på vg2-turen. Det fine morgenlyset og Akershus festning inviterer til store åpne rom i motivene, og dette gir meg impulsen til å fange inn motiv med små mennesker og store flater.

Bilde 81: Elevarbeid,
@martine_nvgs

Bilde 82: Elevarbeid,
@martine_nvgs

Bilde 83: Elevarbeid,
@katulien

#fusion_nvgs

Denne utfordringen er en "hjemme-oppgave" som skal jobbes med den dagen den andre gruppen var på Oslotur. Oppgaven handler om å sette to fotografier sammen slik at de danner en ny helhet. En ny samlet form.

Bilde 84: Elevarbeid,
@emilie_nvgs

Bilde 85: Elevarbeid,
@klinkeling

Bilde 86: Elevarbeid,
@cecilie_vgs

#portrait_nvgs

Neste utfordring er å skape spennende portrett. Elevene får beskjed om å ta i bruk lys som virkemiddel. De kan ta i bruk fotostudio, lamper og lys inne eller sollyset ute. Oppfordrer også til å fange inn noe særegent, der de kan leke seg med komposisjon. Alle bildene skal redigeres til svart hvitt

Bilde 87: Elevarbeid,
@martine_nvgs

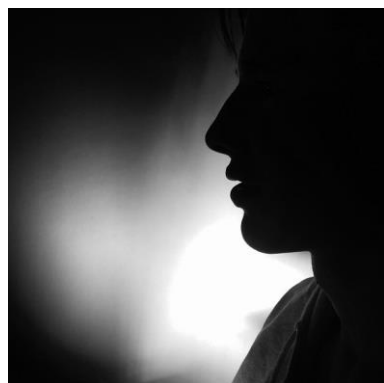
Bilde 88: Elevarbeid,
@klinkeling

Bilde 89: Elevarbeid,
@larsson_nvgs

#silhouette_nvgs

Med samme rammer som portrett, skal elevene også la seg inspirere av silhuetter

Bilde 90: Elevarbeid,
@dammyr1

Bilde91: Elevarbeid, @katulien

Bilde 92:: Elevarbeid,
@martine_nvgs

#inspired_nvgs

Jeg vil gjerne at elevene skal erfare hvordan de kan inspireres av andre Instagrambrukere. Av den grunn handler denne utfordringen om å at de skal velge en Instagrambruker de liker godt, og dedikere tre poster til denne brukeren ved å sette brukernavnet etter hastaggen. De står fritt til å velge hva de vil bli inspirert av; motivkrets, editingsstil, fargebruk eller noe de selv definerer.

Bilde 93: Elevarbeid,
@olno_nvgs inspirert av
@lakarlotta

Bilde 94: Elevarbeid,
@nvgs_96 inspirert av
@minehost

Bilde 95: Elevarbeid,
@katulien inspirert av
@_ondikoi

#16X9_nvgs

Av erfaring er kvadratet en stram ramme for komposisjoner, og det å jobbe med et rektangulært format endrer plutselig måten man tenker på. Derfor blir det å jobbe med "filmformatet" 16X9 en fin utfordring. For å få til dette laster elevene inn en app som kalles Squaready.

Bilde 9: Elevarbeid,
@aurora_raa

Bilde 97: Elevarbeid,
@scholiast2

Bilde 98: Elevarbeid,
@cecilie_vgs

#redthursday_nvgs

Siste oppgave bærer preg av at det er siste skoledag før jul – så derfor blir oppgaven å se etter motiv med fargen rød. Samtidig kan de også være med på den ukentlige utfordringen til @colorsoftheweek – der torsdagen handler om nettopp fargen rød.

Bilde 99: Elevarbeid,
@tord_jensen

Bilde 100: Elevarbeid,
@aurora_raa

Bilde 101: Elevarbeid,
@idaceline_vgs

6.2. Spørreundersøkelse

Hovedformålet med å hente inn data fra elevene, er å finne ut hvordan de selv opplever å bruke både mobiltelefonkamera og Instagram som en del av en undervisningssituasjon og som et verktøy for eget skapende arbeid. I prosjektets siste dager, gir jeg elevene et spørreskjema²⁷ der de skal skrive ned tanker omkring egen bildeproduksjon og undervisningsperioden generelt.

Jeg fant det hensiktsmessig å dele inn spørsmålene i to deler. I første del ville jeg at eleven skulle vise frem de tre bildene de selv var mest fornøyd med fra perioden, for deretter å svare på konkrete spørsmål der jeg ønsket å få de til å reflektere rundt hvert av bildeuttrykkene i forhold til kompetansemålene som var satt som ramme for oppgaven. Dette dannet en del av vurderingsgrunnlaget. I neste del skulle de gjøre rede for både generelle og personlige erfaringer med selve prosjektet som helhet. Det ble tydelig informert om at denne delen ikke skulle vurderes, men at de skulle svare så ærlig som mulig. Det er den siste delen som danner grunnlag for min analyse videre.

6.2.1. Analyse og tolkning av elevenes besvarelser

I det videre gir jeg en kortfattet oversikt over hvilke funn²⁸ som ble gjort. For å gjøre hvert punkt mest mulig oversiktlig innleder jeg hvert avsnitt

---

²⁷ Vedlegg 5; sluttrapport mobilfoto

²⁸ Vedlegg 6a, b og c; innsamlet data og analyse bra 1km og 2 km

med spørsmålet som ble stillt, for så å gi en oppsummering av hvilke svar som ble gitt.

Instagram som undervisningsportal

Spørsmål: Hvordan synes du Instagram fungerer som undervisningsportal? Nevn helst både positive og negative sider.

Her fikk jeg en overveldende positiv tilbakemelding fra elevene. De aller fleste argumenterte med at applikasjonen var noe de allerede hadde et nært forhold til fordi de brukte den daglig i egen fritid. Av den grunn følte det mer interessant, lystbetont, aktuelt og relevant enn for eksempel portalen It´sLearning som kun ble brukt til skolearbeid. De opplevde også at det var enkelt og lett å forstå hva som skulle gjøres. Et annet argument som gikk igjen var hvordan interaksjon med andre motiverte; Instagram handler om å se og bli sett. De syntes det var spennende å søke på hashtagger og andre instagrambrukere for å finne inspirasjon til eget arbeid, og de syntes det var stas å få tilbakemeldinger på arbeidene sine fra andre enn læreren som skulle sette en karakter. Flere nevnte at det var gøy å kunne vise seg frem til hele verden, og å se at bildene kanskje kunne interessere andre. Det tredje området som gikk igjen var hvordan dette var en ny måte å lære, og en spennende og morsom vri på skolehverdagen. Det appellerte til en lett og ledig lek med bilder gjennom en form for kreativ utforskning av ulike tema. Mye av grunnen til dette var ikke bare Instagram, men også hvordan mobilen ble oppfattet som en type frigjørende verktøy – den var lett å jobbe med og de slapp å sitte ved datamaskinen.

Av negativ tilbakemelding handlet det mest om hvordan dårlig nett på skolen skapte problemer med arbeidsrutinene på skolen. Noen nevnte problematikken rundt det å bruke egen, privat profil eller opprette en egen skoleprofil. Å "spamme" venner med skoleoppgaver var ikke gøy, men noen bilder ville de også gjerne dele med venner. Vg1 elevene var mest opptatt av dette. De fleste vg2-elevne hadde allerede profiler fra forrige omgang som de brukte igjen, og hadde ingen problemer med dette. Andre negative funn handlet om at det enten var for mange eller for få bilder som skulle postes, eller at man var usikker på hvor bra hvert bilde egentlig var.

Utforskning av redigeringsmuligheter

Spørsmål: Kan du fortelle om de ulike redigeringsmulighetene du har utforsket?

Her skrev de aller fleste om at de forsøkte å lete seg frem til det riktige "uttrykket". På vg1 var det mange som skrev at det var morsomt å utforske redigeringsmulighetene, og at de på denne måten forsterket og gjorde bildene mer tydelige. Redigeringen ble tilpasset de ulike temaene. Det handlet om å se og tenke hva som var best for bildet eller ikke. Vg2 derimot var mest opptatt av at de brukte færre redigeringsapplikasjoner denne omgangen. Pilotperioden ble brukt til utforsking av ulike redigeringsapplikasjoner, mens de nå følte de hadde hatt mer fokus på et personlig uttrykk som skulle prege bildene. De aller fleste elevene brukte Snapseed som grunnleggende redigeringsapplikasjon.

Hvilket tema engasjerte mest?

Spørsmål: Hvilket tema eller uttrykk syntes du var morsomst å jobbe med, og hvorfor?

Det var stor variasjon av tema som ble foretrukket. På vg1 var det silhouette og portrett som ble nevnt oftest. Argumentene var at det var deilig å kunne stå fritt innenfor en klar ramme, at det opplevdes som at de hadde mye å utforske og at de klart kunne se hvordan vinkler og utsnitt endret uttrykk og budskap. Fusion-oppgaven ble også ofte nevnt som noe annerledes de ikke hadde prøvd før. De følte at de var kreative og det var ekstra spennende å se hva de andre hadde gjort på denne. Både vg1 og vg2 fremhever Osloturen som noe spesielt positivt. Det å komme seg ut av skolebygningen og kunne få se på nye omgivelser var svært inspirerende. Vg2-elevene trekker også frem smallpeople-oppgaven som morsom å jobbe med. Ellers varierer tema i stor grad hos disse elevene,- med noe overvekt av minimal og white.

En ny måte å tenke fotografi på

Spørsmål: Har du endret synet på det å fotografere når du har tatt i bruk telefonen som verktøy istedenfor et digitalt speilreflekskamera? I tilfelle hvordan?

På dette området var det på vg1 størst tilbakemelding på hvordan de hadde endret sin adferd på Instagram. Man delte ikke lenger bare selfies og kunstige dokumentarfotografier, men kunne gjøre noe mer ut av det. Noe som var gøy fra før ble enda mer spennende. Når det gjelder endring

av måten å fotografere på svarer flere at de har blitt enda mer bevisst på hvordan de tar bilder i forhold til hva de tar bilder av, og at de oftere får lyst til å ta bilder. At de vet at bildene skal redigeres i etterkant gjør også terskelen lavere for å fotografere med mobilen.

Vg2 har også et tydeligere fokus på "det nye blikket". Det handler litt om tid; både hvor raskt man kan fotografere med mobilen når man finner et godt motiv, men også hvor enkelt det er å redigere og publisere. Men det handler mest om blikk og innhold. Mobilfoto har åpnet for nye måter å se på omgivelsene på, og motivene oppleves mer naturlige. Kvaliteten blir kanskje dårligere enn ved bruk av speilreflekskamera, men med tema som de har jobbet med oppleves dette som irrelevant.

Motivasjon, arbeidsinnsats og engasjement

Spørsmål: Har du vært motivert til å jobbe i perioden? Hvordan vurderer du din egen arbeidsinnsats og engasjement underveis?

Motivasjonen var gjennomgående høy i begge klassetrinn. Dette begrunner de med at det oppleves morsomt og interessant. De synes selv de fikk god anledning til å være kreative og finne egne løsninger på oppgavene. Oppgavene eller hastaggene opplevdes som gode fordi de syntes lett tilgjengelig, basert på enkle ting som ikke krevde reising eller bestemte modeller – bilder man kunne ta overalt.

Det flere følte de kunne ha gjort bedre, var å engasjere seg enda mer i klassekameratenes bilder, og å hente enda mer inspirasjon når ideene kom tregt.

Kreativ – på hvilken måte?

Spørsmål: Føler du selv at du har tatt i bruk kreativiteten din? På hvilken måte?

Svarene på dette området deler seg inn i to innfallsvinkler; å bruke av seg selv, lek og variasjon

De opplevde de måtte bruke mer av seg selv fordi hver oppgave krevde at de tolket ting på sin måte, og at de måtte ta valg underveis som gjorde de mer bevisst på hvordan bildet fungerte. Å ta i bruk både kreativitet og faglig kompetanse for å få bildene til å "passe" gjorde at de opplevde de skapte noe helt nytt. Flere nevner at de tok i bruk kreative evner de ikke visste de hadde, og gleden over å skape nye bilder ingen før har sett.

Oppgavenes tema og omfang ga de fleste følelsen av lek og variasjon; at det var morsomt med ulike tema og at mengden gjorde at de kunne vise ulike sider ved seg selv.

Vurdering av perioden som helhet

Spørsmål: Hva har vært det mest positive ved denne prosjektperioden, og hva har vært negativt?

Når jeg spør om hva som var det mest positive og mest negative ved perioden som helhet, kommer det frem en rekke ulike innfallsvinkler. Noen trekker frem bruken av Instagram generelt; at det var gøy å bruke et sosialt medie man har et forhold til fra før, og lære seg å bli enda bedre innenfor denne sjangere. Andre peker på egenskaper ved applikasjonen spesielt; som stoltheten over å bli highlightet, gleden over

å få tilbakemeldinger fra populære instagrambrukere, og hvor inspirerende det er å se inn i en ny del av "instagramverdenen".

De fleste trekker frem undervisningsformen som noe meget positivt. De opplevde at de fikk frie tøyler, at de fikk mye ansvar selv og kunne jobbe selvstendig uten mas fra læreren. At de kunne eksperimentere individuelt med nye bilder hver dag opplevdes godt. Å reise på photowalk i Oslo kun for å se etter motiv med mobilkameraet var høydepunktet for de fleste. Opplevelsen av å både fotografere, redigere og levere oppgaver kun med mobil var også meget positiv.

Vg2 elevene skiller seg ut i denne omgangen ved å være gjennomgående mer reflekterte på at de selv har lært å se nye fotografiske muligheter, at oppgavene har testet og utviklet deres fotografiske evner og de har utviklet sin egen stil videre.

Det mest negative for vg1 elevene var friheten; at det kunne bli for slakke tøyler og dermed vanskelig å henge med. For vg2 handlet det om en mer kritisk holdning til eget arbeid; at det var vanskelig å holde en spesiell og egen stil, og at det var utfordrende å skape noe eget når man gikk sammen og tok bilder. Noen kommenterte også at det var leit å ikke bli highlightet når de følte de hadde skapt et godt bilde, og at de savnet mer tilbakemelding på hvert enkelt bilde.

...og hva hadde elevene lært?

Spørsmål: Hva føler du selv at du har lært mest av i denne perioden?

På dette spørsmålet svarer svært mange at de har lært mest om bildekomposisjon og bildeuttrykk. Spesielt er det vg1 som kommer med

argumenter for dette. De har lært seg å rydde opp i motivene, lært mer om komposisjonelle virkemidler, at de har lært seg å ha en plan når de tar bilder og føler at de har lært seg å ta mer spennende bilder.

Vg1 elevene svarer også at de har lært seg mulighetene ved å redigere bilder med ulike applikasjoner, og vg2 elevene holder fokus på at de har funnet sine favorittapplikasjoner – og hvordan de kan bruke smarttelefonen som et fotograferingsverktøy.

6.2.2 Oppsummering av undervisningsprosjekt

Å jobbe med mobilfoto som redskap og Instagram som undervisningsportal var en spennende og positiv erfaring for elevene. Å ta i bruk mobiltelefonen som et skapende redskap var en ny måte å tenke på for de aller fleste. Det ble opplevd som et frigjørende verktøy som endret måten de så på omgivelsene sine. Elevene følte at fotografiene ble mer naturlige, og at de så motiv de tidligere ikke hadde tenkt over.

Ved at de fikk lære seg ulike redigeringsmetoder, fikk de ikke bare følelsen av å kunne eksperimentere, utforske og leke seg med bilder ytterligere. De fikk også følelsen av å kunne skape noe eget og unikt. Å tydeliggjøre og personliggjøre et fotografisk uttrykk på denne måten var noe som engasjerte.

Ved å bruke Instagram som undervisningsportal, opplevde elevene at de kunne ta i bruk en arena som føltes aktuell. Aktuell fordi det var et sosialt medie som allerede var en stor del av deres livsverden, men også fordi deres eget arbeid ble løftet ut av skolehverdagens vanlige kontekst – og inn i en større sammenheng. Instagram og sosiale medier generelt

handler om interaksjon; å se og å bli sett. Disse egenskapene var til konkret motivasjon og inspirasjon i elevenes arbeid. De kunne bygge sitt eget lærings- og inspirasjonsnettverk ved å følge kontoer de syntes var til nytte, og de ble motivert av å få tilbakemelding på arbeidene sine fra andre enn læreren som skulle sette karakter.

Som lærer har jeg sett hvordan min egen erfaring med skapende bildeproduksjon på samme portal er blitt en stor ressurs. Jeg har utnyttet min egen erfaring på flere områder. Med egen instagramkonto kunne jeg vise til eget arbeid og inspirere utover kun det å være lærer. Elevene fikk en tiltro og respekt for meg, ikke bare fordi jeg var lærer – men fordi jeg viste en interesse jeg brant for, og et engasjement som antakelig smittet. Min rolle som engasjerende og troverdig veileder var tydelig, og jeg kunne oppfordre elevene til å konkret hente ressurser ut fra eget nettverk²⁹. Jeg brukte min egen erfaring med å bygge eget nettverk som en metode jeg ga videre til elevene. Min egen erfaring inspirerte meg til å finne tema jeg kunne tenke meg elevene kunne finne interessant. Jeg evnet å sette et rammeverk for et fritt undervisningsopplegg der elevene selv følte de hadde mulighet til å utforske et visuelt område innenfor klare rammer.

Utfordringen i dette undervisningsprosjektet var imidlertid å kunne følge opp hver enkelt. Nødvendigheten av å kunne veksle mellom å la elevene fotografere og finne inspirasjon på egehånd, og samle elevene og diskutere hvert enkelt bilde på storskjerm i felleskap var en utfordring å

---

²⁹ Undervisningsmetoden har klare referanser til heutigigi og konnektivisme.

få til. Med en mindre gruppe ville dette falle mer naturlig, og nærhetspedagogikken hadde fått større spillerom.³⁰

---

³⁰ Jf. Kapittel 2.2.2.

7. Oppsummering og refleksjoner

Problemstillingen var å finne ut hva som kjennetegnet bruken av det sosialt delte mobilfotografiet som verktøy. Avslutningsvis vil jeg drøfte de viktigste erfaringene jeg har gjort meg gjennom arbeid med problemområdet opp mot det teoretiske bakteppet jeg innledningsvis gjorde rede for. Slik vil jeg gi en fruktbar refleksjon rundt - og presentere et svar på min problemstilling.

Mitt forskningsfelt er begrenset til skapende arbeid innenfor det sosialt delte mobilfotografiet. Underveis så jeg hvordan feltet innebar behov for refleksjon på ulike områder. I det følgende har jeg derfor valgt å ta utgangspunkt i områder som handler om å uttrykke seg gjennom fotografiet, om smarttelefonen som verktøy, om sosiale medier som handlingskontekst, og til slutt om erfaringen med nyere læringsstrategier. Det første området handler om det å være skapende innenfor et bestemt medium; fotografiet. Gjennom arbeid med denne oppgaven har jeg satt skaffet meg erfaring med fotografiet som kunstnerisk uttrykk generelt, og foretatt en analyse av hvordan jeg tok i bruk dette mediet spesielt. Med det andre området følger en bevisstgjøring av hvordan det å bruke smarttelefonen som verktøy i det fotografiske arbeidet påvirker uttrykk, og eventuelt skiller seg fra arbeid med vanlig fotokamera. I det tredje området gjør jeg meg noen tanker om hva delings- og kommunikasjonsperspektivet betyr for det skapende arbeidet. Med utgangspunkt i disse tre ulike områdene vil jeg veksle mellom erfaring i eget arbeid og erfaring fra de didaktiske utprøvingene, men forsøker se paralleller fra egen undersøkelse i skolen til nyere

læringsstrategier. Avslutningsvis gir jeg et kritisk etterord og skisserer hvilke funn det kan være interessant å følge opp videre.

7.1. Å uttrykke seg gjennom fotografiet

"Seeing is forgetting the name of the thing one sees"

Robert Irwin

Gjennom eget skapende arbeid, har jeg fått en større forståelse for fotografiet og dets vesen. Da jeg postet mitt første foto på Instagram, kunne det i etterkant betraktes som en symbolsk motiv; sønnen var på vei ut av fotografiet og ga rom til et nytt meningsinnhold. Til da hadde jeg anvendt fotografiet primært til å dokumentere øyeblikk, fryse tiden og fange inn ansikter og minner jeg ville huske. Jeg bar i meg en forståelseshorisont der fotografiets funksjon primært var knyttet til familiefotografiets evne til å erfare egen eksistens som en *væren i tid* (Sandbye 2001:15). Fotografiet var blitt betraktet som en mulighet til å kunne stanse tiden og få se seg selv og sine kjære utenfra. En slags støttespiller for min personlige erindring. Ved å gi slipp på denne tankegangen, og heller la meg selv fotografere intuitivt, åpnet jeg for en alternativ tilgang til fotografiet der jeg lot egen persepsjon og følelse avgjøre hva som skulle fotograferes. Dette utviklet seg til en type bevissthet der jeg stilte meg åpen for et mangfold av sanseinntrykk som

ble oversatt inn i en handling – å fotografere ble en aksjon motivert av en estetisk opplevelse³¹.

Tidlig i arbeidsprosessen ønsket jeg å undersøke denne nye innstillingen. Jeg ønsket å finne ut hvilken ny betydning fotografiet var i ferd med å få ved å analysere hva jeg så etter, og hva som fanget mitt blikk. Ved å lete etter Barthes punctumbegrep i mine egne fotografier ble jeg mer bevisst på hvordan jeg hadde brukt katedralen til å fange inn motiv som dannet mening i form av formale komposisjoner. Det ensartede formatet hadde gitt meg stramme rammer å jobbe innenfor. Å rydde i disse små firkantede flatene, ga meg en tilfredsstillelse – en tilfredsstillelse som hadde med blant annet en sanselig erfaringsbakgrunn å gjøre. Jeg lette etter noe bakenfor det som var avbildet, og fant mening i å gi billedflaten et nytt innhold. Fotografiet ble tatt i bruk som en type erindringskatalysator (Sandbye 2001) der jeg ikke lenger rekonstruerte noe som hadde vært, men splittet opp og abstraherte øyeblikk til billeduttrykk som kom til live på nye måter når de ble betraktet i etterkant. Min estetiske erfaring var en type verktøy som ble tatt i bruk når jeg intuitivt fotograferte. Når jeg i ettertid betraktet fotografiene – så var det med et blikk som var farget mitt livs erfaringer og opplevelser. Når jeg fant punctum i en liten sprekk på en flate³², var det som en fysisk lengsel – noe sanselig som ble vekket av tidligere taktil erfaring³³. Sandbye skriver om hvordan Barthes' punctum er en uendelig og subjektivt grunnlagt betydningsdannelse i fotografiet som aldri helt kan fastholdes. Når man sanser bildets punctum

---

³¹ Jf. Kapittel 2.1.2. Den estetiske erfaring

³² Jf kapittel 4.1.2.

³³ jf. Schustermans begrep om somaestetikken

skapes en imaginær symbiose med fotografiet; "...en symbiose, der rammer en tavs, førsproglig og affektiv viden. Fotografiets punctum kan ikke fuld du oppfattes gjennom analysen, men undertiden gjennom erindringen. Ofte er det tale om en detalje i bildet, der utvikler sig (dét Barthes kalder den metonymiske ekspansjonskraft), og som man genkender med kroppen" (Sandbye 2001:53). Gjennom den første fasen i eget skapende arbeid kan man med andre ord si at jeg tok i bruk fotografiet som en type erkjennelsesmedium. En formidler mellom det subjektive og det objektive i fotografiet.

Jeg var blitt bevisst hvordan jeg tok i bruk min estetiske erfaring som en type mental innstilling når jeg så på mine omgivelser i en større grad enn før; persepsjonen var skjerpet. Her ligger en parallell til hvordan Dewey så på forholdet mellom de alminnelige livsprosesser og den estetiske erfaring³⁴. Ved å binde disse sammen skapes en helhet som karakteriseres med en emosjonell kvalitet som gjennomsyrrer handlingen. For Dewey lå kunstpotensialet som en slags feiring av disse særlig intense livsøyeblikkene (Bale 2009:19).

Videre i prosessen³⁵ kan man si at jeg tok utgangspunkt i *fotografiets indeksialitet* (Sandbye 2001:67),- den henvisende relasjonen mellom det fotograferte bildet og det som var avbildet. Denne relasjonen ble ikke lenger en dokumentasjon eller et sannhetsvitne, men ble et særegent spor av noe som har vært. Denne typen spor kan igjen betraktes som *mental realisme* (Sandbye 2001:17) En realisme som er bevisst at dens

---

³⁴ Jf. Kapittel 2.1.2

³⁵ Jf. Kapittel 2.4.1

natur er en konstruksjon, men også at den er konstruert ut av noe – noe faktisk og stofflig. Indeksikaliteten blir en slags tegnfunksjon som handler om å vise til noe som har vært uten å vise til det avbildede objektet. Denne måten å abstrahere virkeligheten på ble etterhvert et motto som jeg tok i bruk for å forklare hvordan jeg arbeidet (Labbato, 2014). Videre i arbeidsprosessen ble dermed en slags utforskning av potensialet i denne tegnfunksjonen. I denne fasen kom Purcells eidetiske tilnærming³⁶ inn som et verktøy for en ytterligere bevissthetsprosess. Hans åtte eidetiske funksjoner ble en konkretisering av fotografiets indeksialitet. Gjennom denne bevissthetsprosessen kommer funksjonene teknologi og meningsfull kontekst inn som elementer som peker utover selve fotografiet, og inn mot problemområdets øvrige sentrale felt – mobiltelefonen som (teknologisk) verktøy, og det sosiale mediet som kontekst. Min erkjennelse om hvordan jeg tok i bruk fotografiet som uttrykk var med på å legge føringer på hvordan jeg skapte bilder, men type redskap og kontekst var også av betydning.

7.2. Drøfting av smarttelefonen som kulturell artefakt

“ I believe there are a number of mechanisms at work in changing my own perception. One of them is accessibility; the phone has become an extension of my cognition.”

Manuel Marques-Pita / @sejjko (superbruker)

---

³⁶ jf. Kapittel 2.4.2

Min fasinasjon for fotografiet startet med at jeg tok i bruk smarttelefonen som redskap. Arbeid med bildeuttrykk ble begrenset til en håndholdt gjenstand som rommet et stort handlingsrom. Hele bildeprosessen – fra å det å sanse mine omgivelser gjennom fotografiet, bearbeide bildeinntrykk til bildeuttrykk gjennom redigering, og videre til å kommunisere med disse bildene , samt motta tilsvarende bildeuttrykk fra hele verden – hele dette handlingsrommet knyttes til en og samme gjenstand, eller samme skjermflate. Dette kan betraktes som en kraftig innsnevring med tanke på fravær av materialitet og fysisk bearbeidelse. Men det eide en annen type kvalitet jeg finner interessant med tanke på hva som påvirker det skapende.

Gumbrecht peker på hvordan kommunikative handlinger og forsøk på å finne informasjon går via medium som medbestemmer hvordan de oppfattes³⁷. For meg handler dette om hvordan smarttelefonen føles som en del av kroppen, og derfor gir en særegen nærhet til bildene som vises på skjermen. Persepsjonen av og bevisstheten til omgivelsene endres når man har et kamera for hånden. Det digitale, immaterielle bildet på smarttelefonen bærer i seg en annen type taktil nærhet. Å se igjennom bildene på Instagram når man venter på bussen er ikke bare et spørsmål om å se på bilder, men det handler om bevegelser mellom det utsprede og det konsentrerte hvor oppmerksomheten gripes i det Gumbrecht altså beskriver som noe taktilt.

---

³⁷ Jf. Kapittel 3.1.

For å kunne se nærmere på dette komplekse handlingsrommet, velger jeg å se på smarttelefonen som et redskap – eller en kulturell artefakt - som innehar samtlige av Wartofskys funksjoner³⁸. Videre vil jeg tydeliggjøre disse tre nivåer som utgangspunkt for drøfting av smarttelefonen som skapende redskap, og trekke paralleller mellom Wartofskys artefaktnivåer og egen modell der jeg så på det å se, redigere, kommunisere og å dele som kjennetegn på smarttelefonen som skapende redskap³⁹.

7.2.1. Primær artefakt

Som primær artefakt fungerer smarttelefonen som en forlengelse av mennesket, og dermed en utvidelse av våre handlingsmuligheter. Utgangspunktet er at subjektet ikke er bevisst artefakten på dette nivået. Slik er det også med telefonen. De fleste lærer seg i dag raskt hvordan man tar i bruk telefonens ulike funksjoner; ringe til venner, surfe på nettet, fotografere o.s.v. Disse handlingene er noe som utføres automatisk når brukeren ønsker det. Wartofsky definerer også de primære artefakter som de som benyttes direkte til produksjon, slik som hammeren som slår inn en spiker – eller smarttelefonen som tar bilder. Både skoleelever og superbrukere var opptatt av hvordan smarttelefonen var enkel å ha med rundt, og dermed også enkel å ta frem når man ønsket å fotografere. Denne tilgjengeligheten endret måten man så på omgivelsene sine på. En skjerping av sanseapparatet – en utvidelse av persepsjonen. En tilstedeværelse som gjorde opplevelsen av omgivelsene mer dynamisk. Denne egenskapen har potensial når det gjelder å utvikle

---

³⁸ Jf. Kapittel 2.3.5.

³⁹ Jf. Modell 45, s.111

en type estetisk følsomhet; et ekstra kognitivt ledd for synssansen og evnen til å persipere og interagere med omgivelsene. Med dette menes ikke at denne følsomheten automatisk ligger der ved at man tar i bruk mobiltelefonen som verktøy når man fotograferer. Smarttelefonen kan i seg selv også være et passifiserende redskap som virker med motsatt hensikt,- som en passifisering av det aktivt sansende og en fokusering mot redskapet og dets fasiliteter fremfor interaksjon med omgivelsene. Den enkle tilgangen til kamera og muligheten til å fotografere ethvert øyeblikk kan også forflate sansning i den forstand at det blir så enkelt å ta snapshots at man ikke behøver å reflektere noe særlig over det. Jeg mener allikevel å ha erfart et spennende utviklingsområde når det gjelder å ta i bruk denne relativt nye kulturelle artefakten sammen med en mer analytisk og følsom holdning til omgivelser og egen persepsjon.

Dette utviklingspotensialet kan med fordel sees i sammenheng med Hohrs modell på den estetiske læreprosess⁴⁰, der han bruker følelsen som grunnleggelse erfaringsform for det estetiske. I dette følelseaspektet ligger både et *dynamisk* og et *kognitivt* område (Hohr og Pedersen 1996:18), der det dynamiske er å forstå som *emosjon* og det kognitive er *en fornemmelse* eller *noe sanselig*. Emosjonen mener jeg i denne sammenheng å tolke som den type intuisjon som gjør at man får lyst til å ta et bilde – denne fastfrysing av sanseintrykket – eller persepsjonen – som danner en type mening. Noe stemmer,- det handler om det lille “klikket” som gjør at man stopper opp. Når både jeg selv, superbrukere

---

⁴⁰ jf kapittel 2.1.3

og elever mener at det å ta i bruk smarttelefonen som fotografiske redskap har gitt oss et nytt blikk, handler dette om denne type følsomhet. Av stor betydning blir også det neste – og motsatte erfaringsform; analysen (Hohr og Pedersen 1996:19). Når jeg tok et skritt tilbake og betraktet egne fotografier, undersøkte jeg intuitivt hva jeg hadde sett etter, og hvorfor⁴¹. Dette innebar en erkjennelse der jeg forsøkte å oversette følelsen til et diskursivt språk. Her kom egen kunnskap og erfaringsbakgrunn til syne, jeg oversatte bilder til en type språk som vokste ut av en terminologi som tok utgangspunkt i hovedsakelig komposisjonelle virkemidler. Resultatet ble en konkretisering av noe som i utgangspunktet ikke var konkret, en emosjonell nøytralisering og abstraksjon. Dette aspektet ble med på å konstituere *opplevelsen* – den erfaringsform Hohr mener ligger mellom følelse og analyse. I opplevelsen ligger den symbolsk formidlede erkjennelsesformen som er formidlet gjennom et forarbeid; som jeg i denne sammenheng ser på som fotografiet. Fotografiet kan sees på som en skapt og tilsiktet form i og med at det er et resultat av en subjektiv interaksjon med omgivelsene. Fotografiet får funksjon som et sanselig symbol.

Smarttelefonen kan legge til rette for en utvidet *følsomhet* for en type estetisk tilstedeværelse, og gjennom *analyse* – en tilbaketrekning og vurdering av egen intuisjon, danner *opplevelsen* en større mening. Av betydning her blir det dynamiske forholdet mellom disse tre områdene.

---

⁴¹ jf kapittel 4.1.3

Fotografiets referensialitet blir et konkret handlingsrom som bærer et læringspotensial i seg.

7.2.2. Sekundær artefakt

Jeg har også erfart hvordan de ulike redigeringsapplikasjonene fungerte som et analyseredskap som bearbeidet motiv og uttrykk. Dette er egenskaper som karakteriserer det sekundære nivået ved artefakten, og som etterhvert er med på å gjøre det mulig å jobbe intuitivt i en skapende prosess⁴².

I bilderedigeringen kan det skje en finjustering og opprydding av den opprinnelige følelsen da man fotograferte; det lille "klikket" som avgjorde at motivet var interessant. Hva var det jeg intuitivt fanget inn, og hvordan kan jeg rendyrke dette som rørte noe i meg? Kan det ryddes opp i? Var det fargene eller formene som fanget meg? Kan jeg rendyrke fargetonene, eller gjør svarthvitt formene eller skyggene i bildet enda tydeligere? Denne type spørsmål bearbeider jeg praktisk underveis i redigeringen. Den blir en del av hvordan man interagerer med omgivelsene, og en del av det analytiske arbeidet som ikke er knyttet til ord men en type taus kunnskap og et estetisk erfaringsnivå. Å lære seg et redigeringsverktøy slik at det oppleves transparent, handler om å ha en modenhet eller ferdighet som kan læres⁴³. Dette kan sees i sammenheng med hvordan elevene gjerne var mer interessert i å teste ut ulike redigeringsverktøy enn å kunne reflektere rundt egne motiv – mens superbrukere var mest opptatt av å formidle noe gjennom sine motiv. Det

---

⁴² Jf kapittel 2.3.3.

⁴³ Jf. Technebegrepet

Redigeringen var en sentral del, men også en personliggjort finstemming av budskap og innhold. Utfordringene her var hvordan mange redigeringsapplikasjoner var veldig styrende for hvordan bildeuttrykket ble,- akkurat som bruken av Instagrams ferdige filtere. Ved å stadig utfordre elevene på å ta i bruk ulike typer redigeringsapplikasjoner, kunne jeg allikevel påvirkre de til ikke å henge seg opp i enkelte statiske uttrykk. Å leke seg med ulike stiler og visuelle språkuttrykk er viktig. Ensidig fokus på å finne en type gjennomgående stil var for mange elever hemmende; de ville finne en spesiell måte å redigere bildene sine på slik at alle bildene matchet med hverandre. For andre var denne tanken motiverende. I egen arbeidsprosess erfarte jeg selv hvordan redigeringsapplikasjonene var noe som måtte testes ut og erfares og utvikles på min egen måte før de etterhvert ble en del av mitt uttrykk.

7.2.3. Tertiær artefakt

Smarttelefonen inneholder også de *tertiære* artefakter,- altså forlengelsen av de sekundære artefakter og deres praksiser. Denne type artefakter er ikke direkte relatert til primære artefakter, men konstituerer *"a domain in which there is a free construction in the imagination of rules and operations different from those adopted for ordinary 'this-wordly' praxis"* (Wartofsky 1979:195). Smarttelefonen har for eksempel fungert som modell for hvordan den menneskelige hjernen fungerer med blant annet korttids- og langtidsminne. Tertiære artefakter er med andre ord redskaper som brukes for å forstå, resonnere, diskutere, leke, og forklare våre omgivelser,- noe som inngår i hverdagslivets ulike praksiser. Jeg

sikter her til internett generelt og sosiale bildedelingstjenester som Instagram spesielt.

Vårt eget minnesystem har to lager; korttidsminnet og langtidsminnet (Imsen 1998:115). Litt av utfordringen er at dagens bildeflom og massedelingsmentalitet gjerne blir forbundet med hvordan korttidsminnet blir stimulert. Å få digital læring også til å favne inn langtidshukommelsen er en utfordring. Ved å poengtere analyseaspektet kan jeg favne inn enkelte koder – som budskap, komposisjon, helhet og stil, og dermed gjøre det lettere å la hvert enkelt bilde henspille på et sett med gjenkjenning av kunnskap eller gjenlæring. På denne måten kan bildefloppen stimulere en følsomhet og estetisk erfaring fremfor den mer blaserte holdningen til hvert enkelt bilde. Jeg ser på den visuelle kommunikasjonen på Instagram som en tertiær artefakt der bildene man observerer innen sitt eget inspirasjonsnettverk blir å se på som en type repetisjon som stimulerer langtidsmminnet – gjennom engasjement og innlevelse i andres bilder iverksettes analysen og refleksjonen.

7.2.4. Oppsummering

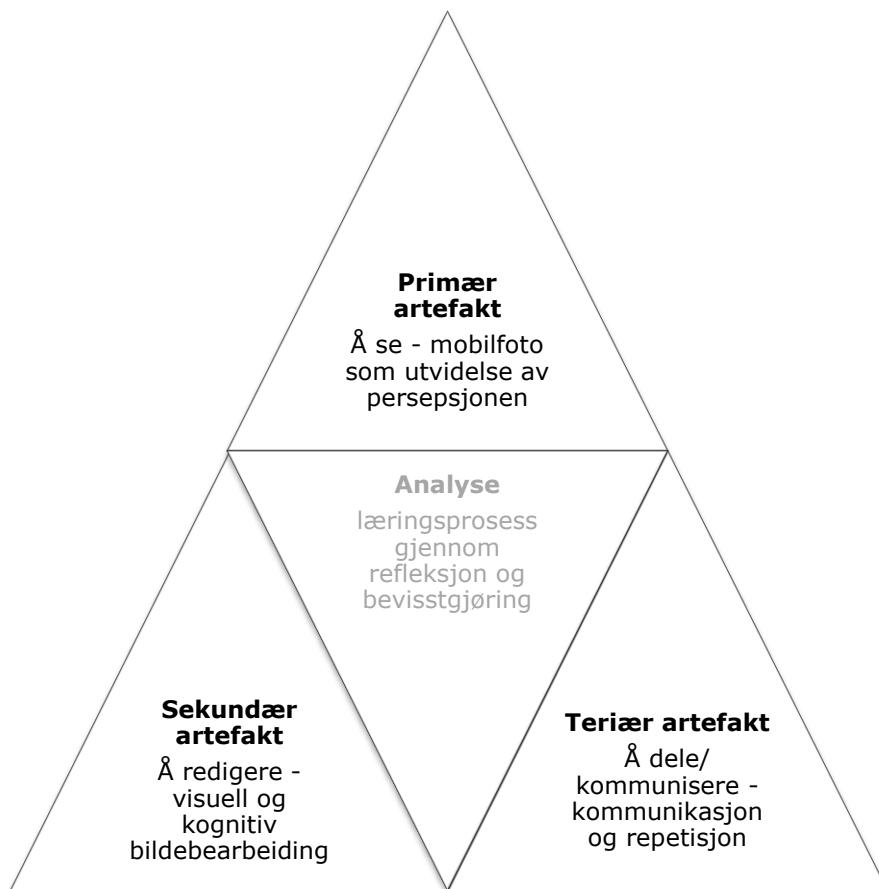
Jeg har definert egenskaper ved smarttelefonen som legger til rette for skapende arbeid forklart gjennom Wartofskys tre nivåer. De representerer en dynamisk helhet som kan sees i sammenheng med modellen jeg skisserte opp tidligere – der det *å se, redigere, dele og kommunisere* beskrev det jeg opplevde som karakteristisk ved min anvendelse av det sosialt delte mobilfotografiet.

Det å se henger sammen med smarttelefonens funksjon som kamera og som primær artefakt, og hvordan den oppleves som en bevisstgjøring og forsterkning av persepsjon og en type estetisk tilstedeværelse.

Som sekundær artefakt har smarttelefonen funksjoner som legger til rette for redigering av fotografiene. Redigeringsapplikasjonene kan fungere som en forlengelse av den kognitive og visuelle bearbeidingen av fotografi og bildeuttrykk. Å dele og å kommunisere ser jeg på som egenskaper ved smarttelefonen som tertiær artefakt. Å kunne samhandle i en virtuell virkelighet blir en måte å perspektivere virkeligheten på, som igjen kan sees på som en type erkjennelses- og læringsprosess. Dette kan imidlertid også sees på som en fremmedgjøring og forsvinning fra det fysiske her og nå. Å forsvinne inn i mobilskjermen kan være utfordrende å rettferdiggjøre, men favner allikevel inn et felt som rommer en sentral type følsomhet som er viktig å undersøke fordi den er en frukt av nyere kulturelle redskap.

De ulike kvalitetene ved de tre artefaktnivåene er dynamiske egenskaper som gjensidig kan berike hverandre gjennom refleksjon og bevisstgjøring. I illustrasjonen på neste side (Illustrasjon 8), har jeg plassert *analyse* som et område som knytter sammen de ulike egenskapene smarttelefonen har som kulturell artefakt. På denne måten knyttes praktiske handlinger sammen med tenkning og refleksjon,- et analyseperspektiv som igjen kan relateres til undervisning der man helt

konkret tar utgangspunkt i en del av elevenes livsverden og løfter den inn i en faglig relasjon og kontekst⁴⁴.

Illustrasjon 8: Smarttelefonens ulike funksjoner jf Wartofskys artefaktnivå

En dynamisk forståelse av det sosialt delte mobilfotografiet som redskap legger til rette for et læringspotensiale som ligger i bevisstgjøringen gjennom refleksjon og analyse. Det ligger ingen automatisk læring i å la elevene redigere med ulike redigeringsapplikasjoner. Elevene får heller ikke nødvendigvis erfaring med formale virkemidler eller forståelse for estetiske uttrykksformer gjennom interaksjon på sosiale bildedelingstjenester, men feltet rommer et stort læringspotensial og en bevisstgjørig som jeg mener blir mer og mer sentral innen våre fagområder.

⁴⁴ Jf. Vygotskys proksimale utviklingszone,

7.3. Deling og kommunikasjon som del av skapende arbeid

"The kinds of nets we know how to weave determine the kinds of nets we cast.

These nets, in turn, determine the kinds of fish we catch. "

(Eisner 1982:49)

Innledningsvis refererte jeg til Zack McCune sin undersøkelse av Instagrambrukere (McCune, 2011). Han fant ut hvordan den sosiale bildedelingstjenesten Instagram for enkelte ble et medium for å skape sitt eget kunstneriske uttrykk. Han beskriver i sin rapport hvordan Instagram ga mulighet for å redigere fotografiene, og at dette var noe som motiverte brukerne til å skape egne uttrykk gjennom ulike effekter og perspektiv for å imponere andre i nettsamfunnet. Dette var i hovedsak noe som fikk mange til å utrykke at smarttelefonkunst var noe som oppmuntret dem til å se nærmere på omgivelsene sine. *"All of the users I interviewed celebrated the creative aspects of iPhonography⁴⁵ and the way it altered how they went about their day. Users enjoy thinking imaginatively about the places they live and the people and events that surround them, seeing the world in new ways as they cultivate their own distinctive visual styles. It was amazing to discover that many instagram users felt the combination of a creative practice and a supportive community offered something therapeutic..."* (McCune 2011:56).

---

⁴⁵ Iphoneography er et begrep som betyr at man skaper bildeuttrykk kun ved hjelp av en iPhone. I min oppgave bruker jeg begrepet smarttelefon for også å favne inn androidtelefonene som i senere tid har fått mye av de samme funksjonene som iPhone.

I sitatet leser jeg på mange måter kjernen i min oppgave; den endrede måten å se sine omgivelser med, men også hvordan delings- og kommunikasjonsperspektivet tilfører det skapende arbeidet noe ekstra. Akkurat hva *dette ekstra* består av har vært sentralt å finne ut av – denne kombinasjonen av kreativ handling og et støttende og oppmuntrende felleskap som McCunes informanter beskriver som en nærmest terapeutisk effekt.

Først og fremst mener jeg å ha erfart en slags dokumentasjon på hvordan Gadammers oppfattelse av kunsterfaring fungerer som en type felleskaperfaring eller kommunikasjonsstiftelse⁴⁶. Etterhvert som jeg så på kommunikasjonen med andre brukere som en del av den helhetlige skapende prosessen, så jeg også hvor viktig den var for både opplevelsen av andres bilder og som betydningslag i eget bildearbeid.

Når mennesket skaper noe, og igjen evner å møte det som skapes – møter en noe av seg selv, noe åndelig, mente Hegel. Denne helhetlige erfaringen kan sees på som en kommunikasjon.

Mobilfotografiet slik jeg har erfart det i min oppgave, representerer resultatet av en arbeidsprosess som frigjøres når det er ferdigstillt – og kommunisert. Gadammers tankegang om at kunst er erfaringen mer en det tradisjonelle objektet – og at et kunstverk er en form for kommunikasjon der betrakteren spiller med, er bakgrunnen for hans spill-metafor. Videre peker han på hvordan kunstverk ikke bare er en bærer av mening, men også noe mer – noe unikt; sin atmosfære eller aura. Her får jeg

---

⁴⁶ Jf kapittel 2.1.

assosiasjoner til den visuelle stemmen jeg synes å se hos noen fotografer på Instagram – en særegenhet som ble et kjennetegn som gjennomsyret bildeuttrykkene; en stemme man kjente igjen.

Gjennom dette symbolske og unike bærer det sosialt delte mobilfotografiet et potensielt felleskap i sin fullendte form med seg; det Gadamer karakteriserer som *festen* (Bale 2009:16). Denne aktive medskapingen er mye av det som også kjennetegner den type kommunikasjon jeg erfarte på ved å dele og kommunisere. Det særegne visuelle språket som engasjerte og motiverte til videre samtale⁴⁷, og som gikk utover hvert enkelt postede bilde.

At Gadamer videre også viser til at man bør tilegne seg kunnskaper om form og innhold for å kunne delta i medskapingen av kunstverket, passer godt inn i et læringsperspektiv. Her er idet ikke kun snakk om kunnskap vedrørende fototekniske kvalifikasjoner, redigeringsferdigheter og evne til å formidle et budskap, men også å evne å kommunisere på en særegen eller personlig måte. Kunnskap som handler om å leve seg inn i andres bilder, følge de ulike brukernes daglige fotografiske fortellinger, se utviklingen og de spesifikke nyansene i hver enkelt brukers uttrykk. Først da finner det jeg opplevde som den karakteristiske felleskaperfaring og kommunikasjonsstiftelse sted. Kvaliteter som skjøv meg frem og motiverte meg til å daglig skissere ned mine egne bilder, og ta del i en kommunikativ utviklingsprosess.

Det handler konkret om å vise frem seg selv og sin måte å se verden på, og å la seg engasjere i andres blikk. På denne måten oppdager man også

---

⁴⁷ Jf kapittel 5.2.4.

nye sider ved seg selv når man ser hvordan andre uttrykker seg. Denne formen for visuell samtale og engasjement var særlig tydelig hos superbrukerne, men ikke karakteristisk for elevene som deltok i undervisningsprosjektet. Å la seg engasjere i denne særegne kommunikasjonsformen krever en faglig modenhet, kommunikativ holdning og kunnskap som kjennetegnet superbrukerne som gruppe. Elevgruppen som helhet var mest opptatt av selve bildeproduksjonen, redigering og eget uttrykk. Det var en utfordring å få de til å like hverandres bilder og engasjere seg i hverandres bildeuttrykk. Altså hadde jeg kanskje ikke funnet frem det karakteristiske visuelle språket den oppvoksende Instagramgenerasjonen var i ferd med å utvikle⁴⁸ – men et engasjement basert på mine egne interesser og min egen erfaringsbakgrunn. Enkelte av de mest engasjerte elevene viste allikevel en type kommunikativ vilje eller følsomhet som ble en inspirerende ressurs i deres arbeid underveis. Denne følsomheten falt utenfor det tradisjonelle vurderingsgrunnlaget i min undervisning, men var karakteristisk hos de som virkelig glødet underveis i mobilfotoprojektet.

Med andre ord blir denne måten å samhandle på en type *affordance*⁴⁹ som jeg som lærer har muligheten til å stimulere både innenfor visuelle fag i skolen, og i eget skapende arbeid. En type egenskap som er sentral innenfor den sosiokulturelle læringsteorien der man tar i bruk redskap og verktøy – i mitt tilfelle; smarttelefonen og sosiale bildedelingstjenester – for å bearbeide og observere vår omverden på, og hvordan denne

---

⁴⁸ Jf. Aftenpostenartikkel, kap. 1.3.4.

⁴⁹ Jf kapittel 2.3.3.

prosessen kan resultere i en type læring som elevene kan oppleve som det Säljö beskriver som en type varm kunnskap⁵⁰. Varm fordi den oppleves som noe noe nært og aktuelt, og fordi den kan beskrives som en type handling i en sosial kontekst der man inntar ulike perspektiv på virkeligheten. Jeg ser en sammenheng her til Eisners ord om evnen til å skape nettverk; hvilken type nett vi evner å få til, viser seg i den type ressurs vi får tilbake. Det fruktbare nettverket karakteriserer det vi klarer å stimulere elevene til å bruke, som igjen resulterer i den engasjerte, reflekterte og formalt og estetisk bevisste elev, – men også det vi evner å få til selv i et eget inspirasjonsnettverk.

7.4. Utprøving av og erfaring med nyere

læringsstrategier

Å undersøke "*the culture of real virtuality*"⁵¹ som kontekst for egen undervisningspraksis har gitt ulike funn. Først og fremst har det handlet om å ta i bruk en sosial bildedelingstjeneste som et naturlig og faglig inspirerende nettverk. Naturlig fordi det er en tjeneste elevene allerede tar i bruk og benytter seg av som en del av sin kommunikative hverdag. Inspirerende fordi den kan knyttes opp mot en faglig kontekst og en måte å tenke læring på som henger sammen med nyere læringsteorier⁵². Konnektivisme handler om å ta i bruk digitale tjenester og innhold som er tilgjengelig på nett på en effektiv måte. For å kunne bruke Instagram på

---

⁵⁰ Jf kapittel 2.2.

⁵¹ Jf kapittel 2.3.2.

⁵² Jf kapittel 2.1.3.

en effektiv måte innenfor undervisning i visuelle fag blir det viktig å kjenne til hvordan man for eksempel kan bygge opp nettverk som kan stimulere og engasjere på en faglig fruktbar måte. Her foreligger ingen fasitsvar, men etterhvert som jeg fikk erfaring i min måte å bygge mitt inspirasjonsnettverk på, forsøkte jeg å formidle de erfaringene jeg hadde videre til elevene. Jeg viste for eksempel frem hvilke brukerkontoer som lanserte ulike konkurranser, hvilke kontoer som presenterte brukere og deres teknikker, hvilke kontoer jeg selv ble inspirert av, og hvilke type hastagger som var gode å kunne navigere seg rundt med. Jeg var bevisst svakheten ved at det var mine, personlige erfaringer jeg refererte til. En annen person ville kanskje vist frem et annet nettverk enn mitt, og på den måten stimulert andre uttrykk enn det jeg hadde festet meg ved. Jeg ga de tilgang til min tilnærming til feltet, men var samtidig bevisst at mitt nettverk antakelig ikke var det optimale for elevene. Allikevel er dette et aspekt der kjernen innenfor *situert læring*⁵³ gir rom den lærendes egen måte å adaptere kunnskapen på. Jeg lot elevene presentere ulike kontoer de selv ble inspirert av for hverandre. Hvordan enkelte elever kunne løfte frem brukere de syntes engasjerte, var en måte å referere til sitt eget personlige nettverk. Det var en type kunnskap de selv eide tilgangen til – en inspirasjonskilde de selv hadde definert. Min opplevelse var at så lenge jeg var engasjert, og viste til min personlige erfaring – lot de fleste elevene seg smitte av mitt engasjement fremfor mitt konkrete nettverk. Selv om mange elever viste en vilje til å skape sitt eget, personlige nettverk basert på bildespråk de kjente appellerte til seg selv, var også

---

⁵³ Jf kapittel 1.3.5.

det en utfordring som jeg kunne ha jobbet mye mer med. Mange av elevene hadde en innstilling der de tross alt var i skolen – og var innstilt på at det viktigste var å produsere bilder til læreren, og ikke for seg selv. Jeg erfarte allikevel potensialet i å la både meg elevene og jeg som både privatperson og lærer utforske kommunikasjonsmulighetene og potensialet for å forstå og lære sammen med andre i et nettverk som Instagram.

Det at jeg selv hadde en utforskende holdning på linje med elevenes, kan sees i lys av heutigagogibegrepets tanke om at læreren skal fungere som en guide som legger forutsetningene til rette for at andre kan lære. Når jeg lanserte utfordringer i form av ulike tagger som definerte et problemområde de skulle løse, kunne de til dels undersøke taggen og se hvordan andre hadde løst utfordringen⁵⁴ i tillegg til å se hvordan jeg løste oppgaven på min personlige konto. Det ble lagt til rette for en lek med uttrykk, der jeg også spilte med. Det å skape sammen med elevene på denne måten er spennende, men kan oppleves problematisk når man skal vurdere elevene men ikke seg selv. Å legge inn klasseromssamtalen og refleksjonsnivå som vurderingskriterie er en hjelp her - altså at jeg som lærer legger til rette for å kunne bruke bildene som postes som utgangspunkt for den faglige samtalen i klasserommet.

---

⁵⁴ For eksempel #vanishinslines_nvgs

7.4.1. Mellom subjektivering og kommunikasjon

Hvordan vi iscenesetter oss selv gjennom sosiale medier er et produkt av medialiseringen av samfunnet. Dette har vært en viktig faktor i underveis i oppgaven. Elevene jeg forholder meg til lever i en tilværelse der denne form for subjektivering er en naturlig del av hverdagen. Å se på subjektiveringen som en selvfølgelighet er også noe Ziehe har reflektert over i senere tid. I en artikkel i danske Weekendavisen 2006 beskriver Ziehe hvordan reformpedagogikken er blitt innhentet av virkeligheten, og hvordan dagens unge tar i bruk tre hovedstrategier på en mer selvfølgelig måte å møte et dagens komplekse samfunn på enn før; subjektivering, ontologisering og estetisering; *"Subjektivering betyr en trang til inderliggjørelse og personlig engagement. Ting og projekter skal virke relevante og vedkommende for den enkelte. Intuition og følelser bliver parametre og referncepunkter i forholdet til en selv og til andre mennesker. Ontologisering betyr en trang til at finde eller genfinde en mening og autenticitet i en verden hvor alt flimrer og virker tilfældigt. Man leder efter dybere mening. Æstetisering eller potensering medfører endelig, at ting og handlinger skal lades med betydning gennem symboler og livsfølelsen skal være intens..."* (Vestegaard, 2004) Samtidig med dette, peker han på hvordan intimsfæren også siver ut i det offentlige rum, og skolekulturen beveger seg mot det uformelle. Tiden er blitt reformpedagogisk, og dermed bør skolen bevege seg videre, mener Ziehe. *"Elevene har en form for tunnelsyn, og i deres indre verden er der såkaldte relevanskorridorer, der kun det der har umiddelbar interesse bliver sluppet inn. Det bliver skolens store udfordring at bryde disse mentale egenverdener hos eleverne opp. Lærerne skal åpne andre*

horisonter for de unge, i en stadig vekselvirkning mellom det fremmede og det velkente”(Vestegaard, 2004).

Denne vekselvirkningen krever en lærer som noen ganger fyller på stoff, og noen ganger lar elevene jobbe selvstendig – men som også evner å styre elevgruppen med en autentisk personlighet. Læreren bør våge å være personlig, men også åpne et rom der både elever og lærer kan unngå å bli for personlig. En slik holdning kan sees i sammenheng med resultatene av Hatties undersøkelse, der det påpekes at læreren skal være en tydelig person som skal veilede eleven slik at eleven selv skal kunne bedømme egne prestasjoner⁵⁵.

Når jeg setter min egen undersøkelse inn i denne konteksten, ser jeg hvordan elevene helt konkret har tatt utgangspunkt i både subjektivering, ontologisering og estetisering, slik Ziehe fremhever. Subjektiveringen ser jeg i elevenes oppfattelse av at arbeidet følte relevant ved bruk et sosialt medie der de med egne brukerkonto kunne definere seg selv og sin stil i det offentlig virtuelle samfunn.⁵⁶ Det ontologiske aspekt sees idet meningsfulle ved å kunne lete etter seg selv eller møte andre i et visuelt språk, og estetisering gjennom det at man faktisk arbeider med bilder og konkrete symboler – gjennom aktivt visuell kommunikasjon og engasjement.

Min rolle var å sette opp spillereglene på en fruktbar måte⁵⁷; men også å kunne veksle mellom det å la elevene lære gjennom eget nettverk og samle de og diskutere bildene sammen med de. Det å se viktigheten av

---

⁵⁵ Jf kapittel 2.2.1

⁵⁶ Jf kapittel 6.2.1

⁵⁷ Jf kapittel 6.1.4

nærhetspedagogikkens⁵⁸ sømløse og naturlige flyt mellom det nettbaserte og det fysiske læringsrommet ser jeg i ettertid som meget relevant. I min didaktiske undersøkelse erfarte jeg hvordan muligheten til å samle elevene og snakke om hvert enkelt bilde, la elevene peke på komposisjonelle virkemidler, beskrive uttrykk og assosiasjoner og å gi hverandre muntlig tilbakemelding rommet et effektivt læringspotensial. Et læringspotensial jeg fikk utnyttet best ved en liten gruppe elever. Under pilotprosjektet var det enklere å få til en bedre dialog med elevene underveis fordi de var færre, og dermed ble det enklere å samle de og kunne samtale om hver enkelt elevs arbeidsprosess. Denne nærheten savnet jeg i neste undervisningsperiode, og dermed også mye av den gode dialogen jeg opplevde som en viktig forutsetning for analyse og refleksjonsområdet.

Muligheten for å veksle mellom det å hente inspirasjon fra eget nettverk og individuelle erfaringer, for så å sette ord på dette i et fysisk læringsrom, resulterte i en dynamisk lærings situasjon der jeg var sammen med elevene om å se nye måter å uttrykke seg på som vi kunne reflektere rundt. Måter som handlet om bevissthet rundt og evne til å sette ord på visuell kommunikasjon; analysen⁵⁹. På denne måten ble bevisst kommunikasjon og evne til å engasjere seg i visuelle uttrykksformer en dynamisk del av egen subjektivering.

---

⁵⁸ Jf kapittel 2.2.2

⁵⁹ Jf kapittel 7.3. – analysen som kobler sammen de tre nivåene ved smarttelefonen som kulturell artefakt

Jeg skrev tidligere om hvordan Illeris tok utgangspunkt i Ziehes tidlige begrep om desentrering⁶⁰ – der tanken var å gi de unge en mulighet til å tre ut av seg selv, og posisjonering ble en metode for å kunne slippe ut av en fastlagt identitetsforestilling i møte med samtidens ulike kunstuttrykk. Den relasjonelle estetikken ble valgt som referanse på grunn av tanken om at kunstverket ikke er det geniale subjekt, men noe som kan avkodes individuelt. Dette var et gunstig utgangspunkt for å nå frem til elevene. Denne tankemåten er fortsatt aktuell i dag, og jeg har selv erfart hvordan metoden er godt egnet til bruk i møte med samtidskunst.

I min undervisning opplever jeg i mindre grad enn før å få muligheten til å oppleve de fysiske kunstinstitusjonene med elevene⁶¹. Samtidig ser jeg hvordan tilgangen på kunstneriske uttrykk blir lettere tilgjengelig på nett. Kunsthierarkiet på mange måter flatet ut ved at fler får kommunisert sin kunst via internett. Hva som går tapt ved å ikke oppleve det fysiske kunstrommet kan diskuteres, akkurat som effekten av det utflatede kunsthierarkiet.

I min oppgave har jeg imidlertid forsøkt rette oppmerksomhet på hvordan vi kan bruke bildedelingskulturen som et konkret visuelt læringsverktøy. Jeg har ønsket å unngå fokusering på populærkulturens tendens til å måtte dele og formidle hver eneste opplevelse ved hjelp av bilder, for heller å se på Instagram som en portal som åpner for et læringsperspektiv der skapende mennesker tilbyr innsyn og

---

⁶⁰ Jf. Kapittel 2.1.3.

⁶¹ Grunnen til dette er hovedsakelig fordi jeg pr i dag underviser ved medier og kommunikasjon, og ikke formgivingsfag .

kommunikasjon i egne galleri. Dette definerer et nytt og spennende område som jeg mener er en viktig del av vår samtids karakteristiske uttrykksformer.

Å kunne bruke et av populærkunsturens fenomen som sentralt kunstfelt kan innebære en endring i synet på de læringsprosesser jeg tidligere nevnte. For å vise hvordan jeg tenker endringen, har jeg satt opp en illustrasjon basert på Illeris modell (Illustrasjon 9, s.182). I denne illustrasjonen bygger jeg videre på det performative nivå. Jeg foreslår et kommunikativt nivå der evne til å selv kommunisere gjennom og oppleve andres formarbeid sees på som en dynamisk helhet. Elevenes behov for subjektivering er byttet ut med behovet for en faktisk tilstedeværelse. En tilstedeværelse der eleven kan tre ut av seg selv og utforske sine omgivelser; fysiske som virtuelle. Denne tilstedeværelsen motiverer til en type kommunikasjon som bygger på en type følsomhet og opplevelse som bygger på den type refleksjon og erkjennelse analysen gir. I analysedelen kommer læreren inn som en sentral person som deler sin kunnskap om formale virkemidler og uttrykk.

Videre foreslår jeg en plassering av smarttelefonen som skapende verktøy inn i samme kontekst. Her danner dens egenskap som primær artefakt rammer for persepsjon og visuell tilstedeværelse - å se.

Kommunikasjonsaspektet illustreres som teriær artefakt – der delinsperspektiv og repetisjon av møte med visuelle uttrykk kan skjerpe følsomheten gjennom fokus på kvaliteter ved det sekundære nivå; der bilderedigering og bearbeiding av bildeuttrykk smeltes sammen med det kognitive.

ERKJENNELSESTEORETISK NIVÅ				
Følelse		Opplevelse		Analyse
Førsymbolsk erkjennelse	>	Symbolsk formidlet erkjennelse	<	Diskursivt formidlet erkjennelse
DIDAKTISK NIVÅ				
Sansning		Praksis		Refleksjon
Kontakt med indre og ytre virkelighet	>	Resepsjon og produksjon av bilder	>	Bildeanalytiske undersøkelser
PERFORMATIVT NIVÅ				
Subjektivisering		Iscenesettelse		Posisjonering
Å finne seg selv		Å skape relasjonsmuligheter		Å utprøve strategier
KOMMUNIKATIVT NIVÅ				
tilstedeværelse	>	Kommunikasjon	<	analyse
Sanselig bevissthet Utforskende holdning til omgivelsene		Evne til å oppleve og kommunisere eget og andres forarbeid – gjennom en helhetlig og symbolsk forståelsesform		(formale virkemidler) Refleksjon og erkjennelse – som grunnlag for visuell våkenhet og kompetanse
SMARTTELEFONEN SOM KULTURELL ARTEFAKT OG SKAPENDE VERKTØY				
Primær artefakt	>	Tertiær artefakt	<	Sekundær artefakt
Å se – mobilfoto som utvidelse av persepsjonen		Å dele/kommunisere – kommunikasjon og repetisjon		Å redigere – visuell og kognitiv bildebearbeiding

Illustrasjon 9: En videreføring av estetiske læringsprosesser

I didaktisk kontekst handler dette helt konkret om hvordan elevene kan skaffe seg *kunnskap om og erfaringer med formale virkemidler* gjennom en bevisstgjøring av forholdet mellom de tre nivåene jeg har beskrevet. I refleksjon rundt egen bildeproduksjon blir målet å kunne analysere formale virkemidler. Når målet for visuelle kunsthøgskole er at de *utvikler en visuell våkenhet, og et estetisk språk* ser jeg dette i lys av den visuelle følsomheten smarttelefonen kan legge til rette for – og hvordan det visuelle språket blir tydeliggjort i en virtuell og visuell virkelighet. Når målet er å utvikle en type *kulturell kompetanse for å forstå estetiske uttrykksformer i egen og andres kultur*⁶², mener jeg at del sosialt delte mobilfotografiet er et redskap som på en genuin måte legger til rette for denne type kunnskapsproduksjon ved at det bærer i seg alle tre nivåer.

7.5. Konklusjon

Problemstillingen var å finne ut hva som kjennetegner bruk av det sosialt delte mobilfotografiet som et verktøy for bildeskaping.

Utgangspunktet for undersøkelsen var å skaffe meg personlig erfaring med fotografiet som kunstnerisk uttrykksform. Underveis i prosessen så jeg hvordan en intuitiv tilnærming til mediet sammen med en parallell analyse av dette åpnet for fotografiet som en erindringskatalysator der abstrahering av faktiske øyeblikk ble uttrykk jeg fant engasjerende og interessant å jobbe med. Slik handlet fotografiet ikke lenger om å dokumentere øyeblikket, men å skape bildeuttrykk.

---

⁶² Kunnskapsløftet, <http://www.udir.no/kl06/ST2/>

Videre så jeg hvordan smarttelefonen la til rette for en skjerping av perspepsjonen. Gjennom egen erfaring, intervju med superbrukere og innhenting av data fra elever, kunne jeg dokumentere hvordan mobilkamera for svært mange fungerte som en utvidet del av kroppen og en utvidelse av sanseapparatet og dermed åpnet for en type tilstedeværelse som gjorde at vi så på våre omgivelser med et nytt type blikk. Dette nye blikket henger også sammen med min egen erfaring av å finne et nytt, intuitivt handlingsrom i fotografet jeg tidligere ikke var bevisst. Redigeringsapplikasjonene stimulerte videre til en lek og en forsterkning av de ulike bildeuttrykkene som igjen inspirerte til en personliggjøring av det fotografiske uttrykket. I dette handlingsrommet mener jeg det finnes et rikt læringspotensiale ved å kunne bidra til å utvikle evnen til å beskrive, vurdere og ha en kritisk holdning til ulike bildeuttrykk.

Dagens samfunn bombarderes av bilder, og sosiale medier som bildedelingstjenesten Instagram tilbyr en tilgang til en enorm mengde fotografier fra hele verden. Gjennom eget engasjement har jeg erfart hvordan plattformen kan brukes som et individuelt tilpasset inspirasjonsnettverk. Gjennom analyse og refleksjon over eget bildearbeid står man også bedre rustet til å kunne ha en visuell våkenhet og kompetanse i møte med andres bildeuttrykk. Å kunne kommunisere med bilder handler også om å sette seg inn i andres måte å tenke på. Det sosialt delte mobilfotografiet åpnet for en en levende kommunikasjonsform der man møter mennesker med en spesiell type følsomhet som jeg mener er sentral i det estetiske språket og den type

visuell våkenhet vårt fagområde bør ha som mål å stimulere fordi den rommer et potensial for konsentrasjon og faglig fokus midt i internettets bildemylder. Samlet sett beskriver dette egenskaper ved det sosialt delte mobilfotografiet som en skapt form, et sanselig symbol og resultat av interaksjon med omgivelsene.

Innledningsvis i denne oppgaven ville jeg finne ut av hvilke type ferdigheter en kunst- og håndverkslærer bør ha for å kunne utnytte potensialet innenfor delingskulturen. Svaret handler om å ha de samme grunnleggende ferdighetene som tradisjonelt forventes, men å i tillegg ha en dynamisk og generøs innstilling til utradisjonelle læringsarenaer. Gjennom eget engasjement på Instagram har jeg funnet en trygghet, men også troverdighet overfor både elever og andre brukere. Å våge å dele egne uttrykk har gjort meg sikrere og mer reflektert over eget bildearbeid. Denne tryggheten og troverdigheten gir meg en mulighet til ikke bare å møte elevene i et felt de selv er komfortable med, men jeg kan også dra nytte av et mer utflatet kunsthierarki. Utflatet fordi en stor mengde kunstneriske uttrykk er å finne et tastetrykk unna. Å kunne være en veileder eller guide i en slik situasjon gir meg en mulighet til å utnytte ressursene som ligger i sosiale medier.

Min undersøkelse har vært av subjektiv art. Erfaringene jeg har gjort har vært basert på min egen opplevelse av problemområde, og er farget av egen erfaringsbakgrunn, interessefelt og skapertrang. Gjennom engasjement og deltakelse har jeg allikevel sett hvordan man både kan påvirke og la seg påvirke innenfor en dynamisk læringsarena som ikke

begrenser seg til klasserommet, men som like fullt kan utnyttes i klasserommet. Bruk av sosiale medier i undervisningen er et omdiskutert tema. Det som allikevel gjør min undersøkelse relevant er at jeg har forsøkt å fokusere utenom det teknologiske og den ytre iscenesettelsen - og heller undersøke hvordan jeg kan mestre en ny pedagogisk utfordring ved å finne konturen av en ny type kunnskap som vokser frem i dagens samfunn. Sosiale medier skaper nye arbeidsbetingelser i skolen, og denne rapporten dokumenterer én måte å løse dette på.

7.6. Veien videre

Mitt problemområde tilhører en visuell samtid som er i kraftig utvikling ved at teknologi og måter å kommunisere på stadig avanseres. Hvordan vi analyserer bildekommunikasjon og visuelle forbindelser gjennom sosiale medier gjør at vi kan forstå nettverk på nye måter. I min oppgave har jeg tatt for meg én sosial bildedelingstjeneste og min tilgang til denne, men det vil fremover dukke opp andre og nye tjenester som vil prege vår visuelle samtid på ulike måter. Hvordan disse fenomenene påvirker synet på hva visuell forståelse og modenhet er, vil være et viktig forskningsområde for vårt fagområde i tiden fremover. Mediene oppleves som en naturlig del av hverdagen – derfor blir det også sentralt å søke kunnskap om hvordan estetiske læringsprosesser kan tilføres mediene.

Digitaliseringen av menneskers kommunikasjon kan også problematiseres i langt større grad enn det jeg har gjort i min oppgave. Å se begrensninger ved og å ha en kritisk holdning til nyere medier er viktig.

Jeg har allikevel forsøkt å se muligheter og kjennetegn innenfor en nisje av vår samtid, og erfart et skapende handlingsrom innenfor en meget begrenset fysisk sfære; mellom mitt blikk, mine fingre og en skjerm. Et handlingsrom som representerer en type konsentrasjon og estetisk tilstedeværelse som er relevant når vi står overfor et behov for fornyelse av eget fagområde⁶³.

Det digitale bildets immaterialitet står i sterk kontrast til kunst- og håndverksfagets grunnleggende verdier om det aktivt sansende mennesket der kjennskap til ulike materialer og håndverksteknikker er sentral. Mediesamfunnet kan beskrives som fremmedgjørende; angsten for materialene blir en konsekvens av det økende digitale handlingsrommet. Hvilke verdier som går tapt, eller hvordan digitale og materielle egenskaper kan fungere sammen ville være et interessant forskningsområde for fremtiden.

Jeg har undersøkt en måte å ta i bruk sosiale medier i undervisningen som jeg tror kan utvikles videre. I etterkant av dokumentert didaktisk undersøkelse, har jeg gjennomført tre nye Instagramprosjekt ved egen skole. Det er mange av de de samme elevene som går igjen i disse prosjektene, og vi forsøker sammen å utvikle konseptet. Elevene er selv med på å styre tema og rammer for periodene. Jeg ser hvordan

---

⁶³ 28.april, 2014 var det et åpent møte med tema "*Kunstfag i morgendagens skole*" på Litteraturhuset, Oslo. Her understreker Sten Ludviksen (leder av Ludviksen-utvalget) hvor viktig det er at vi tar regigrep om eget fag og fokuserer på hvilken betydning faget skal ha fremover. Vi – som alle andre fag – trenger en fagfornyning der vi med et mer moderne og relevant fokus kan fremme det som er dagens elevers største utfordring; evne til konsentrasjon.

arbeidsmåten stimulerer idéarbeid, og hvordan man ved å betrakte de fotografiske uttrykkene som skisser fremfor endelige verk stimulerer en mer leken holdning, Neste år kommer jeg derfor til å ta i bruk det sosialt delte mobilfotografiet som en metode for å dokumentere og utvikle idéer som ledd i andre oppgaver. Opplevelsen elevene hadde av å kunne leke seg med bildeuttrykk og føle at de arbeidet kreativt på en ny måte rommer et felt jeg ser på som spennende.

8. Litteraturliste

Amundsen H.B. (2008) *Fotografi, fenomenologi og nærværserfaring*. Masteroppgave i estetikk, fordypning kunsthistorie, IFIKK, UiO

Anderson, T. (2011). *Theories for Learning with Emerging Technologies*. I: G.Veletsianos, red. *Issues in Distance Education*. Athabasca University.

Bale, K. (2009). *Estetikk. En innføring*. Pax forlag AS, Oslo.

Barthes, R. (2001). *Det lyse rommet. Tanker om fotografiet*. Artes. Pax Forlag A/S. Oslo.

Castells, M. (1996). *The Information Age: Economy, Society and Culture Vol.I: The Rise of the Network Society*. Cambridge MA. Oxford UK: Blackwell Publishers

Chandler, L., Livingston, D. (2012) *Instagram – instant nostalgia. Reframing the Authentic: photography, mobile technologies and the visual language of digital imperfection*
<http://www.inter-disciplinary.net/at-the-interface/wp-content/uploads/2012/05/chandlervlpaper.pdf>

Cole, M. (1996). *Cultural psychology: A once and future discipline*. Cambridge, MA: The Belknap Press of Harvard University Press.

Freire, P. Og Marcedo D. (1987): *Literacy: Reading the word and the world*. South Hadly, MA: Bergin and Garvey

Gadamer, H. G. (2003). *Forståelsens filosofi*. J. W. Cappelens Forlag A/S Oslo

Gibson, J.J. (1986). *The Ecological Approach to Visual Perception*. Boston: Houghton Mifflin.

Gumbrecht, H. U. (2004). *Production of Presence - What meaning cannot convey*. Stanford, California: Stanford University Press.

Gustavsson, B. (2007). *Hans Georg Gadamer: Att som i leken förstå*. Steinsholt, K. Løvlie, L (Red). *Pedagogikkens mange ansikter* (s. 497-510). Universitetsforlaget. Oslo

Halvorsen, EM. (2005) *Forskning gjennom skapende arbeid? Et fenomenologisk-hermeneutisk utgangspunkt for en drøfting av kunstfaglig FoU-arbeid*, Avdeling for estetiske fag, folkekultur og lærerutdanning (Notodden)

Halvorsen, E.M. (2007) *Kunstfaglig og pedagogisk FoU. Nærhet, distanse, dokumentasjon*. Høyskoleforlaget,

Halvorsen, E.M.(2008)*Didaktikk for grunnskolen* red E.M. Halvorsen, Fagbokforlaget, Oslo.

Hattie, J. (2010). *Visible learning. A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement*. Routhledge

Hauge, T. E., Lund, A. og Vestøl, J. M. (red) (2007) *Undervisning i endring. IKT, aktivitet, design*. Abstrakt forlag

Hillestad, A. (2002). *Hindrer grensesnittet brukerens forståels? En diskusjon av forholdet mellom brukergrensesnittet og brukerens forståelse av den personlige datamaskinen*. Hovedoppgave i pedagogikk. Universitetet i Oslo.

Hjardemaal, F. R. (2011). Vitenskapsteori, I: Thor Arnfinn Kleven (red.), *Innføring i pedagogisk forskningsmetode. En hjelp til kritisk tolking og vurdering*. UNIPUB

Hjarvand, S. (2008). *En verden av medier. Medialiseringen af politik, sprog, religion og leg*. Fredriksberg: Samfunnslitteratur.

Hohr H., og Pedersen K. (1996) *Perspektiver på æstetiske læreprocesser*. Dansk lærerforening

Hung, D. (2002) *Situated cognition and problem-based learning: implications for learning and instruction with technology*. Journal of Interactive Learning Research, 13(4), 393-415

Illeris, H. (2006). *Æstetiske læreprosesser i et senmoderne perspektiv – fra Uttryck, intryck, astryck. Lärande, estetiske uttrycksformer och forskning*. U.P. Lundgren, Vetenskapsrådets rapportserie 4/06

Imsen, G. (2008). *Elevenes verden – Innføring i pedagogisk psykologi* (4.utg). Oslo: Universitetsforlaget

Ingold, T. (2000). *The Perception of the Environment: Essays on Livelihood, Dwelling and Skill*. London: Routledge

Jackson, Ida (2010): *Sosiale medier – hvordan ta over verden futen å gå ut av huset*. Oslo: Aschehoug forlag AS.

Jarvis, P. (2002) *Praktiker-forskeren : utvikling af teori fra praksis*. Læringsarenaer. Alinea A/S, København.

Krauss, R. E. (2002) *Rutenett fra Avantgardens originalitet og andre modernistiske myter*. Artes. Pax Forlag A/S, Oslo.

Kolb, A. Y., Kolb, D. A. (2009). In Armstrong, S. J. & Fukami, C. (Ed.), *Experiential learning theory: A dynamic, holistic approach to management learning, education and development*. London: Sage Publications
Handbook of Management Learning, Education and Development.

Krokan, A. (2012). *Smart læring : hvordan IKT og sosiale medier endrer læring*. Bergen: Fagbokforl. Vigmostad og Bjørke.

Labbato, C. (2014) *Abstracting the Essence: A Conversation with Kristine by Crystal Labbato*. Posted by Anna Cox, Feature in Wearejuxt.

<http://www.wearejuxt.com/2014/01/22/kristine-norlander/>

Lave, J., & Wenger, E. (2003). *Situeret læring - og andre tekster*. København: Reitzel.

Løvlie, L. (2007) *Den estetiske erfaringen*. Nordisk pedagogikk. Nr 10(1)1-18.

McCune, Z. (2011) *Consumer Production in Social Media Networks; A Case Study of the "Instagram" iPhone App*. Dissertation for M.Phil in Modern Society & Global. Transformation at the University of Cambridge
<http://thames2thayer.com/portfolio/a-study-of-instagram/>

Merleau-Ponty, M. (1999). *Om sprogets fænomenologi - udvalgte tekster*. København, Gyldendal.

Norman, D.A. (1999) *The Invisible Computer*. The MIT Press. Cambridge, Massachusetts

Purcell, C.L. (2010) *"Phenomenology of a Photograph, or: How to use Eidetic Phenomenology"* PhaenEx5,no1 (spring/summer 2010):12-14
<http://amr.uwindsor.ca/ojs/leddy/index.php/phaenex/article/viewFile/2864/2395>

Rheingold, H. (2012). *Net Smart – How to Thrive Online*. The MIT Press. Cambridge, Massachusetts. London, England.

Ryen, Anne (2002). *Det kvalitative intervjuet. Fra vitenskapsteori til feltarbeid*. Fagbokforlaget.

Sandbye, M. (2001). *Mindesmærker. Tid og erindring i fotografiet*. Rævens Sorte Bibliotek.

Schanning, E. 1998. *Hans-Georg Gadamer*. I: Eriksen, T, B (Red). Vestens tenkere. Bind 3 (s. 313-323) 4. opplag. Aschehoug. Oslo

Säljö, R (2001). *Læring i praksis, et sosiokulturellt perspektiv*. Cappelen akademiske, Oslo.

Säljö, R. (2006). *Læring og kulturelle redskaper; om læreprosesser og den kollektive hukommelsen*. Cappelen akademiske, Oslo.

Tin, M.B. (2007) *De første formene: folkekunstens abstrakte formspråk*, Novus, Oslo

Veraas, H. R. Aa. (2004). *Om å lære gjennom erfaring... En studie omkring særtrekk ved erfaringslæring relatert til freining i leire*. Hovedfagsoppgave i forming, Høgskolen i Telemark, Notodden

Vestergaard, A.M. (2006.) *En guru krydser sit spor*, art. i *Weekendavisen* 3. november 2006, Ideer s. 4.

Wartofsky, M. W. (1979). *Models: Representation and Scientific Understanding*. Dordrecht: Reidel.

Wyller, T. (2011) *Hva er tid*. Universitetsforlaget, Oslo.

Ziehe, T. (1989) *Kulturanalyser, ungdom, utbildning, modernitet*.
Stockholm: Symposiom bibliotek.

Ørstavik, M. (2013) *Ungdom kan et språk de voksne ikke kan*, art. i
Aftenposten 15. juni 2013, Kultur s. 12

9. Oversikt over bilder og illustrasjoner

Egne bilder/fotografier

Bildeserie 1: Organiske linjer.....	74
Bildeserie 2: Statistiske , diagonale linjer	75
Bildeserie 3: Vertikale, diagonale og horisontale linjer	75
Bildeserie 4: Vertikale og horisontale linjer	76
Bildeserie 5: Horisontal linje.....	77
Bildeserie 6: Det rene.....	78
Bilde 7: Eksempel på punctum	78
Bilde 8 - 10: Eksempel, inskripsjon	87
Bilde 11-13: Eksempel, utsnitt	89
Bilde 14-16: Eksempel, romlighet	92
Bilde 17-19: Eksempel, tidsopplevelse.....	94
Bilde 20-22: Eksempel, bildets minimale intensjon.....	94
Bilde 23-25: Eksempel, kontekst	96
Bilde 26-28: Eksempel, teknologi.....	96
Bilde 29-31: Eksempel, det synliggjorte.....	96
Bilde 32-34: Eksempel, å se – del 1	101
Bilde 35-37: Eksempel, å se – del 2	102
Bilde 38: Eksempel, å redigere - originalbilde.....	104
Bilde 39: Eksempel, å redigere – redigert i snapseed.....	101
Bilde 40: Eksempel, å redigere – endelig bilde, redigert i vsocam.....	102
Bilde 41: Mitt første Instagrambilde	102

Superbrukernes bilder/fotografier

Bilde 42; Fotograf Dirk Bakker (@macenzo).....	104
Bilde 42: Fotograf Yuri Tuma (@ytuma).....	118
Bilde 43: Fotograf Manuel Pita (@sejkko).....	118
Bilde 44; Fotograf Christina Andersen (@cirkeline).....	119
Bilde 45; Fotograf Luis Octavio Costa (@kitato).....	119

Bilde 46; Fotograf Nicanor Garcia (@nicanorgarcia)	119
Bilde 47; Fotograf Ana Mar (@ana_mar).....	122
Bilde 58: Fotograf @missmih.....	136
Bilde 59; Fotograf @missmih.....	136

Elevenes bilder/fotografier

Bilde 60: Elevarbeid, @angehatungimana (#myself_nvgs).....	138
Bilde 61: Elevarbeid, @heddafloberg (#myself_nvgs)	138
Bilde 62: Elevarbeid, @idaceline_nvgs (#myself_nvgs)	138
Bilde 63: Elevarbeid, @malin_nvgs (#abstract_nvgs).....	138
Bilde 64: Elevarbeid, @tgifriida (#abstract_nvgs)	138
Bilde 65: Elevarbeid, @thomaswiik_nvgs (#abstract_nvgs).....	138
Bilde 66: Elevarbeid, @mathias_nvgs (#vanishingpont_nvgs)	139
Bilde 67: Elevarbeid, @heddafloberg (#vanishingpont_nvgs)	139
Bilde 68: Elevarbeid, @idammh (#vanishingpont_nvgs)	139
Bilde 69: Elevarbeid, @malin_nvgs (#white_nvgs).....	139
Bilde 70: Elevarbeid, @thomaswiik_nvgs (#white_nvgs)	139
Bilde 71: Elevarbeid, @larsson_nvgs (#white_nvgs)	139
Bilde 72: Elevarbeid, @lykkefrosken (#minimal_nvgs)	140
Bilde 73: Elevarbeid, @klinkeling (#minimal_nvgs).....	140
Bilde 74: Elevarbeid, @tord_jensen (#minimal_nvgs)	140
Bilde 75: Elevarbeid, @cecilie_nvgs (#architecture_nvgs).....	141
Bilde 76: Elevarbeid, @angehatungimana (#architecture_nvgs)	141
Bilde 77: Elevarbeid, @anette2kmc (#architecture_nvgs)	141
Bilde 78: Elevarbeid, @anette2kmc (#bwstreetphotography_nvgs) ...	141
Bilde 79: Elevarbeid, @scholiast2 (#bwstreetphotography_nvgs)	141
Bilde 80: Elevarbeid, @thomaswiik_nvgs (#bwstreetphotography).....	141
Bilde 81: Elevarbeid, @martine_nvgs (#smallpeoplebigspaces_nvgs)..	142
Bilde 82: Elevarbeid, @martine_nvgs (#smallpeoplebigspaces_nvgs)..	142
Bilde 83: Elevarbeid, @katulien (#smallpeoplebigspaces_nvgs).....	142
Bilde 84: Elevarbeid, @emilie_nvgs (#fusion_nvgs)	142
Bilde 85: Elevarbeid, @klinkeling (#fusion_nvgs)	142

Bilde 86: Elevarbeid, @cecilie_vgs (#fusion_nvgs).....	142
Bilde 87: Elevarbeid, @martine_nvgs (#portrait_nvgs).....	143
Bilde 88: Elevarbeid, @klinkeling (#portrait_nvgs)	143
Bilde 89: Elevarbeid, @larsson_nvgs (#portrait_nvgs)	143
Bilde 90: Elevarbeid, @dammyr1 (#silhouette_nvgs)	143
Bilde 91: Elevarbeid, @katulien (#silhouette_nvgs)	143
Bilde 92: Elevarbeid, @martine_nvgs (#silhouette_nvgs)	143
Bilde 93: Elevarbeid, @olno_nvgs (#inspired_nvgs @lakarlotta).....	144
Bilde 94: Elevarbeid, @nvgs_96 (#inspired_nvgs @minehost).....	144
Bilde 95: Elevarbeid, @katulien (#inspired_nvgs @_ondikoi)	144
Bilde 96: Elevarbeid, @aurora_raa (#16X9_nvgs)	145
Bilde 97: Elevarbeid, @scholiast2 (#16X9_nvgs)	145
Bilde 98: Elevarbeid, @cecilie_vgs (#16X9_nvgs).....	145
Bilde 99: Elevarbeid, @aurora_raa (#redthursday_nvgs).....	145
Bilde 100: Elevarbeid, @tord_jensen (#redthursday_nvgs).....	145
Bilde 101: Elevarbeid, @idaceline_vgs_ (#redthursday_nvgs).....	145

Illustrasjoner

Illustrasjon 1: Estetiske læreprosesser, basert på Hohr, Pedersen & Illeris teorier.....	29
Illustrasjon2: Koordinering på individuelt nivå	45
Illustrasjon 3: Purcells eidetiske tilnærming til fotografiet	51
Illustrasjon 4: Dynamiske elementer som kjennetegner det sosialt delte mobilfotografiet som skapende uttrykk.....	110
Illustrasjon 5: Oversikt over superbrukernes geografiske plassering ...	114
Illustrasjon 6: Logo for egen skolekonto på Instagram.....	131
Illustrasjon 7: Ukeplan, mobilfoto	135
Illustrasjon 8: Smarttelefonens funksjoner jf. Wartofskys artefaknivå..	169
Illustrasjon 9: En videreføring av estetiske læringsprosesser.....	182

10. Vedlegg

Vedlegg 1: Informasjonsskriv superbrukere, s. 199

Vedlegg 2: Informasjonsskriv elever, s. 201

Vedlegg 3: Sluttrapport, mobilfoto. Spørsmål til elevene, s.203

Vedlegg 4: Eksempel på analyse; data fra elever

4a: Utdrag av meningsfortetting i fire faser, 2km, s.204

4b: Sammenligning av funn 1 og 2 km, s. 218

Request for participation in the research project "Mobilephotography as a creative expression"

Background and Purpose

This project is a Master's degree at the University College in Telemark, Norway. My mission is to investigate the phenomenon of socially shared mobile photography, and how it is used as a creative expression on Instagram.

I am inviting you because I think your work at Instagram proves you are a fine example of how mobilephotography can be used as a creative expression.

In addition to investigate my own work at the same platform, I have chosen to interview a group of "superusers" as yourself - from different parts of the world.

What does participation in the study involve?

The questions you will answer are about how mobile photography works as a visual expression and creative tool in your own work - through posts on Instagram.

Data collection is based on the answers replied to this mail.

Main topics that will be covered are about seeing, editing, sharing pictures and interaction on Instagram.

What will happen with your data?

I may use some of your pictures and words in my report, but only if you agree to it. If you don't want me to use your images, and want to stay anonymous - let me know in the reply.

Participants will only be recognized with their ig-username in the publication if this is accepted.

The project is scheduled to run until May 5th, 2014.

It is voluntary to participate in the study, and you can withdraw at any time without giving any reason. If you cancel, all your information will be deleted and anonymis

The study has been accepted according to the local norwegian legislation (Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS).

If have questions concerning the study – tell me, and I will give you a quick answer!

If you want to participate, reply to these questions in a mail back to me;

---

1. You

- a) Can you in just a few words tell me where you are from, your age and your occupation/education?
- b) Besides posting pictures on IG,- do you do other artwork?

2. Your ways of seeing

- a) For how long has photography in general been a hobby/passion for you?
- b) Has mobilephotography changed your ways of seeing? If so – could you please explain how?
- c) Can you say something about the way you use the “photographic gaze” through your mobile phone? What do you look for when you shoot?

3. Editing

- a) Has your editing style changed since you posted your first picture? If so – can you please describe some of that process?
- b) Is the edit an important part of your feed?
- c) Can you explain something about how the edit is used to create your own expressions?

4. Sharing

- a) In what way do you think the fact that you share your pictures with a lot of people influence your expressions?

5. Interaction

- a) In what ways do you interact with other igers?
  - b) Can you explain what kind of impact communicating with other igers have on your ways to create images?
-

Thank you so much!

Best regards, Kristine Norlander (@kristinenor)

Forespørsel om deltakelse i forskningsprosjektet "Mobilfotografiet som verktøy for bildeskaping"

Vil du være med i forskningsprosjektet mitt?

Jeg skriver for tiden min masteroppgave i formgivning, kunst og håndverk ved Høgskolen i Telemark. Oppgaven handler om *det sosialt delte mobilfotografiet*, og det jeg ønsker å finne ut av er hvordan mobilfotografiet kan fungere som verktøy for bildeskaping.

En del av forskningen handler om hvordan dette kan knyttes til arbeid i skolen.

Derfor håper jeg å få med meg noen elever ved samme skole og linje som jeg selv arbeider ved; Nesodden videregående skole – medier og kommunikasjon.

Hva innebærer din deltakelse i studien?

Først og fremst kommer vi til å jobbe sammen med mobilfoto som tema i uke 51 og 52., og Instagram kommer til å fungere som læringsplattform (@ig_nvgs). Det betyr at du må ta i bruk en egen Instagramkonto (enten en eksisterende, eller om du oppretter en ny "skolekonto").

Din egen smarttelefon er eneste verktøy i perioden, og besvarelser på de ulike utfordringene jeg gir dere postes på Instagram.

I tillegg til å undervise og arbeide praktisk sammen med dere, kommer jeg til å benytte meg av gruppesamtaler underveis, og en enkel spørreundersøkelse i etterkant. Spørsmålene vil omhandle tema der du skal fortelle om hvordan du opplevde å arbeide med mobilfoto i perioden. Datainnsamlingen registreres ved hjelp av spørreskjema og samtale/lydopptak.

Hva skjer med informasjonen om deg?

Jeg vil gjerne ha mulighet til å bruke noe av bildematerialet ditt som illustrasjoner i egen rapport,- da selvfølgelig med korrekt kreditering. Dette kan du godkjenne nederst i brevet.

Prosjektet skal etter planen avsluttes 5.Mai, 2014.

Frivillig deltakelse

Det er frivillig å delta i studien, og du kan når som helst trekke ditt samtykke uten å oppgi noen grunn.

Studien er meldt til Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS.

Samtykke til deltakelse i studien

Jeg har mottatt informasjon om studien, og er villig til å delta

Jeg tillater studenten:

å publisere personlig data om meg

ja nei

å bruke mine fotografier som illustrasjoner i sin rapport

ja nei

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

(Signert av prosjektdeltakers foresatte, dato)

Vennlig hilsen
Kristine Norlander, mob: 97591889

SLUTTRAPPORT MOBILFOTO 2KM

Del 1

Velg ut 3 fotografier fra tre ulike tema/tagger du er spesielt fornøyd med fra mobilfotoperioden. Lim de inn i dokumentet og svar på følgende under hvert bilde;

1. Hva var tema for oppgaven? Forklar med egne ord hva du så etter for å fotografere din tolkning på oppgaven.
2. Lette du etter inspirasjon/motivasjon til oppgaven på IG før du tok bildet?
3. Har du redigert bildet?
  - a. Hvilke redigeringsapplikasjoner har du tatt i bruk?
  - b. Hvilken fremgangsmåte brukte du?
  - c. På hvilken måte har synes du redigeringen forsterket uttrykket i bildet?
4. Føler du at du jobbet bevisst med komposisjon i bildet? – i tilfelle hvordan?
5. Hva er det som gjør at du liker akkurat dette bildet?

Del 2

(Dersom du også var med på forrige IG-prosjektperiode, forsøk å se begge periodene som en helhet når du svarer;)

1. Hvordan synes du Instagram fungerer som "undervisningsportal"? Nevn helst både positive og negative sider...
2. Kan du fortelle noe om de ulike redigeringsmulighetene du har utforsket?
3. Hvilket tema eller uttrykk syntes du var morsomst å jobbe med, og hvorfor?
4. Har du endret synet på det å fotografere når du tar i bruk telefonen som verktøy istedenfor et digitalt speilreflekskamera? I tilfelle hvorfor?
5. Har du vært motivert til å jobbe i perioden? Hvordan vurderer du din egen arbeidsinnsats og engasjement underveis?
6. Føler du selv at du har tatt i bruk kreativiteten din? På hvilken måte/begrunn....
7. Hva har vært det mest positive ved denne prosjektperioden, og hva var det negative?
8. Hva føler du selv at du har lært mest av i denne perioden?

FASE A: OVERSIKT OVER SVAR

	Andreas 2km	Anette 2km	Mathias 2km	Oliver 2km	Robin 2km	Karoline 2km
9. Hvordan synes du Instagram fungerer som "undervisningsportal"? Nevn helst både positive og negative sider...	Jeg synes IG fungerer veldig bra som portal fordi det er ganske enkelt og lett å forstå. I lengden så kan det bli litt kjedelig å legge ut masse bilder, men ellers er det veldig morsomt å jobbe med.	Syntes instagram fungerer godt som en undervisningsportal. Det er en plattform som lager en egen utstilling av bildene i et veldig enkelt format. Det er fint å kunne søke på forskjellige brukere og hastagger for å finne inspirasjon og ideer. Med tanke på at denne appen er noe vi bruker daglig selv, så er den veldig relevant. Det er noe negativt at appen er avhengig av internett, men ellers ikke noen problemer.	Det positive er at det er lett å ta med seg mobilen og en lett måte å være kreativ på. Jeg ser ingen negative sider ved instagram.	Jeg synes instagram prosjektet har funket veldig bra fordi det er veldig spennende og en læringsform som jeg personlig ikke er så vant til. Jeg er veldig glad i å ta bilder og det å bare kunne ta bilder med sin egen mobil er jo helt supert. Det negative er at i perioder så var det kanskje litt få bilder vi måtte ta, men det har hvert morsomt hele tiden og jeg håper vi kan ha et instagram prosjekt igjen. #tommelopp	Jeg har vært på mobilfoto både i 1. klasse og i denne ptf perioden, og har lært mye begge gangene. Jeg synes instagram et en genial undervisningsportal, fordi det gjør at vi kan leke oss med bilder og legge ut slik at hvem som helst i verden kan se de og at det blir lagt opp at vi lærer hvordan vi kan ta gode bilder kun ved hjelp av mobilen og ulike redigeringsapper. Jeg liker også at vi får et tema hver dag slik at vi har ett tema og ta bilde etter. Det eneste som kan være litt negativt, er at det kan være litt vanskelig og vite om bildene vi tar er bra, og om de faktisk er innenfor temaet, og at det ikke er like lett og vite hva vurderingskriteriene er.	Jeg liker veldig godt å bruke instagram som en undervisningsportal fordi det er relevant for vår generasjon. Vi bruker det mye i hverdagen og behersker programmet godt. Jeg liker også at man kan få tilbakemelding fra andre på bildene sine, ikke bare lærere som skal sette en karakter. Det er også lett og ledig og man får lov til å være kreativ på en annen måte enn det å bare ta bilder med et kamera. Det negative med det er at man må ha internettilgang og det er ikke alle steder det er like god dekning. Men utenom det syntes jeg det er en morsom måte å jobbe på.
10. Kan du fortelle noe om de ulike redigeringsmulighetene du har utforsket?	Jeg var også med i forrige periode med mobilfoto, da testet jeg ut masse forskjellige programmer, men nå bruker jeg bare to programmer som jeg liker godt. Jeg har funnet ut at det er ikke nødvendig å legge på masse effekter på bildene da kan det hende de bare blir dårligere. Men heller redigere de litt etter litt. Farger/kontraster osv...	Jeg har utforsket litt forskjellige redigeringsmuligheter på mobilfoto nå, i forhold til periode 1. Først perioden tenkte jeg mest på å redigere frem de forskjellige fargene mer tydelig/kontraster på de sort/hvite bildene samt cropping. Denne perioden tenkte jeg mer på å få frem et spennende og annerledes uttrykk. Jeg fokuserte mer på å redigere layers og hvilke kontraster og lys jeg skulle fremheve i forhold til uttrykket bildet skulle gi.	Jeg har valgt å bruke svart-hvitt og filter med et gammeldags uttrykk.	Først og fremst har jeg nesten bare brukt snapseed for å øke kontrasten og gjøre om bildene til svart/hvitt, men jeg har også tatt i bruk instacollage, squaready og instablend.	Jeg har prøvd meg på mange ulike redigeringsprogram, som lar meg utforske ulike filtre, ulike oppsett på bildet, og ulike muligheter for og slå sammen flere bilder. Eksempler på apper jeg har brukt er snapsed, camera + frametastic og mange flere.	Jeg har blitt forelsket i snapseed! Er det noe jeg ikke kan leve uten nå så er det den appen. Den er lett og funksjonell og fungerer på samme måte som photoshop, bare enklere. Jeg har også brukt squaready. Denne liker jeg godt når man skal jobbe med 16x9 formatet. An får lagt på fin bakgrunn som rydder opp uttrykket i bildet. Det er definitivt de to appene jeg liker best!
11. Hvilket tema eller uttrykk syntes du var	Jeg synes det var morsomst å jobbe med #white_nvgs, fordi da har man mange muligheter	Jeg syntes det var morsomst å jobbe med minimal_nvgs og smallpeoplebigspace_nvgs.	Hvis man kan si Oslostur så er det definitivt det fordi man kan kjøre sin egen stil og ta bilde av	Jeg har egentlig likt alle	Teamet jeg syntes var mest spennende og jobbe med var smallpeoplebigspaces_nvgs	Jeg har falt litt for minimalisme. Det er et rent og ryddig uttrykk og man trenger ikke ett kjempe

<p>morsomst å jobbe med, og hvorfor?</p>	<p>til forskjellige uttrykk på bildene. Man kan redigere bildene forskjellig.</p>	<p>Men det var ikke disse bildene jeg nødvendigvis ble mest fornøyd med. Syntes bildene til disse taggene var mest interessante å ta og redigere, mens resultatet av portrait_nvgs og inspired_nvgs var det jeg ble mest fornøyd med.</p>	<p>akkuratt det man har lyst til og føler for, men hvis ikke så må det bli arkitektur. Grunnen til det er at det finner så mange forskjellige typer bygg rundt om, det er ikke all verden av kule bygninger i Norge med det funker.</p>	<p>temaene veldig godt, men det morsomste var nokk da vi var i byen og hadde temaet smallpeoplebigspace_nvgs. Jeg likte dette veldig godt fordi man kan gjøre så mye forskjellig ut av et bilde for at det skal funke. Så er det jo alltid gøy med en photosafari.</p>	<p>fordi jeg aldri hadde tenkt over at uttrykket i bildet kunne forandre seg så mye hvi man plasserte personene helt nederst i bildet. Det skapte mye rom for nye ideer til og ta bilder og man tenkte mer kreativt når man lette etter ulike motiver.</p>	<p>fint motiv for at bildet skal bli bra. Jeg liker også arkitektur veldig godt. Det å se bygninger fra en annen vinkel eller perspektiv gjør byen mye mer spennende. Og ikke minst får man mange kule bilder.</p>
<p>12. Har du endret synet på det å fotografere når du tar i bruk telefonen som verktøy istedenfor et digitalt speilreflekskamera? I tilfelle hvorfor?</p>	<p>Jeg har ikke endret synet på dette, men jeg har funnet ut at telefonen funker veldig til fotografering.</p>	<p>Jeg liker tanken på å kunne ta bildet der og da. Det er ofte jeg har tenkt at søren nå skulle jeg hatt et kamera uten å tenke på at jeg kan ta bilde av det med mobilen. Det er selvfølgelig begrenset hvor god kvalitet man kan oppnå, men når det gjelder de temaene vi har hatt foreløpig syntes jeg mobilkameraet har gitt et godt resultat.</p>	<p>Det er jeg faktisk litt usikker på. Når jeg går inn for å ta bilder blir det fort mange, det syntes jeg er utrolig morsomt. Det som er med et speilreflekskamera er at det tar lang tid før bilde er redigert og langt ut ett eller annet sted. Det er er det som er det ideelle med en mobil. Fra ett bilde er tatt, redigert og lagt ut tar det minst 30 sek.</p>	<p>Egentlig ikke, fordi jeg tenker alltid på komposisjon når jeg tar et bilde.</p>	<p>Jeg synes det er mer spennende og jobbe med og ta bilde med telefonen istedenfor speilreflekskamera fordi mobilfoto åpner opp for så mange flere muligheter. Hvis man ser noe man vil ta bilde av, er det mye enklere og ta opp mobilen og knipse enn og ta bilde med kamera. Bildet blir også seende mer naturlig ut</p>	<p>For meg har det å bruke telefonen som redskap gjort meg til en helt annen person. Jeg ser motiver utav ting jeg tidligere tenkte på som søppel. Telefonen har man med seg overalt og lærer man seg å bruke den riktig kan man skape kunst ut av ingenting. Jeg trodde jeg elsket speilrefleks og det gjør jeg enda, men hvis jeg får spørsmål om å ta bilder med mobil eller kamera så tar jeg telefonen.</p>
<p>13. Har du vært motivert til å jobbe i perioden? Hvordan vurderer du din egen arbeidsinnsats og engasjement underveis?</p>	<p>Jeg har vært ganske motivert, jeg synes at jeg har jobbet veldig bra og vært kreativ med bildene mine. Jeg synes at jeg har vært interessert og gjort det jeg skal.</p>	<p>Jeg har vært veldig motivert til å jobbe i perioden. Jeg liker oppgavene vi får godt og jeg liker at man ikke trenger å reise land og strand for å finne et godt motiv og heller ikke trenger å legge masse tid inn i å styre med modeller. Jeg vil si at min egen arbeidsinnsats underveis har vært bra. Jeg var syk de første dagene og ble derfor hengende godt etter, men så hadde vi jo hjemmedag forrige torsdag så da fikk jeg tatt igjen de 4 hashtaggene jeg hadde gått glipp av. Jeg tror jeg er såpass engasjert og har god innsats fordi jeg interesserer meg for dette og syntes det er gøy. Liker også at vi kan jobbe individuelt og ikke er avhengig av forskjellige ting for å gjennomføre oppgaven. De fleste hashtaggene baserer</p>	<p>Jeg har vært helt passe motivert, det er på grunn av at det er rett før jul og det er mye som skal gjøres.</p>	<p>Jeg har vært motivert gjennom hele perioden med å ta bilder, men jeg har kanskje vært litt treg med å legge det ut. Jeg synes jeg selv har klart å ta bra bilder som har passet godt til alle temaene.</p>	<p>Jeg føler selv at jeg har vært engasjert til å ta bilder, og har gjort mitt beste for og skape spennende bilder til hvert tema. Har kanskje ikke vært like flik med og like og kommentere andre sine bilder.</p>	<p>Jeg har vært super motivert. Dette er noe jeg holder på med på fritiden så jeg ser ikke på det som noe ekstra jobb. Men telefonen min legger snart på røret for godt og ettersom den ikke har mer lagringsplass er det mye som er vanskeligere enn før. Den kaster meg ut av apper og lever sitt eget liv. Så på grunn av det har jeg ikke fått levert det jeg vil. Jeg liker å beholde min egen stil på arbeidet jeg gjør, men noen ganger blir det ikke helt gjennomført.</p>

		seg på enkle ting som f.eks ikke krever mye reising, noe jeg syntes er en bra ting. Det er også fint at man kan klare å ta igjen det tapte selv om man har vært syk, nettopp fordi bilder kan tas overalt.				
14. Føler du selv at du har tatt i bruk kreativiteten din? På hvilken måte/begrunn....	Jeg synes at jeg har tatt i bruk kreativiteten min fordi jeg tenker mer over hva jeg skal ta bildet av og hvordan bildene skal se ut etter redigering. Jeg har et mål med hvert bilde.	Jeg har fått brukt kreativiteten min på en god måte denne perioden. Har funnet en del inspirasjon i årstiden vi er i, og har i tillegg hatt noen ideer på lur som jeg har fått realisert.	Jeg føler jeg har brukt min kompetanse og kreativitet når jeg plaserer og redigerer bildene mine i passende filter.	Jeg føler jeg har tatt i bruk kreativiteten mine veldig bra fordi jeg synes at ingen av bildene mine er noe spesielt kjedelig å se på. Det er jo helt klart noen som er finere og se på en andre, men jeg synes alle funker.	Føler jeg har brukt kreativitet jeg ikke visste jeg hadde til å ta noen spennende bilder, og skape ulike tolkninger av et helt enkelt bilde.	Jeg har helt klart tatt i bruk kreativiteten. Jeg ser motiver i ting jeg ikke tenkte på før. Noen ganger er jeg nødt til å ta et senere tog eller buss fordi jeg «må» ta ett bilde før jeg drar. Jeg ser ting overalt og med litt redigering kan alt bli til kunst. Trapper, tomme kaffekopper, smuler, krøllete serviett, husvegger, alt! Det er som å gå i ett galleri ingen har satt navnet sitt på enda og du er den eneste som bestemmer hvilket bilde som skal bli ditt.
15. Hva har vært det mest positive ved denne prosjektperioden, og hva var det negative?	Det mest positive med prosjektperioden var når vi dro til Oslo, da var det masse forskjellig man kunne ta bilde av. Det negative er jeg litt usikker på, men kanskje det som jeg sa istad at det kan bli litt kjedelig i lengden.	Jeg syntes det mest positive med denne prosjektperioden har vært å bli inspirert av en instagrambruker. Dette var fordi vi fikk en slags mulighet til å komme inn i «instagram-verdenen». Vi fikk tilbakemeldinger fra allerede kjente brukere som har holdt på med dette lenge og vi fikk erfart hvordan de jobber. Det negative med denne perioden var at jeg slet litt med å skape en helhet mellom de forskjellige hashtaggene og få til en flyt. Det er også litt negativt at når vi f.eks var i Oslo ble det til at mange personer fikk samme motiv og det ble mye likt. Samtidig er det fint at man derfor kan utfordre seg med redigeringen og sette press på å skape noe eget.	det mest positive med denne perioden var at vi har frie tøyler og kan jobbe hvor vi vil og når vi vil, jeg finner ikke noe negativt ved det.	Jeg synes at hele dette prosjektet har vært positivt, mange morsomme og interessante oppgaver som tester våre evner som fotografer. Det meste positive er når jeg ble highlighta fordi det viser at jeg har tatt et godt bilde. Ikke så mye negativt å trekke frem, men litt kjipt når man er ganske fornøyd med et bilde og det ikke blir highlighta.	Det mest positive med denne prosjektperioden har vært å ta bilde i Oslo, fordi det er så mye mer og ta bilde av, og det er mange ulike motiver der som egner seg godt til mobilfoto oppgaver. Det eneste som har vært litt negativt er at jeg ikke helt vet om bildene mine har passet til taggene, og jeg bør gjøre bedre neste gang osv.	Det mest positive med instaperioden er at jeg har lært utrolig mye om å se de mulighetene i alt. Jeg har utviklet min egen stil og startet noe jeg kan jobbe videre på. Det negative? Ehh, kanskje det at når man går mange sammen så er det lett å kopiere hva de andre tenker og ser og blir ikke produktet så eget som man vil ha det. Men samtidig så lærer man mye av hverandre så det er vanskelig å si hva som er negativt.

<p>16. Hva føler du selv at du har lært mest av i denne perioden?</p>	<p>Jeg føler at jeg har lært hvordan man bruker telefonen som et fotograferingsverktøy og hvordan man kan bruke IG som et medie for å dele fotografier uttrykt på sine egne måter, man får fort sin egen stil.</p>	<p>Jeg har lært mest av redigeringen denne perioden fordi jeg fokuserte på uttrykket og helheten i bildene.</p>	<p>Jeg føler ikke at jeg har lært noe i denne perioden, hvis jeg ser bort fra inspirasjon fra andre elever.</p>	<p>Jeg føler jeg har lært bedre å tolke de forskjellige temaene, første gang vi hadde instagram så slet jeg litt med å forstå temaet, men siste gang gikk det mye bedre.</p>	<p>Det jeg har lært mest av i denne perioden er at man nødvendigvis ikke trenger å redigere bildet masse for at det skal se bra ut, men også at det er mulig og gjøre nesten hva man vil med bildet så lenge man har det riktige redigeringsprogrammet.</p>	<p>I denne perioden har jeg lært at hvis man leter etter inspirasjon hos andre brukere kan det være med på å utvikle sin egen stil. Det er ikke ren kopiering, men inspirasjon.</p>
---	--	---	---	--	---	---

FASE B; FORSØK PÅ MENINGSFORTETTING

	Andreas 2km	Anette 2km	Mathias 2km	Oliver 2km	Robin 2km	Karoline 2km
1 Hvordan synes du Instagram fungerer som "undervisningsportal"? Nevn helst både positive og negative sider...	<p>+</p> <ul style="list-style-type: none"> fordi det er ganske enkelt og lett å forstå. veldig morsomt å jobbe med <p>-</p> <ul style="list-style-type: none"> kan bli litt kjedelig å legge ut masse bilder 	<p>+</p> <ul style="list-style-type: none"> en plattform som lager en egen utstilling av bildene i et veldig enkelt format fint å kunne søke på forskjellige brukere og hashtagger for å finne inspirasjon og ideer Med tanke på at denne appen er noe vi bruker daglig selv, så er den veldig relevant. <p>-</p> <ul style="list-style-type: none"> appen er avhengig av internett 	<p>+</p> <ul style="list-style-type: none"> lett å ta med seg mobilen lett måte å være kreativ på. 	<p>+</p> <ul style="list-style-type: none"> prosjektet har funket veldig bra fordi det er veldig spennende og en læringsform som jeg ikke er så vant til. Jeg er veldig glad i å ta bilder og det å bare kunne ta bilder med sin egen mobil er jo helt supert. morsomt hele tiden #tommeløp <p>-</p> <ul style="list-style-type: none"> Det negative er at i perioder så var det kanskje litt få bilder vi måtte ta 	<p>+</p> <ul style="list-style-type: none"> det gjør at vi kan leke oss med bilder legge ut slik at hvem som helst i verden kan se de det blir lagt opp at vi lærer hvordan vi kan ta gode bilder kun ved hjelp av mobilen og ulike redigeringsapper. at vi får et tema hver dag slik at vi har ett tema og ta bilde etter. <p>-</p> <ul style="list-style-type: none"> litt vanskelig å vite om bildene er bra, og om de faktisk er innenfor temaet, og usikker på vurderingskriteriene er. 	<p>+</p> <ul style="list-style-type: none"> det er relevant for vår generasjon. Noe vi bruker mye i hverdagen og behersker programmet godt. at man kan få tilbakemelding fra andre på bildene sine, ikke bare lærere som skal sette en karakter. lett og ledig og man får lov til å være kreativ på en annen måte enn det å bare ta bilder med et kamera en morsom måte å jobbe på. at man må ha internetttilgang og det er ikke alle steder det er like god dekning
2 Kan du fortelle noe om de ulike redigeringsmulighetene du har utforsket?	<ul style="list-style-type: none"> Testet først ut masse forskjellige programmer, nå bruker jeg bare to programmer som jeg liker godt funnet ut at det er ikke nødvendig å legge på masse effekter på bildene da kan det hende de bare blir dårligere. Men heller redigere de litt etter litt 	<ul style="list-style-type: none"> Utforsket fler redigeringsmuligheter nå enn i periode 1. Før; redigere frem de forskjellige fargene mer tydelig/kontraster på de sort/hvite bildene samt cropping. Nå; få frem et spennende og annerledes uttrykk. 	<ul style="list-style-type: none"> Jeg har valgt å bruke svart-hvitt og filter med et gammeldags uttrykk. 	<ul style="list-style-type: none"> Først og fremst har jeg nesten bare brukt snapseed for å øke kontrasten og gjøre om bildene til svart/hvitt, + instacollage, squaready og instablend. 	<ul style="list-style-type: none"> Jeg har prøvd meg på mange ulike redigeringsprogram, som lar meg utforske ulike filtre, ulike opps ett på bildet, og ulike muligheter for og slå sammen flere bilder. Eksempler på apper jeg har brukt er snapsed, camera + frametastic og mange flere. 	<ul style="list-style-type: none"> Jeg har blitt forelsket i snapseed! -den er lett og funksjonell og fungerer på samme måte som photoshop, bare enklere. Jeg har også brukt squaredy. som rydder opp uttrykket i bildet. Det er definitivt de to appene jeg liker best!

<p>3</p> <p>Hvilket tema eller uttrykk syntes du var morsomst å jobbe med, og hvorfor?</p>	<p>#white_nvgs,</p>	<p>minimal_nvgs og smallpeoplebigspace_nvgs.</p> <p>Men det var ikke disse bildene jeg nødvendigvis ble mest fornøyd med. Syntes bildene til disse taggene var mest interessante å ta og redigere, mens resultatet av portrait_nvgs og inspired_nvgs var det jeg ble mest fornøyd med.</p>	<p>Oslo tur for da kan man kjøre sin egen stil og ta bilde av akkurat det man har lyst til og føler Arkitektur - man finner så mange forskjellige typer bygg rundt om,</p>	<ul style="list-style-type: none"> Likte alle temaene veldig godt, men det morsomste var nok da vi var i byen og hadde temaet smallpeoplebigspace_nvgs. Jeg likte dette veldig godt fordi man kan gjøre så mye forskjellig ut av et bilde for at det skal funke. Så er det jo alltid gøy med en photosafari. 	<p>smallpeoplebigspaces_nvgs - hadde aldri tenkt over at uttrykket i bildet kunne forandre seg så mye hvi man plasserte personene helt nederst i bildet. Det skapte mye rom for nye ideer til og ta bilder og man tenkte mer kreativt når man lette etter ulike motiver.</p>	<p>Minimalisme - rent og ryddig uttrykk og man trenger ikke ett kjempe fint motiv for at bildet skal bli bra.</p> <p>arkitektur - å se bygninger fra en annen vinkel eller perspektiv gjør byen mye mer spennende. Og ikke minst får man mange kule bilder.</p>
<p>4</p> <p>Har du endret synet på det å fotografere når du tar i bruk telefonen som verktøy istedenfor et digitalt speilreflekskamera? I tilfelle hvorfor?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ikke men telefonen funker veldig til fotografering. 	<ul style="list-style-type: none"> bra å kunne ta bildet der og da, har ikke tenkt på det tidligere dårligere kvalitet, men med tema som er brukt har det gitt godt resultat. 	<ul style="list-style-type: none"> usikker Når jeg går inn for å ta bilder blir det fort mange, det syntes jeg er utrolig morsomt. Bruk av speilreflekskamera; det tar lang tid før bilde er redigert og langt ut ett eller annet sted. Bruk av mobil; Fra ett bilde er tatt, redigert og lagt ut tar det minst 30 sek. Ideellt. 	<ul style="list-style-type: none"> Egentlig ikke, fordi jeg tenker alltid på komposisjon når jeg tar et bilde. 	<ul style="list-style-type: none"> mobilmfoto åpner opp for så mange flere muligheter. mye enklere og ta opp mobilen og knipse enn og ta bilde med kamera. mer naturlig ut 	<ul style="list-style-type: none"> å bruke telefonen som redskap gjort meg til en helt annen person. ser motiver utav ting jeg tidligere tenkte på som søppel. Telefonen har man med seg overalt og lærer man seg å bruke den riktig kan man skape kunst ut av ingenting. Jeg trodde jeg elsket speilrefleks og det gjør jeg enda, men hvis jeg får spørsmål om å ta bilder med mobil eller kamera så tar jeg telefonen.
<p>5</p> <p>Har du vært motivert til å jobbe i perioden? Hvordan vurderer du din egen arbeidsinnsats og engasjement underveis?</p>	<ul style="list-style-type: none"> Ganske motivert Jobbet bra, vært kreativ 	<ul style="list-style-type: none"> Veldig motivert Likte oppgavene, kort vei til motiv/lite styr med å finne modeller - de fleste hashtaggene baserer seg på enkle ting som f.eks ikke krever mye reising, noe jeg syntes er en bra ting. fint at man kan klare å ta igjen det tapte selv om man har vært syk, nettopp fordi bilder kan tas overalt. Kan jobbe uavhengig av andre/individuell 	<ul style="list-style-type: none"> Jeg har vært helt passe motivert (rett før jul og det er mye som skal gjøres) 	<ul style="list-style-type: none"> motivert gjennom hele perioden, men kanskje vært litt treg med å legge det ut. Jeg synes jeg selv har klart å ta bra bilder som har passet godt til alle temaene. 	<ul style="list-style-type: none"> har vært engasjert til å ta bilder, og har gjort mitt beste for og skape spennende bilder til hvert tema. Kunne vært flinkere til å like og kommentere andre sine bilder. 	<ul style="list-style-type: none"> super motivert. Dette er noe jeg holder på med på fritiden så jeg ser ikke på det som noe ekstra jobb. liker å beholde min egen stil på arbeidet jeg gjør, men noen ganger blir det ikke helt gjennomført.

<p>6</p> <p>Føler du selv at du har tatt i bruk kreativiteten din? På hvilken måte/begrunn....</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ja, fordi jeg har et mål med hvert bilde; tenker mer over hva jeg skal ta bildet av og hvordan bildene skal se ut etter redigering. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ja • har funnet en del inspirasjon i årstiden, og har i tillegg hatt noen ideer på lur som jeg har fått realisert. 	<ul style="list-style-type: none"> • har brukt kompetanse og kreativitet når jeg plaserer og redigerer bildene passende 	<ul style="list-style-type: none"> • Ja, jeg synes at ingen av bildene mine er noe spesielt kjedelig å se på. - jeg synes alle funker. 	<ul style="list-style-type: none"> • Føler jeg har brukt kreativitet jeg ikke visste jeg hadde til å ta noen spennende bilder, og skape ulike tolkninger av et helt enkelt bilde. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ja, jeg ser motiver i ting jeg ikke tenkte på før. • Jeg ser ting overalt og med litt redigering kan alt bli til kunst. • Det er som å gå i ett galleri ingen har satt navnet sitt på enda og du er den eneste som bestemmer hvilket bilde som skal bli ditt.
<p>7</p> <p>Hva har vært det mest positive ved denne prosjektperioden, og hva var det negative?</p>	<p>+ å dra til Oslo, da var det masse forskjellig man kunne ta bilde av.</p> <p>- det kan bli litt kjedelig i lengden.</p>	<p>+ å bli inspirert av en instagrambruker., fordi vi fikk en slags mulighet til å komme inn i «instagram-verdenen».</p> <p>• Få tilbakemeldinger fra allerede kjente brukere som har holdt på med dette lenge og vi fikk erfart hvordan de jobber.</p> <p>- slet litt med å skape en helhet mellom de forskjellige hashtaggene og få til en flyt.</p> <p>• mange personer fikk samme motiv og det ble mye likt på photowalk, men da var det fint å bli utfordret med redigeringen og sette press på å skape noe eget.</p>	<p>+ frie tøyler kan jobbe hvor vi vil og når vi vil</p>	<p>hele dette prosjektet har vært positivt, mange morsomme og interessante oppgaver som tester våre evner som fotografer.</p> <p>Det meste positive er når jeg ble highlighta fordi det viser at jeg har tatt et godt bilde.</p> <p>- kjipt når man er ganske fornøyd med et bilde og det ikke blir highlighta.</p>	<p>+ å ta bilde ri Oslo, fordi det er så mye mer og ta bilde av, og det er mange ulike motiver der som egner seg godt til mobilfoto oppgaver.</p> <p>- at jeg ikke helt vet om bildene mine har passet til taggene, og jeg bør gjøre bedre neste gang osv.</p>	<p>+ lært utrolig mye om å se de mulighetene i alt. har utviklet min egen stil og startet noe jeg kan jobbe videre på.</p> <p>- når man går mange sammen så er det lett å kopiere hva de andre tenker og ser og blir ikke produktet så eget som man vil ha det. Men samtidig så lærer man mye av hverandre så det er vanskelig å si hva som er negativt.</p>
<p>8</p> <p>Hva føler du selv at du har lært mest av i denne perioden?</p>	<p>hvordan man bruker telefonen som et fotograferingsverktøy og hvordan man kan bruke IG som et medie for å dele fotografier uttrykt på sine egne måter, man får fort sin egen stil.</p>	<p>Jeg har lært mest av redigeringen denne perioden fordi jeg fokuserte på uttrykket og helheten i bildene.</p>	<p>Jeg føler ikke at jeg har lært noe i denne perioden, hvis jeg ser bort fra inspirasjon fra andre elever.</p>	<p>Jeg føler jeg har lært bedre å tolke de forskjellige temaene, første gang vi hadde instagram så slet jeg litt med å forstå temaet, men siste gang gikk det mye bedre.</p>	<p>Det jeg har lært mest av i denne perioden er at man nødvendigvis ikke trenger å redigere bildet masse for at det skal se bra ut, men også at det er mulig og gjøre nesten hva man vil med bildet så lenge man har det riktige redigeringsprogrammet.</p>	<p>I denne perioden har jeg lært at hvis man leter etter inspirasjon hos andre brukere kan det være med på å utvikle sin egen stil. Det er ikke ren kopiering, men inspirasjon.</p>

FASE C; PUNKTVIS OPPSAMLING OG MENINGSFORTETNING

1

Hvordan synes du Instagram fungerer som ”undervisningsportal”? Nevn helst både positive og negative sider...

+

gjør at vi kan leke oss med bilder
 dele med hvemsomhelst i hele verden
 spennende læringsform man ikke er vant til
 lett å ta med seg mobilen
 enkelt og lett å forstå
 morsomt å jobbe med 3
 relevant fordi det er en app vi bruker daglig
 relevant for vår generasjon
 lett å beherske programmet, fordi det er noe som brukes daglig uansett
 lett måte å være kreativ på
 lett og ledig måte å være kreativ på

få tilbakemelding fra andre på bildene,- ikke bare læreren som skal sette karakter
 lager utstilling av egne bilder
 finne inspirasjon ved å søke på andre hashtagger og brukere

-

kjedelig å legge ut mengder av bilder
 litt for få bilder
 avhengig av godt nett
 vanskelig å vite om bildene faktisk er bra/innenfor tema, usikker på vurderingskriteriene

2

Kan du fortelle noe om de ulike redigeringsmulighetene du har utforsket?

Første periode – testet ut effekter, andre periode, brukt noen få. Redigere litt og litt; renere uttrykk
 Første periode – testet ut redigeringsmuligheter, nå mer fokus på et spennende og annerledes uttrykk.
 Har nå valgt et ”eget uttrykk”
 Brukes til å lage svarthvitt
 Snapseed oppleves enklere enn Photoshop eg har tatt i bruk mange

3

Hvilket tema eller uttrykk syntes du var morsomst å jobbe med, og hvorfor?

White

Minimal

Rent og ryddig uttrykk behøver ikke et fint motiv

Smallpeople –

Spennende å se hva som skjedde når man plasserte personene nederst

Man kunne gjøre så mye forskjellig ut av bildet

disse var mest interessante å ta og redigere, mens portrait og inspired så best ut

oslotur

4

Har du endret synet på det å fotografere når du tar i bruk telefonen som verktøy istedenfor et digitalt speilreflekskamera? I tilfelle hvorfor?

Oppdaget hvor bra det er å kunne ta bilde der og da

Blir dårligere kvalitet, men med tema som vi har jobbet med har ikke det gjort noe

Tar kortere tid å redigere og publisere – 30 sek, helt ideelt

Ingen endring, - tenker alltid på komposisjon

Mobilfoto åpner for nye muligheter

Lettere tilgjengelig

Bildene blir mer naturlig

Har forandret meg; ser motiv der jeg tidligere ikke gjorde det – foretrekker mobil fremfor speilrefleks

5

Har du vært motivert til å jobbe i perioden? Hvordan vurderer du din egen arbeidsinnsats og engasjement underveis?

Ganske motivert, vært kreativ

Veldig motivert

Gode oppgaver fordi motivene/hashtagger følte lett tilgjengelig, basert på enkle ting som ikke krevde reising eller modeller, bilder man kan ta overalt

Man kan jobbe uavhengig av andre

Engasjert, og føler jeg har gjort mitt beste for å skape spennende bilder, kunne vært flinkere til å kommentere andres

Veldig motivert – noe man uansett holder på med i fritiden

Liker å beholde egen stil, men blir ikke alltid like gjennomført

6 Føler du selv at du har tatt i bruk kreativiteten din? På hvilken måte/begrunn....

Ja, jeg får et mål med hvert bilde – tenker mer over hva jeg skal ta bilde av og hvordan det kan bli etter redigering

Har funnet inspirasjon i årstiden – har realisert noen ideer jeg har gått med

Tar i bruk kompetanse og kreativitet når man redigerer bildene til å ”passe”

Ingen av bildene mine føles kjedelig – alle funker

Har brukt kreative egenskaper jeg ikke visste jeg hadde – tok spennende bilder, og klarte å skape ulike tolkninger av ett enkelt bilde

Ser motiver jeg ikke så tidligere – å se rundt seg er som å gå inn i et galleri der ingen har satt navn på kunstverket enda,- du bestemmer hvilket bilde so skal bli ditt.

7 Hva har vært det mest positive ved denne prosjektperioden, og hva var det negative?

+

lært mye om å se nye muligheter

har utviklet min egen stil – startet noe jeg vil jobbe videre med

morsomme og interessante oppgaver som tester evnene våre som fotografer

gøy å bli highlightet

frie tøyler – kan jobbe når og hvor man vil

å dra til Oslo – større motivkrets x 2

å bli inspirert av andre instagrambrukere – fikk en mulighet til å komme inn i ”instagramverdenen”

få tilbakemeldinger av kjente brukere som har holdt på før, erfare hvordan de jobber

-

når man går sammen er det lett å kopiere andre, men samtidig lærer man også mye av hverandre...så det er vel egentlig positivt

ikke vet helt om bildene passer til taggen, vite hva jeg bør gjøre bedre til neste gang

dumt når man er fornøyd med et bilde, men ikke blir highlightet

kjedelig i lengden

vanskelig å skape helhet mellom de ulike hashtaggene – flyt

mange fikk samme motiv på photowalk – (+ krevde en del av eget uttrykk og redigering)

8 Hva føler du selv at du har lært mest av i denne perioden?

Hvordan bruke telefonen som et fotograferingsverktøy

Hvordan bruke IG som et medie for å dele fotografier uttrykt på sine egne måter – man får fort sin egen stil

Lærte mest om redigeringen – fokus på uttrykk og helhet i bildene

Lære ikke så mye, bortsett fra å bli inspirert av de andre elevene

Forrige gang forsto jeg ikke helt tema/hashtag, nå klarte jeg bedre å tolke temaene 11

Lært at jeg ikke trenger redigere så mye

Lært at dersom man leter etter inspirasjon hos andre brukere kan man utvikle sin egen stil – ikke kopiering men inspirasjon

FASE D: MENINGSFORTETTING OG FORSØK PÅ Å SE NYE KATEGORIER

1 Hvordan synes du Instagram fungerer som ”undervisningsportal”? Nevn helst både positive og negative sider...

POSITIVT

Portal tilpasset ”målgruppen” – enkel i bruk

- relevant for vår generasjon
- relevant fordi det er en app vi bruker daglig
- lett å beherske programmet, fordi det er noe som brukes daglig uansett
- enkelt og lett å forstå
- lett å ta med seg mobilen

Appellerer til kreativ utforsking; lystbetont lek med bilder

- lett og ledig måte å være kreativ på
- lett måte å være kreativ på
- gjør at vi kan leke oss med bilder
- morsomt å jobbe med x 3
- spennende læringsform man ikke er vant til

Ig´s funksjonalitet; interaksjon, å se og bli sett

- få tilbakemelding fra andre på bildene,- ikke bare læreren som skal sette karakter
- dele med hvemsomhelst i hele verden
- lager enkelt en utstilling av egne bilder
- finne inspirasjon ved å søke på andre hashtagger og brukere

NEGATIVT

Varierte negative tilbakemeldinger; nettforbindelse bør være bra, vurdering nevnt av én

- kjedelig å legge ut mengder av bilder
- litt for få bilder
- avhengig av godt nett
- vanskelig å vite om bildene faktisk er bra/innenfor tema, usikker på vurderingskriteriene

2 Kan du fortelle noe om de ulike redigeringsmulighetene du har utforsket?

Varierer fra første til andre omgang – utprøving av apper til utøvning av eget uttrykk

- Første periode – testet ut effekter, andre periode, brukt noen få. Redigere litt og litt; renere uttrykk
- Første periode – testet ut redigeringsmuligheter, nå mer fokus på et spennende og annerledes uttrykk.
- Har nå valgt et ”eget uttrykk”
- Brukes til å lage svarthvitt
- Snapseed oppleves enklere enn Photoshop

3 Hvilket tema eller uttrykk syntes du var morsomst å jobbe med, og hvorfor?

White

Minimal

Rent og ryddig uttrykk behøver ikke et fint motiv

Smallpeople –

Spennende å se hva som skjedde når man plasserte personene nederst

Man kunne gjøre så mye forskjellig ut av bildet

disse var mest interessante å ta og redigere, mens portrait og inspired så best ut

oslotur

4 Har du endret synet på det å fotografere når du tar i bruk telefonen som verktøy istedenfor et digitalt speilreflekskamera? I tilfelle hvorfor?

Tid

- Oppdaget hvor bra det er å kunne ta bilde der og da
- Tar kortere tid å redigere og publisere – 30 sek, helt ideelt
- Lettere tilgjengelig

Blikk

- Mobilfoto åpner for nye muligheter
- Bildene blir mer naturlig
- Har forandret meg; ser motiv der jeg tidligere ikke gjorde det – foretrekker mobil fremfor speilrefleks

Innhold

- Blir dårligere kvalitet, men med tema som vi har jobbet med har ikke det gjort noe

- Ingen endring,- tenker alltid på komposisjon

5 Har du vært motivert til å jobbe i perioden? Hvordan vurderer du din egen arbeidsinnsats og engasjement underveis?

Gjennomgående høy motivasjon

- Veldig motivert – noe man uansett holder på med i fritiden
- Ganske motivert, vært kreativ
- Veldig motivert

Tema var motiverende, gjorde at man kunne ta bilder over alt uavhengig av modeller og location

- Gode oppgaver fordi motivene/hashtagger følte lett tilgjengelig, basert på enkle ting som ikke krevde reising eller modeller, bilder man kan ta overalt
- Man kan jobbe uavhengig av andre

Utfordringer; å engasjere seg mer i andre og ha en gjennomført stil

- Engasjert, og føler jeg har gjort mitt beste for å skape spennende bilder, kunne vært flinkere til å kommentere andres
- Liker å beholde egen stil, men blir ikke alltid like gjennomført

6 Føler du selv at du har tatt i bruk kreativiteten din? På hvilken måte/begrunn....

Bildene skal ha et mål – et språk som de selv må utvikle, og dette føles kreativt

- Ja, jeg får et mål med hvert bilde – tenker mer over hva jeg skal ta bilde av og hvordan det kan bli etter redigering
- Har funnet inspirasjon i årstiden – har realisert noen ideér jeg har gått med
- Tar i bruk kompetanse og kreativitet når man redigerer bildene til å ”passe”
- Ingen av bildene mine føles kjedelig – alle funker
- Har brukt kreative egenskaper jeg ikke visste jeg hadde – tok spennende bilder, og klarte å skape ulike tolkninger av ett enkelt bilde
- *Ser motiver jeg ikke så tidligere – å se rundt seg er som å gå inn i et galleri der ingen har satt navn på kunstverket enda,- du bestemmer hvilket bilde som skal bli ditt.*

7 Hva har vært det mest positive ved denne prosjektperioden, og hva var det negative?

POSITIVT

Meg selv

- lært mye om å se nye muligheter
- har utviklet min egen stil – startet noe jeg vil jobbe videre med

- morsomme og interessante oppgaver som tester evnene våre som fotografer

Undervisningsform

- frie tøyler – kan jobbe når og hvor man vil
- å dra til Oslo – større motivkrets x 2

Egenskaper ved Instagram

- gøy å bli highlightet
- få tilbakemeldinger av kjente brukere som har holdt på før, erfare hvordan de jobber
- å bli inspirert av andre instagrabrukere – fikk en mulighet til å komme inn i ”instagramverdenen”

NEGATIVT

Meg selv

- vanskelig å skape helhet mellom de ulike hashtaggene – flyt
- når man går sammen er det lett å kopiere andre, men samtidig lærer man også mye av hverandre...så det er vel egentlig positivt
- mange fikk samme motiv på photowalk – (+ krevde en del av eget uttrykk og redigering)

Egen usikkerhet

- ikke vet helt om bildene passer til taggen, vite hva jeg bør gjøre bedre til neste gang
- dumt når man er fornøyd med et bilde, men ikke blir highlightet
- kjedelig i lengden

8 Hva føler du selv at du har lært mest av i denne perioden?

Mobiltelefon/foto og redigering

- Hvordan bruke telefonen som et fotograferingsverktøy
- Lærte mest om redigeringen – fokus på uttrykk og helhet i bildene
- Lært at jeg ikke trenger redigere så mye

Instagram

- Hvordan bruke IG som et medie for å dele fotografier uttrykt på sine egne måter – man får fort sin egen stil
- Lære ikke så mye, bortsett fra å bli inspirert av de andre elevene
- Forrige gang forsto jeg ikke helt tema/hashtag, nå klarte jeg bedre å tolke temaene
- Lært at dersom man leter etter inspirasjon hos andre brukere kan man utvikle sin egen stil – ikke kopiering men inspirasjon

ANALYSE

FASE E: SAMMENLIGNING NYE KATEGORIER, 1 OG 2 KM

	1km	2km	Funn
1 Instagram som undervisningsportal	<p>POSITIVT</p> <p>IG som noe man kjenner</p> <ul style="list-style-type: none"> • alle er allerede på IG,- vi elever foretrekker å bruke dette fremfor itsLearning • blir mer interessert, siden vi allerede er på IG i fritiden • en app vi kjenner, lærer om redigering på denne • lett å skjønne – lett å levere oppgave • enklere å dele ting <p>IG som et sted å se og bli sett/interaksjon</p> <ul style="list-style-type: none"> • søke på brukere og hashtagger – bli inspirert/få ideer • Instagram er gøy å bruke + gøy å se andres bilder • hente inspirasjon fra brukere • inspirasjon – får man på IG • gøy å bli highlightet og vise seg frem til andre • få feedback fra kjente og ukjente • ta bilder som interesserer andre • lettere måte å få tilbakemelding på arbeidet 	<p>POSITIVT</p> <p>Portal tilpasset "målgruppen" – enkel i bruk</p> <ul style="list-style-type: none"> • relevant for vår generasjon • relevant fordi det er en app vi bruker daglig • lett å beherske programmet, fordi det er noe som brukes daglig uansett • enkelt og lett å forstå <p>Ig´s funksjonalitet; interaksjon, å se og bli sett</p> <ul style="list-style-type: none"> • få tilbakemelding fra andre på bildene,- ikke bare læreren som skal sette karakter • dele med hvemsomhelst i hele verden • lager enkelt en utstilling av egne bilder • finne inspirasjon ved å søke på andre hashtagger og brukere 	<p>Portal tilpasset "målgruppen" – noe de allerede bruker, og føles derfor både relevant og aktuelt</p> <p>Lett å bruke</p> <p>IG bygger på å se og å bli sett + interaksjon, dette inspirerer.</p> <p>Tilbakemelding fra flere enn den vurderende læreren.</p>

	<p>Ny måte å lære på</p> <ul style="list-style-type: none"> • ...fått nye ideer jeg vil bruke videre • morsom måte å lære på • fungerer fint til undervisning • spennende og morsom vri på skolehverdagen • kreativt på mange måter, og morsomt • spennende <p>Mobil som verktøy</p> <ul style="list-style-type: none"> • morsomt å bruke mobil i skolearbeid • bruke mobil og gjøre noe annet enn vi pleier • slippe å være på pc <p>NEGATIVT</p> <p>Nettilgang</p> <ul style="list-style-type: none"> • dårlig nett • dårlig nett på skolen • avhengig av godt nett og batteri <p>IG for åpent/spam</p> <ul style="list-style-type: none"> • useriøse spam • ig blir brukt til så mye annet; trist <p>Om privat profil og poste alt man får beskjed om</p>	<p>Appellerer til kreativ utforskning; lystbetont lek med bilder</p> <ul style="list-style-type: none"> • lett og ledig måte å være kreativ på • lett måte å være kreativ på • gjør at vi kan leke oss med bilder • morsomt å jobbe med x 3 • spennende læringsform man ikke er vant til <ul style="list-style-type: none"> • lett å ta med seg mobilen <p>NEGATIVT</p> <p>Varierte negative tilbakemeldinger; nettforbindelse bør være bra, vurdering nevnt av én</p> <ul style="list-style-type: none"> • kjedelig å legge ut mengder av bilder • litt for få bilder • avhengig av godt nett • vanskelig å vite om bildene faktisk er bra/innenfor tema, usikker på vurderingskriteriene 	<p>Oppeves som en morsom og lystbetont lek med bilder og utforskning av uttrykk Elevene opplever at de er kreative Ny og spennende læringsform</p> <p>Mobilen som et "frigjørende" verktøy</p> <p>Avhengig av god nettforbindelse</p> <p>VG1; utfordringer ved bruk av bruk av privat profil spam</p> <p>VG2; Noen synes det er for få bilder, noen for mange...</p> <p>Vurdering</p>
--	---	--	---

	<ul style="list-style-type: none"> • må poste alt, om man vil eller ikke – dumt om man bruker sin private konto • stress med ulike profiler • overpost...ikke gøy å spamme venner 		
2 fortelle om redigeringsmuligheter som er blitt utforsket	<p>...alle brukte snapseed</p> <ul style="list-style-type: none"> • morsomt å utforske • redigerte ulikt til de ulike temaene • ...får meg til å tenke og se hva som er best for bildet eller ikke • får til det uttrykket jeg vil • forsterke bildene mine • gjøre bildet mer tydelig 	<p>Varierer fra første til andre omgang – utprøving av apper til utrøving av eget uttrykk</p> <ul style="list-style-type: none"> • Første periode – testet ut effekter, andre periode, brukt noen få. Redigere litt og litt; renere uttrykk • Første periode – testet ut redigeringsmuligheter, nå mer fokus på et spennende og annerledes uttrykk. • Har nå valgt et "eget uttrykk" • Brukes til å lage svarthvitt • Snapseed oppleves enklere enn Photoshop 	<p>Basic; snapseed Alle prøver å finne rette "uttrykk"</p> <p>Vg1 Morsomt å utforske, redigerer etter hva som er tema Forsterke bildene, gjøre de mer tydelig – få til det uttrykket jeg vil</p> <p>Vg2 Forrige periode var utforskning av redigering et poeng, denne omgangen er et mer personlig uttrykk i fokus</p>
3 hvilket tema som var morsomst å jobbe med + begrunnelse	<p>Silhouette –</p> <ul style="list-style-type: none"> • stod fritt, få til mye morsomt med tett ramme • mye å utforske <p>Oslo –</p> <ul style="list-style-type: none"> • komme seg ut og se nye motiver, bygninger og kunstverk • Arkitektur <p>Portrett</p> <ul style="list-style-type: none"> • hvordan vinkler kan endre 	<p>White Minimal</p> <p>Rent og ryddig uttrykk behøver ikke et fint motiv</p> <p>Smallpeople –</p> <p>Spennende å se hva som skjedde når man plasserte personene nederst</p> <p>Man kunne gjøre så mye forskjellig ut av bildet disse var mest interessante å ta og redigere, mens portrait og inspired så best ut</p>	<p>Tema varierer</p>

	<p>uttrykk og budskap</p> <p>Fusion –</p> <ul style="list-style-type: none"> • noe nytt, har aldri laget noe liknende tidligere – • spennende å se alle resultatene • fikk være kreativ <p>Vanishingpoint,</p> <ul style="list-style-type: none"> • liker slike bilder 	oslotur	
<p>4. endret syn på å fotografere etter å bruke mobil fremfor speilrefleks?</p>	<p>Endring av adferd på IG</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ja, tidligere tenkte jeg på det kun som en slags dokumentasjon – av hva man gjør og med venner • Ja – kommer til å bruke noen av ideene videre + bruke snapchat fremfor filtere • Trodde mobilbilder var selfie og den slags, ser at den kan brukes til mer – funnet redigeringsapper jeg ikke ante om • Syntes det var gøy fra før, nå er det blir enda mer morsomt å spennende <p>Endring av måten å fotografere på</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ja, har sett at men ikke trenger speilrefleks for å ta gode bilder • Har blitt mer bevisst på hvordan jeg tar bilder i forhold til hva jeg tar bilder av • Slippe å gå rundt med digert 	<p>Tid</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppdaget hvor bra det er å kunne ta bilde der og da • Tar kortere tid å redigere og publisere – 30 sek, helt ideelt • Lettere tilgjengelig <p>Blikk</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mobilfoto åpner for nye muligheter • Bildene blir mer naturlig • Har forandret meg; ser motiv der jeg tidligere ikke gjorde det – foretrekker mobil fremfor speilrefleks <p>Innhold</p> <ul style="list-style-type: none"> • Blir dårligere kvalitet, men med tema som vi har jobbet med har ikke det gjort noe • Ingen endring,- tenker alltid på komposisjon 	<p>VG1</p> <p>Endring av adferd på IG</p> <ul style="list-style-type: none"> - ikke bare dokumentasjon og selfies

	<p>kamera er bra</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lettere å ta bilder når man vet de kan redigeres • Får lyst til å ta opp mobilen når man ser noe fint <p>Ingen endring</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nei, har alltid tatt fine bilder • Nei – likte det allerede godt, har ikke endret meg 		
<p>5. Motivasjon, arbeidsinnsats og engasjement</p>	<p>Ja – alle virker motiverte og engasjerte</p> <ul style="list-style-type: none"> • dette er noe jeg elsker å gjøre • Interessant • Interessant og morsomt • Morsomt å ta bilden i denne perioden • Elsker å kunne være kreativ og komme med ideer • Deilig å slippe å sitte foran pc´en • En erfaring jeg vil ta med meg videre <p>Vanskeligheter</p> <ul style="list-style-type: none"> • Noen ganger vanskelig å få ideer • Kunne ha jobbet bedre, men liker resultatet • Slet litt med å finne motiv, og å vite om det var bra nok • Kunne vært bedre på å finne inspirasjon hos andre 	<p>Gjennomgående høy motivasjon</p> <p>White</p> <p>Minimal</p> <p>Rent og ryddig uttrykk behøver ikke et fint motiv</p> <p>Smallpeople –</p> <p>Spennende å se hva som skjedde når man plasserte personene nederst</p> <p>Man kunne gjøre så mye forskjellig ut av bildet disse var mest interessante å ta og redigere, mens portrait og inspired så best ut</p> <p>oslotur</p> <ul style="list-style-type: none"> • Veldig motivert – noe man uansett holder på med i fritiden • Ganske motivert, vært kreativ • Veldig motivert <p>Tema var motiverende, gjorde at man kunne ta bilder over alt uavhengig av modeller og location</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gode oppgaver fordi 	

		<p>motivene/hashtagger føltes lett tilgjengelig, basert på enkle ting som ikke krevde reising eller modeller, bilder man kan ta overalt</p> <ul style="list-style-type: none"> • Man kan jobbe uavhengig av andre <p>Utfordringer; å engasjere seg mer i andre og ha en gjennomført stil</p> <ul style="list-style-type: none"> • Engasjert, og føler jeg har gjort mitt beste for å skape spennende bilder, kunne vært flinkere til å kommentere andres • Liker å beholde egen stil, men blir ikke alltid like gjennomført 	
<p>6 På hvilken måte har du vært kreativ?</p>	<p>Måtte bruke mer av meg selv</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ja, jeg måtte gå helt inn i meg selv og ha egne tanker og meninger for å få frem kreativiteten; har skapt 20 nye bilder som ingen har tatt før • Tenker mer over hvordan jeg kan gjøre bildet best mulig – hva kan jeg ta bort, legge til, flytte på osv – det mest kreative var ideene underveis <p>Lek og variasjon</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ved å ta bilder på en morsom måte • Prøvde ulike måter å ta bilde på, prøvde noe nytt • Var kreativ på noen temaer, både motiv og på fokus og 	<p>Bildene skal ha et mål – et språk som de selv må utvikle, og dette føles kreativt</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ja, jeg får et mål med hvert bilde – tenker mer over hva jeg skal ta bilde av og hvordan det kan bli etter redigering • Har funnet inspirasjon i årstiden – har realisert noen ideer jeg har gått med • Tar i bruk kompetanse og kreativitet når man redigerer bildene til å "passe" • Ingen av bildene mine føles kjedelig – alle funker • Har brukt kreative egenskaper jeg ikke visste jeg hadde – tok spennende bilder, og klarte å skape ulike tolkninger av ett 	

	<p>redigering</p> <ul style="list-style-type: none"> • Får vist frem kreativiteten når man må ta så mange bilder på så få dager <p>Utfordrende</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ikke så vant med dette, begrenset hvor bra det kan bli – men syntes jeg har vært kreativ • Ble stoppet opp når jeg ikke klarte tenke utenfor boksen – men når jeg kom i gang gikk det bra 	<p>enkelt bilde</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Ser motiver jeg ikke så tidligere – å se rundt seg er som å gå inn i et galleri der ingen har satt navn på kunstverket enda,- du bestemmer hvilket bilde som skal bli ditt.</i> 	
<p>7 det mest positive/negative ved perioden</p>	<p>POSITIVT</p> <p>Bruk av IG</p> <ul style="list-style-type: none"> • At vi bruker Instagram som jeg kan litt fra før • Fikk lov å holde på med det jeg liker best; mobilfoto på IG • Lære å ta bilder og bruke hastagger jeg ikke visste om <p>Noe nytt og fritt</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kult å gjøre noe annet enn det vi har gjort før • At vi gjorde noe helt nytt • Deilig å ha ansvar selv <p>Undervisningsform</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kunne jobbe fritt, ikke så bundet • Frie tøyler i oppgaveløsningen • Fikk være så kreative man ville • Fikk jobbe selvstendig uten 	<p>POSITIVT</p> <p>Meg selv</p> <ul style="list-style-type: none"> • lært mye om å se nye muligheter • har utviklet min egen stil – startet noe jeg vil jobbe videre med • morsomme og interessante oppgaver som tester evnene våre som fotografer <p>Undervisningsform</p> <ul style="list-style-type: none"> • frie tøyler – kan jobbe når og hvor man vil • å dra til Oslo – større motivkrets x 2 <p>Egenskaper ved Instagram</p> <ul style="list-style-type: none"> • gøy å bli highlightet • få tilbakemeldinger av kjente 	

	<p>mas fra læreren</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fikk eksperimentere på egen hånd • Oppgaver hver dag som gjør at man alltid har noe å gjøre <p>Bruk av mobil</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gøy å dra til Oslo for å rett og slett gå rundt og finne motiv • Greit å kunne bruke mobilen til å levere bilder • Fint å utforske ulike redigeringsmåter og måter å ta bilder på <p>NEGATIVT</p> <p>For fritt</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fikk ikke nok press – lett å utsette ting • Noen ganger vanskelig å få med seg dagens tema • For noen kunne det bli for fritt 	<p>brukere som har holdt på før, erfare hvordan de jobber</p> <ul style="list-style-type: none"> • å bli inspirert av andre instagrambrukere – fikk en mulighet til å komme inn i "instagramverdenen" <p>NEGATIVT</p> <p>Meg selv</p> <ul style="list-style-type: none"> • vanskelig å skape helhet mellom de ulike hashtaggene – flyt • når man går sammen er det lett å kopiere andre, men samtidig lærer man også mye av hverandre....så det er vel egentlig positivt • mange fikk samme motiv på photowalk – (+ krevde en del av eget uttrykk og redigering) <p>Egen usikkerhet</p> <ul style="list-style-type: none"> • ikke vet helt om bildene passer til taggen, vite hva jeg bør gjøre bedre til neste gang • dumt når man er fornøyd med et bilde, men ikke blir highlightet • kjedelig i lengden 	
<p>8. Hva har du lært mest av i denne perioden?</p>	<p>Lært om bildekomposisjon og uttrykk</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rense opp i bilder • Lært å begrense meg – bevisst på hva jeg gjør (redigering) • Lært mer om å komponere bilder • Ha en plan for hva man skal ta 	<p>Mobiltelefon/foto og redigering</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvordan bruke telefonen som et fotograferingsverktøy • Lærte mest om redigeringen – fokus på uttrykk og helhet i bildene • Lært at jeg ikke trenger 	

	<p>bilde av</p> <ul style="list-style-type: none"> • Spennende måter å ta bilder på <p>Redigering</p> <ul style="list-style-type: none"> • Redigere i snapchat • Hvordan bruke redigeringsapper • Lært en ny måte å redigere bilder og bruke hashtagger • At det finnes så mange muligheter i de ulike appene <p>Om å ta i bruk iderikdom</p> <ul style="list-style-type: none"> • Morsomt fordi det ikke finnes fasitsvar • Lært hvor flotte bilder man kan ta med mobiltelefonen dersom man tenker utenfor boksen 	<p>redigere så mye</p> <p>Instagram</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvordan bruke IG som et medie for å dele fotografier uttrykt på sine egne måter – man får fort sin egen stil • Lære ikke så mye, bortsett fra å bli inspirert av de andre elevene • Forrige gang forsto jeg ikke helt tema/hashtag, nå klarte jeg bedre å tolke temaene • Lært at dersom man leter etter inspirasjon hos andre brukere kan man utvikle sin egen stil – ikke kopiering men inspirasjon 	
--	--	--	--